

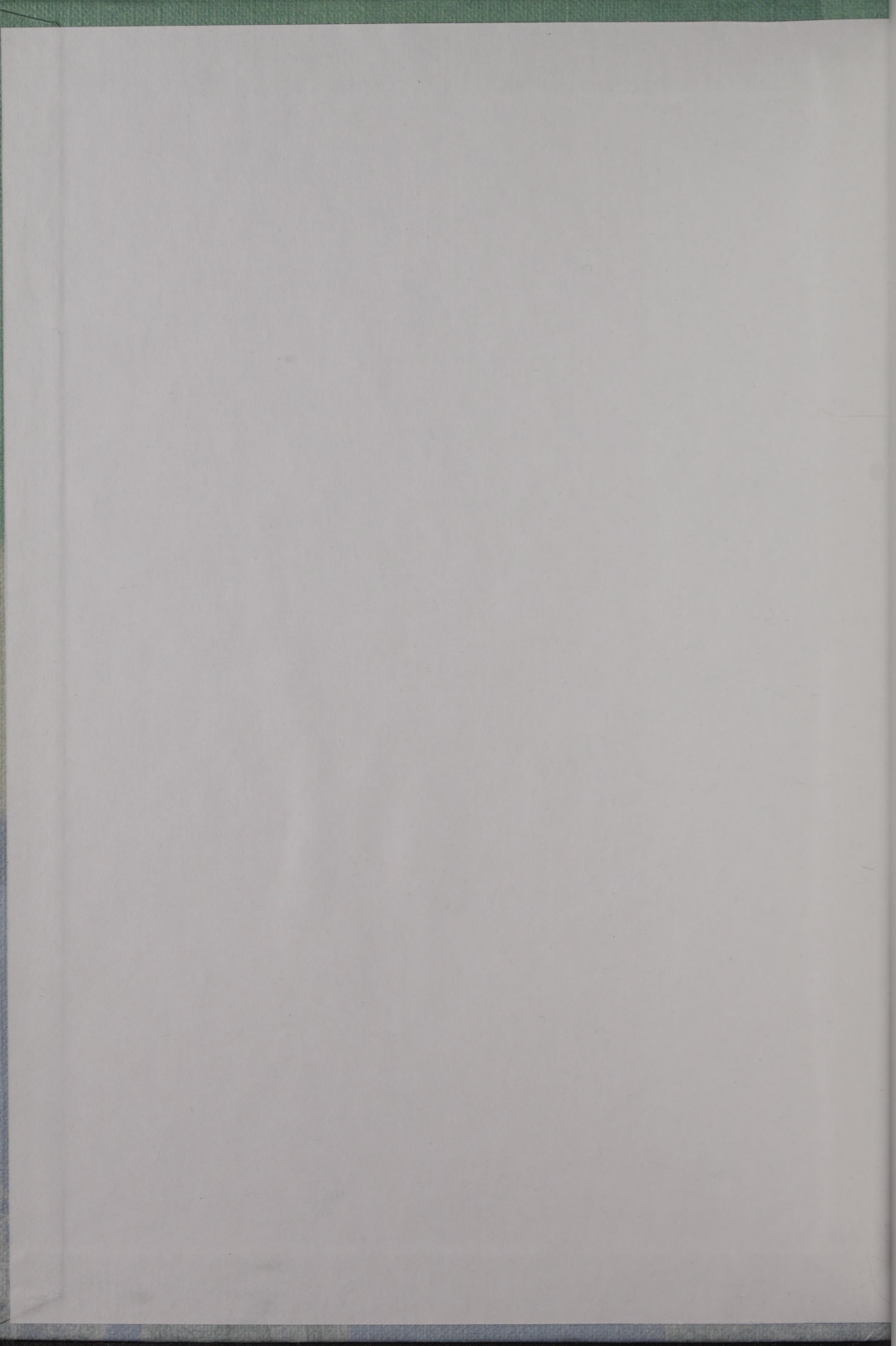


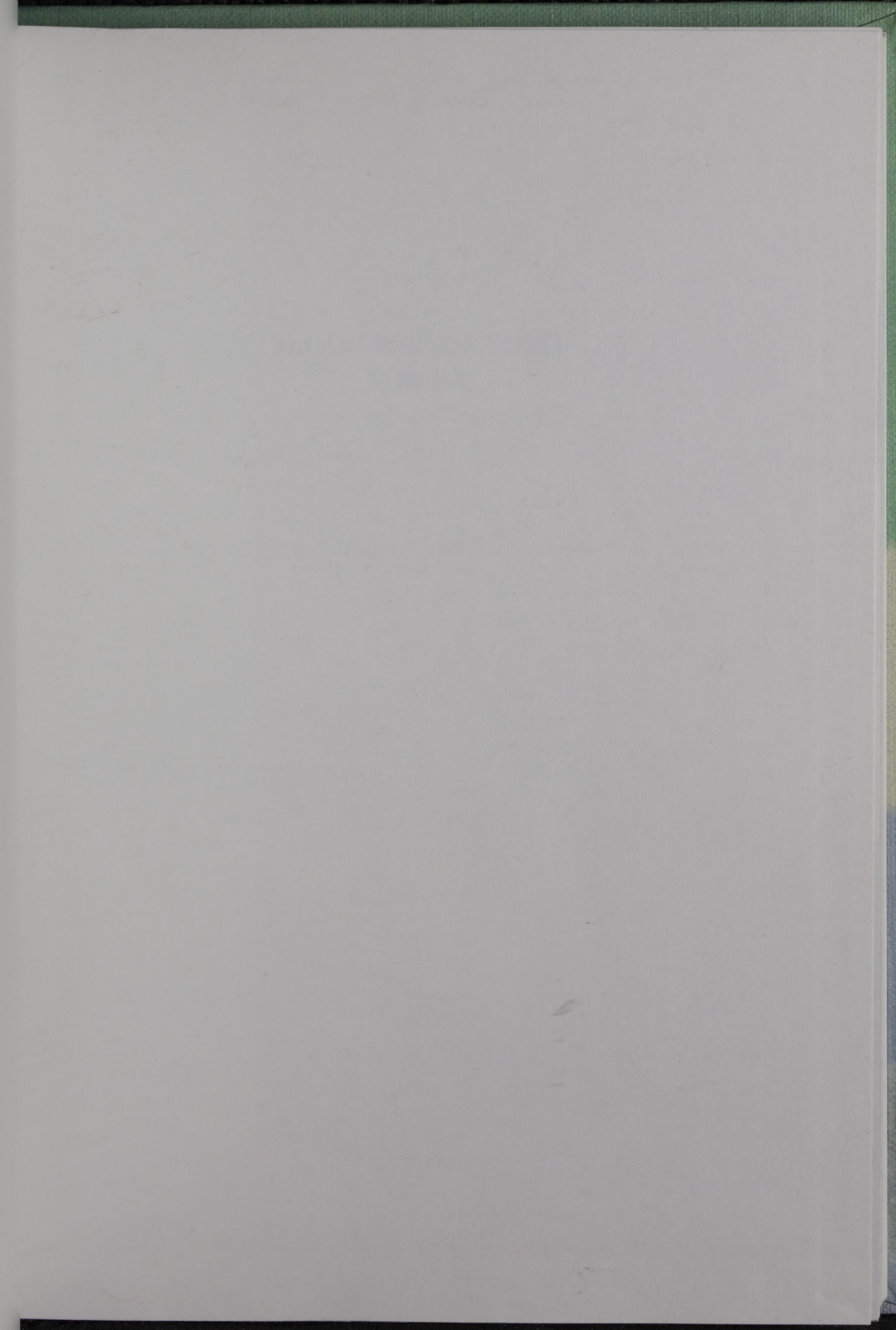
L Ī V Ō L Ū O L K U B

MA AKŪB SĪNDA VIZZŌ, TŪRSKA!

LĪBIEŠU DZEJAS IZLASE

ES VILTĪGĀKS PAR TEVI, MENCA!







L I V Õ L Ü O L K U B

MA AKŪB SĪNDA VIZZŌ,
TŪRSKA!



LĪVÕ KULTŪR SIDĀM
Rigõ 1998

Līvõ lūolkub tulāb ulzõ "Līvõd Rānda", Rigõ dūom biroj "Rīga 800" ja Soros fond abkõks

Tienū Sirpa ja Mauno Koskin (Turku)

Libiešu dzejas izlase iznāk ar "Līvõd Rānda", Rīgas domes biroja "Rīga 800" un Sorosa fonda atbalstu

Īpaša pateicība Sirpai un Mauno Koski
(Turku)

Kubbõsādiji: Valt Ernštreit
Redaktõr: Gundega Blumberg
Kuņštnikād: Baiba Damberg
Viesturs Ozoliņš
Konsultantõd: Bille Blumberg
Tõnu Karma
Uldis Krasts
Tiit-Rein Viitso

Sastādītājs: Valts Ernštreits
Redaktore: Gundega Blumberga
Mākslinieki: Baiba Damberga
Viesturs Ozoliņš
Konsultanti: Renāte Blumberga
Tenu Karma
Uldis Krasts
Tits Reins Viitso

98-4
L 164

L
8A

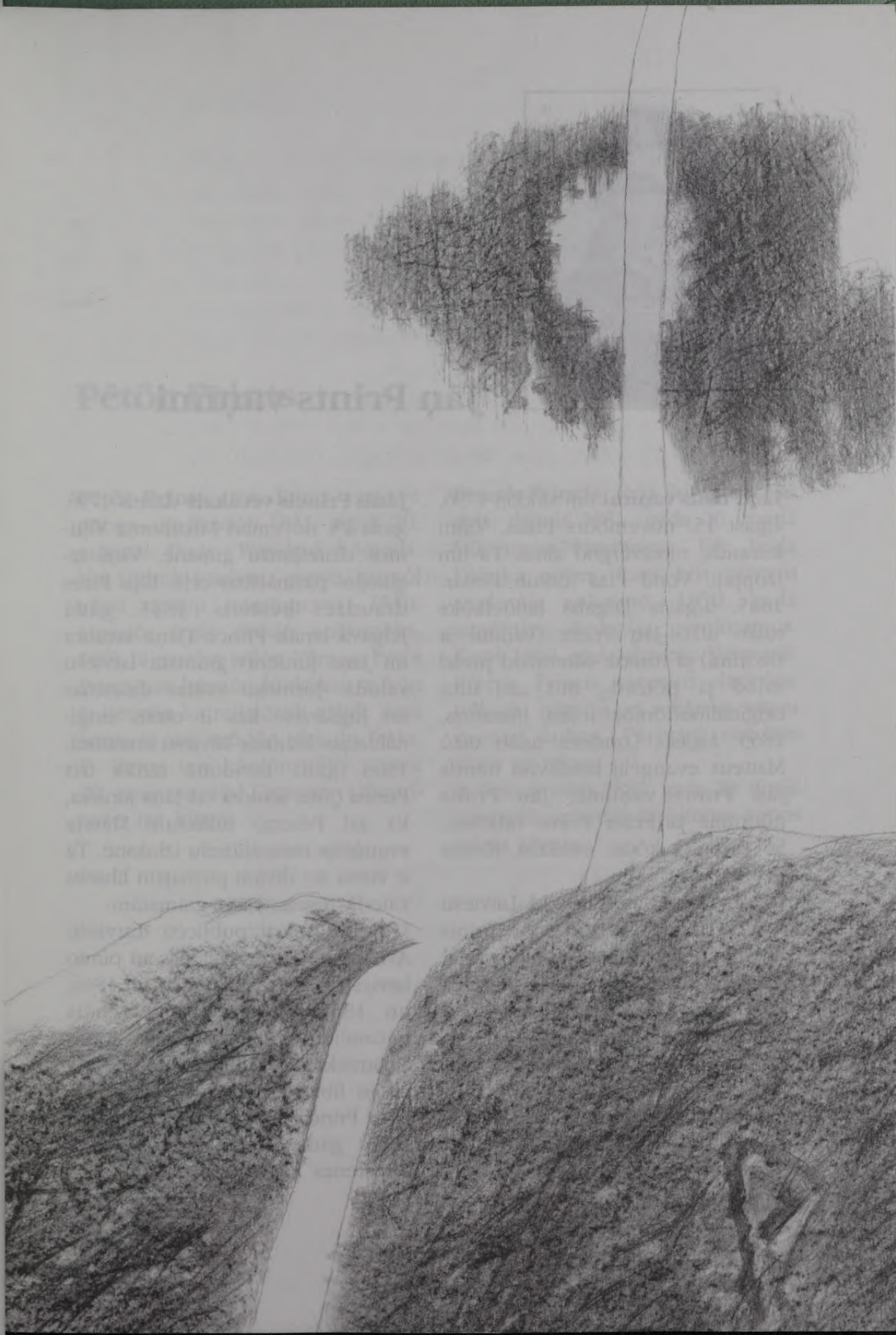
L Ī V Ņ L Ū O L K U B

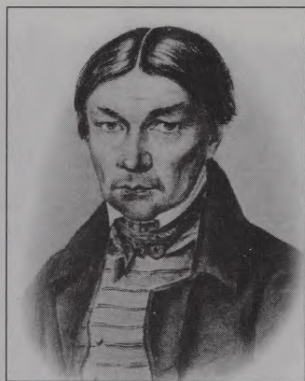
MA AKŪB SĪNDA VIZZŌ, TŪRSKA!

LĪBIEŠU DZEJAS IZLASE
ES VILTĪGĀKS PAR TEVI,
MENCA!



0304045279





Jāņ Prints vaņīmi

Jāņ Prints vaņīmi um sindōn 1796. āigast 15. novembōrs Pizās, Viļim kōrands, mōizvārgōd aims. Ta um ižoppiji. Vōnd Pizā lōtkub kestār. 1845. āigasts Jālgabs leṭkielkōks tulāb ulzō Jāņ Prints (vaņīmi ja nūoṛimi) ja rōntōz «Miermied pivād lōlōd ja pōtōrd», mis um tuoi origināllūolrōntōz leṭlist literatūrs. 1863. āigasts Londons tulāb ulzō Matteus evangēlij lāndlīvōd murds Jāņ Prints vaņīmi, Jāņ Prints nūoṛimiz ja Pētōr Prints tulkōms. Se um ikš kōdst ēzmizist rōntist livōkielkōks.

J. Prints kērad ātō druktōd «Latviešu Avīzes» (Leṭlist avizōd). Jāņ Prints um tiend ka ēzmiz leṭkiel-livōkiel sōnārōntō ja 1846. ja 1852. āigastiš vōnd amā tādzi lāndlīvōd tieud āndaji sūomō tieudmīen A. J. Sjögrenōn, kis um tuņšlōn livliži ja nānt kiēldō.

Jāņ Prints vaņīmi um kūolōn Vāntas 1868. āigast 4. janvārs, mattōd Cīrpstene kālmadtarrō.

Jānis Princis vecākais dzimis 1796. gada 15. novembrī Miķeļtorņa Viļumos dzimtlaužu ģimenē. Viņš izglitojies pašmācības ceļā. Bijis Pizes draudzes ķesteris. 1845. gadā Jelgavā iznāk Prinču (Jāņa seniora un Jāņa juniora) grāmata latviešu valodā «Jūrnieku svētas dziesmas un lūgšanas», kas ir otrais oriģināldzejas krājums latviešu literatūrā. 1863. gadā Londonā iznāk trīs Prinču (Jāņa seniora un Jāņa juniora, kā arī Pētera) tulkotais Mateja evangēlijs rietumlibiešu izloksnē. Tā ir viena no divām pirmajām libiešu valodā iespiestajām grāmatām.

J. Prinča raksti publicēti «Latviešu Avīzēs». J. Princis izveidojis arī pirmo latviešu – libiešu vārdnīcu un 1846. un 1852. gadā bijis galvenais rietumlibiešu ziņu devējs somu zinātniekam A. J. Šēgrēnam, kurš pētījis libiešus un viņu valodu.

Jānis Princis seniors miris Ventspilī 1868. gada 4. janvārī, apbedīts Cīrpstenes kapos.

Pētōr Prints

Pētōr Prints, Jāņ Prints vaņimiz pūoga, um sindōn 1831. āigast 20. mārtsōs Pizās, Piznikād kōrands. Veļ Didrōk kūolimiz pierrō, kis vōļ ežmi opātiji immōrgouṭs, 1850. āigastōs īrgiz strōdō opātijizōks. 1860. āigastōst jellōn Vāntas. Pētōr Prints um kēratōn lūoltōkši, tulkōn ja kēratōn ka reliģiōzidi nīžidi. Amā jemīņ ta um strōdōn idskubs izāks. P. Prints um kūolōn 1889. āigast 20. jūnijs, mattōd Cīrpstene kālmad-tarrō izā kilgsō.

Pēteris Princis, Jāņa Prinča vecākā dēls, dzimis 1831. gada 20. martā Miķeļtorņa Pizeniekos. Pēc brāļa Didriķa nāves, kurš bija pirmais skolotājs apkaime, 1850. gadā uzņēmies skolotāja pienākumus. Kopš 1860. gada dzīvojis Ventspilī. Pēteris Princis sacerējis dzejoļus, tulkojis, rakstījis arī reliģiska satura prozas darbus. Pārsvārā strādājis kopā ar tēvu.

P. Princis miris 1889. gada 20. jūnijā Ventspilī, apbedīts Cīrpstenes kapos līdzās tēvam.

Loul

Sien üldõ Jumal izandõn
ov kitõks tulub sädõ,
kis ädast meidi ärmakstõn,
ja vuoidõn um mäd mädõ.
Sin nim sâg kitõd iga pâl,
meig tenum sinda ka vel sâl
sie arm pūolst, mis sa andõn.

Sa Jumal iza üldõ vuolds,
sin joud um sūr üļ āra,
sin lōlam amal ilmal kūldz,
sin ūdõn um sūr vara.

Kui sa um miel pier touvis tied,
laz mā pâl ka sâg mäd jūr tied,
sin arm laz tulg üļ amad.

Sa Jumal pūoga ūkšlimi
siest izast sātõd mädõn,
kis meidi pāstõn patistõ
ja Jumal jūrdõ jūodõn.
O Jēzõs izand, abli sūr,
o vuta meidi sîn, um jūr.
Sâl sinda ūldist ovtõm.

Sa Jumal vaim, kis višiks tied,
kui mur tuļ pālõ kandõ,
neišt kuņe kombist pāsta neid,
kis Krüstõn eņtš tīb andõ.
Kis uskub ja kis rištõd sīb,
ja tieb, mis Pūva Vaim siest tīb,
se Jumal palgt sīb nädõ.

Dziesma

Tam augstam Dievam godu dot
un slavēt viņu klājas,
ka, mūsu zemi sargājot,
no posta pasargājis.
Tavs vārds lai mūžam slavēts tiek
par mīlestību, kas mums tiek
ik dienu dāvināta.

Tev, Dievs, kam debess mājas ir,
kam pieder spēks un vara,
tev dziedam, pasaule lai dzird
par to, ko labu dari.
Kā prāts tavs nolemj debesis,
lai notiek viss uz zemes šīs
caur tavu mīlestību.

Un Dieva dēls tu vienīgais,
ko tēvs šurp atsūtījis,
caur tevi mūsu grēki gaist,
tu ceļvedi mums bijis.

Ak, Jēzu, pacel visus mūs
pie sevis, kad tā stunda būs!
Tur tavu godu teiksim.

Tu, Dieva gars, kas spēku dod,
kad bēda plecos velta,
no velna viltus sargi to,
kas sevi Kristum velta.
Kas ticēt prot un kristīts tiek,
un dara, Svētais Gars ko liek,
tas Dieva vaigu matīs.

Se armsūdamlī rikaz

Ükš neitški väggi muragöl
um istön jougön aigas;
tämmön pids puoški vierõnõd
mūnda kindil vel mäs.

Ta pidab puṭkist vānka kāds,
un ētab joug ku tūl.
O ārmaz iza, kus sa lekšt?
Tul, kūlda veļki, tul!

Ükš rikaz izand seda näend,
se läeb tām sūdam jūr,
jo sien vuiḃ vūolda sliktist läend,
un kutsūb sie eṇtš jūr.

Mis sin um viga, ārmaz neitst,
mikš itkūd sa, min läpš?
Sin um kül mingi viga sīdst,
kus? Mingi? Kīnga kādst?

O, ārmaz izand, kuostāb se,
un ūrgõb jembit itk,
tās nāed ūd neitškizt, kīngat set
ūd Jumal vel vuiḃ rikt.

Vaṇ! Kus puṭkõd ēdriksõbõd,
sāl um min āma äl.
Un sīd, kus ūvad kīerdõbõd,
kadiz min iza sāl.

Se kanktõ ūva tūmbiz tām,
un vaṇ! Min veļki ka,
kis rūoikõb izan abbõl läem,
ka upatiz ni ta.

Lāga bagāts vīrs

Sēd meita upmalā un raud,
to lielas bēdas māt.

Vēl klusi lejas asru strauts,
kaut daudz jau izraudāts.

Un vainagu tā upē met,
kas pašas darināts.

– Kur esi tu, mans mīlais tēt?

– Ak, brālīt, mājās nāc!

Kāds bagāts vīrs pie dabas krūts
to visu redz un dzird.

Cik smagi meitenei – viņš jūt,
un iežēlojas sirds.

– Kas, mīlais bērns, tev gadījies,
ka raudi nerimstot?

Vai ļauns kas noticis paties?

Jel izstāsti man to!

– Ak, labais kungs, – bilst klusi tā,
un asras atkal līst, –
es esmu izmocīta tā,
ka sirds vai pušu plīst.

Vīrs mammas tur, lūk, puķes zied,
un ceru: miers tai labs,
bet straumē, kura garām iet,
ir mana tēva kaps.

Gan brālis steidza palīgā,
viņš dzirdēja: tēvs sauc,
bet līdzēt nespēja nekā,
jo tapa dzelmē rauts.

Ni ma ku jera kaddõn vûob
un ükštiz jûokšõb sîd;
min kûndiļ bikār, mis ma jûob,
um lālam, iggõks lib.

O, lāpš! Sin āb li jembit rūuk,
ma tāb sin iza lîd;
ma nāeb, ku sa ūod juvõ riek
lānd; un min tûtõks lib.

Kui tîtõn, un nei ka um tiend
se ārmaz rikaz mîez.
Se um tām andõn, mis tām vuind,
mis tāmmon pûtõks siest.

Ta sūõb sîe rikkõ lōda jūs
un jûob tām bikarõst.
Sin ov laz vuolg amadõn sūs,
ka kītõb sūdamõst.

Nu man kā nepieņemtai klist,
un nāku te ikdien.
Tam biķerim pār malām list,
kas sāpju pilns aizvien.

– Ak, mīlais bērns, beidz raudāt jel,
jo gribu pateikt tev:
man tevi saulītē būs celt,
sauc turpmāk mani – tēv...

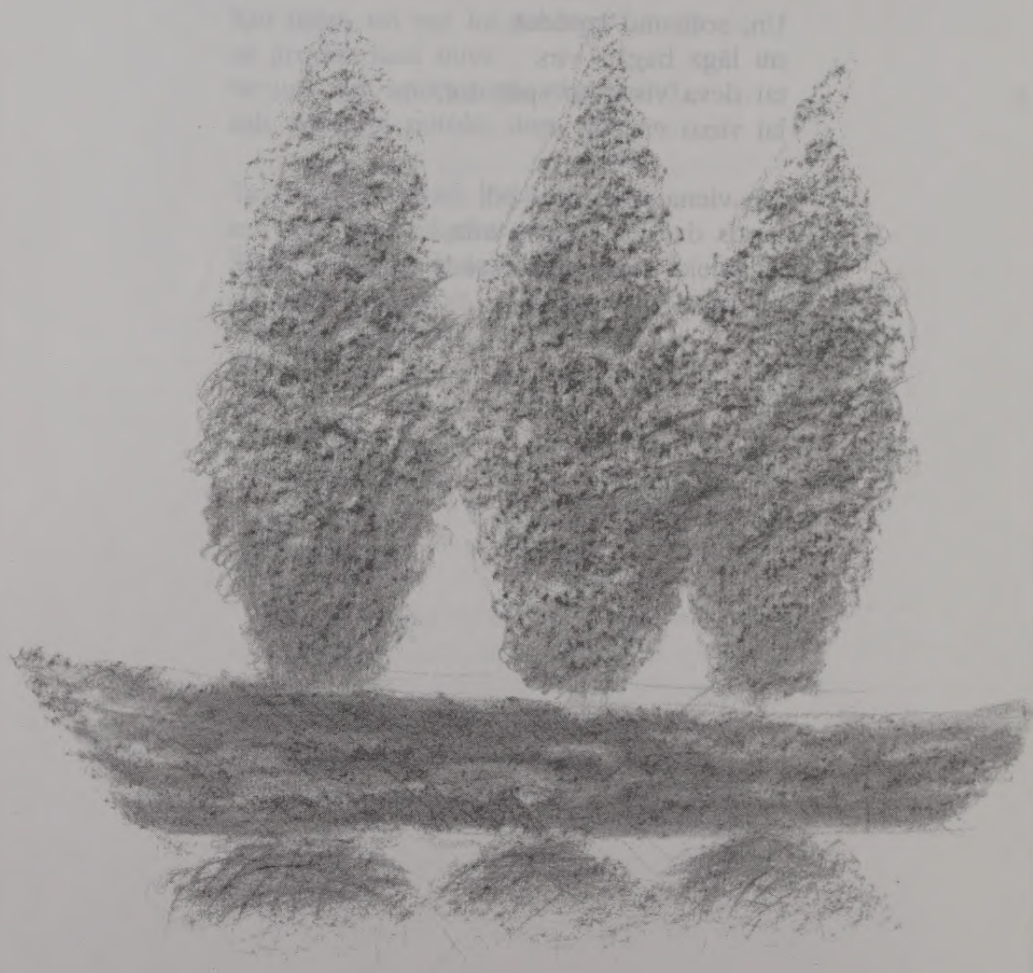
Un, solījumu izpildot,
nu lāga bagāts vīrs
tai deva visu, ko spēj dot,
lai viņai vieglāk ir.

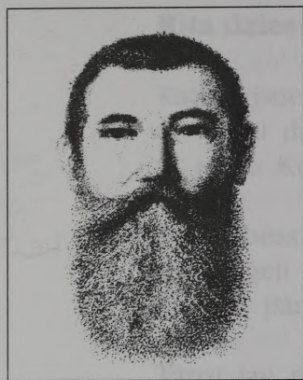
Pie viena galda abi ēd,
gards dzēriens kausā irdz,
ar prieku meitene tur sēd
un pateicas no sirds.

The main idea of the present study is to
show that the present study is not
the same as the present study. The
present study is not the same as the
present study.

The main idea of the present study is to
show that the present study is not
the same as the present study. The
present study is not the same as the
present study.

The main idea of the present study is to
show that the present study is not
the same as the present study. The
present study is not the same as the
present study.





Jāņ Prints nūoņimi

Jāņ Prints nūoņimi, Jāņ Prints vaņimiz pūoga, um sindōn 1821. āigast 3. maijs Pizās, Viļim kōrands. Jellōn kalād vejjimiz ja mōtiedkōks. Kēratōn lūolidi, nižidi ja tulkōn. 1888. āigasts vōnd amā tādzi lāndlīvist tieud āndaji sūomō kieltieudmīen E. N. Setelān.

1845. āigasts Jālgabs sai ulzō andtōd īdskubs izāks kēratōd rōntōz «Miermied pivād lōlōd ja pōtōrd». 1861. āigasts Londons sai ulzō andtōd Matteus evaņģelij lāndlīvōd mūrdsō Jāņ Prints nūoņimiz, J. Prints vaņimiz ja P. Prints tulkōms. Kēratōn «Pēterburgas Avīzes» (Pētōrburg Avizōdōn).

J. Prints nūoņimi um kūolōn 1904. āigast 12. februārs, mattōd Pizā kālmadtarrō.

Jānis Princis juniors, Jāņa Prinča seniora dēls, dzimis 1821. gada 3. maijā Miķeltorņa Viļumos. Nodarbojies ar zvejniecību un zemkopību. Sacerējis dzejoļus, stāstus un tulkojis. 1888. gadā rietumlibiešos bijis galvenais ziņu sniedzējs somu valodniekam E. N. Setelem.

1845. gadā Jelgavā izdota kopā ar tēvu sarakstītā grāmata «Jūrnieku svētas dziesmas un lūgšanas». 1861. gadā Londonā izdots kopā ar tēvu un brāli Pēteri rietumlibiešu izloksnē tulkotais Mateja evaņģēlijs. Rakstījis «Pēterburgas Avīzēm».

J. Princis juniors miris 1904. gada 12. februārī, apbedīts Miķeltorņa kapos.

Ūomōg loul

Se pāva ajab jera ūöd,
sa rištōd rišting, tie ni tūöd
un kitō ammō lūojizt.

Ne englōd loulō ruoikōbōd
un pāgōns Jumalt kitōbōd,
kis vālikšub ūl ama.

Ne kikiđ ūņiz lindōdōks,
ne kitbōd ūeldōks kildōdōks,
kis nēđi ētub, tuoitab.

Se tōvaz, mā un viedūd ka,
ne kitōbōd kui veggi ta,
ne tiebōd tämmō mielđō.

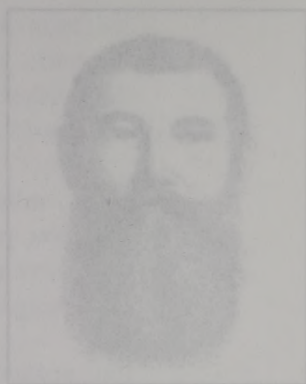
Ka mis ūd um se Jumal lūond,
um kovalōks siez ilmō tūond,
kitōbōd ammō lūojizt.

Nāđ ni sa mielkōks rištingōz,
sa koval Jumal lūodōgōz,
āb lī sin nei iž tiedō.

Jo Jumal sinda ūlāndizt
um selṭōn nēšti jelāmizt,
ku sin lib tānda tundō.

Jumalt lib mādđōn uskimizt
un ummō sūkōks tiennimizt,
ta tāb mād Jumal vūolda.

Sa maitsōn tämmō armō vūod
un nānd tām vagamielizt tūed,
siz tienandōkst sa ānda!



Rīta dziesma

Kad, kristiet, jauna diena nāk,
tev jauni darbi jāuzsāk,
to mūsu Kungu teicot.

Tur debess korī – vienuviet,
dzi, eņģeļi par Dievu dzied,
ka viņš pār visu valda.

Tāpat jau putni dziedāt steidz,
ar skanām balsīm viņu sveic,
jo viņš tos ģērbj un baro.

Tā zeme, ūdens, debesis –
no Dieva atkarīgs ir viss
un viņa prātu dara.

Jā, itin viss te Dieva dots,
viss viņa gudri sakārtots,
un tālab viņu slavē.

Tu, cilvēk, kas uz zemes laists
kā Dieva viedi radītais, –
vai tu tāpat to māki?

Neviens nav Dieva dārzā sliktš,
bet tu pār visiem augstāk likts,
tev būs, būs viņu zināt.

Tev ticību būs sevī viest,
ar savu muti pateikties, –
viņš grib būt mums par Dievu.

Tu zini, cik viņš lēnprātīgs,
kā milē viņš, kā viņu drikst, –
lai pateikties tu prastu.

Sin lib ka vūolda virgligòn
un külõ tämmõ sūnādõn,
ka uskligizt palikizt.

Sa äd vui tiedõ, mingiz ūrgs
se izand kutsūb sīnda ulz,
ziz vuol sa erk un virgõs.

Tām baušlidi un mādlimizt
un amast sūdamst tiennimizt
ūļ ama juvam tānda.

Nei ūtlõs Jumal ūldimi
laz kītõd sāg sin zālīmi,
sa mā un touvõ lūoji.

Leb Kristõ ūņiz englōdōks
meig amad touvõ pāgōndōks
ov lōlidi ka lōlam.

O, ānda, ku sies ilmas ma
sīd sīnda kītõ, tiennõ ka
un pier sāl igas, amen!

Tev vienmēr arī modram būt
un sadzirdēt, ko Kungs tavs jūt,
tev kalpot uzticīgi.

Tu nezini to brīdi, draugs,
kad Dievs pie sevis tevi sauks, –
jēl nomodā tad esi.

Jel viņa baušļus atceries
un pasaki no sirds paldies
par visu, ko viņš devis.

Pats Radītājs vēl pagēr tā,
ka jāteic žēlastība tā,
ko devīgi viņš dala.

Un līdzī ēņģeļiem, kas dzied,
mums ir caur Kristu jāizdzied
tā Augstā slavas dziesma.

Dod, Dievs, lai varu dziedāt es
par tevi uz šīs pasaules
un aizsaulē vēl. Āmen.

Žūp un pīp joujiz kaidlimi

Kītigid, kus meig laz iegōd,
kui meig ilma mield laz iegōd!
Māddōn kiēldbōd iza luštīd,
brāndiļ glāzōd, tabāk kuštīd.

Mis ni pūvapāvan ūrgōm,
siz ku ūoņdzil unst meig vīrgōm?
Kui ni aigō jerā vīptōm,
vu lib lēmizt nātiđ kitkōm?

Iza izad brāndiļt jūoiti,
vaistō ka vel kuodaj tuoiti.
Daņtšōs sov ūd kīeriz sūstō
pīpist, tsigārist un mūstō.

Kārtid' spēļō ežmi tiemi
krūogōs vuoļ vel jeds ku sūōmi.
Kus ne knaššōd vanad sūnad,
mis sūst sadizt neku svinad?

Ku tuļ āiga kuodaj lādō,
siz ka lekšmi ku vuoļ bādō.
Siļmi kīerōs, kežži venkōs,
jālgadōks pids riekkō kļentšōs.

Naiži, lāpši, kis bās leibō
viņikšist, pids pāļazt lejjō
vāggi brangist nuopieksizmi.
Nei meig nēđi nuosūotizmi.

Kītigid, vu se vuoļ sliktist,
aga kuijen mūnda biktizt,
sūoimōbōd pa glāndōks mēđi,
kītōbōd – mēg sājid teiđi.

Žūpas un pīpmaņa zūdišanās

Sakiet, ko lai tagad iesāk,
kad mūs pasaule sāk tiesāt!
Kad mums liegti tēvu prieki:
tabaka un brandavs lieki.

Ko lai svētdienā, no rīta
pamodušies, sadarītu,
vai mums augu dienu gavēt,
varbūt kāpostus iet ravēt?

Tēvu tēvi dzēra šņabi,
dažkārt nesa mājup glabāt.
Tiem no pīpes dūmi biezi
vēlās, kad tie danci grieza.

Pirms tie krogā gardi ēda,
tie pie kāršu galda sēda.
Kur tie vārdi, kuri krita
it kā svins cits pakaļ citam?

Laiks kad bija doties mājup,
tie ar bēdu plecos gāja,
acis valbot, dūres kratot,
šurpu turp pa ceļu plato.

Sievas, bērņus, kas pēc maizes
čikstēja, bez kādas raizes
nopēra ar labu ziņu.
Tā, lūk, pabaroja viņus.

Sakiet, vai tas bija slikti?
Pēc tam svētdienā – uz bikti.
Mūs par muļķiem lamā mutes.
Saka, dabūšot mēs utis.

Brändijl vuolli kuŗe siekõl,
sieda jûods mēg lējid nīekõl,
vāinijid mēg neme bokad,
mäddõn külbijid set sovad.

Krûogõs dan̄tsõ, ũokõ, ailõ
un ka maggõ neitsõd vailõ –
kuŗe iŗ sāl pidāj vaktõ,
pierrõ sātij' sāl̄gõ ragtõ.

Un aŗ mingi kār̄tid' spēļõb,
vānub, tuoizõn kuŗrõ vēļõb,
sāl ta kūkij' lōda allõ,
nāntõn pālõ sātij zaļļõ.

Tabak, pīp kis tāji lādõ,
sīen se jel ka lēji skādõ,
sīlmad, leja lajaks tēji,
lēba kûndõkst ulzõ lēji.

Kitigid tēg, sugmīez vuoldsõ,
ma ka tād̄dõn lib pakūldzõ –
mis ni umitig lib tiedõ?
Vu lib sāmalt, lieggõ sūõdõ?

Koks jel ũkš min' sūitõn kitõ,
kui nānt luštīd vūiks nuovīptõ.
Tienandõks ma tām̄mõn āndaks,
pitkā vuol pāl tānda kāndaks.

Degvīns esot velna slienas –
nodzeršot mēs mūža dienas.
Smirdot mēs kā āži veci.
Mums ar spieķi tik pa plecu.

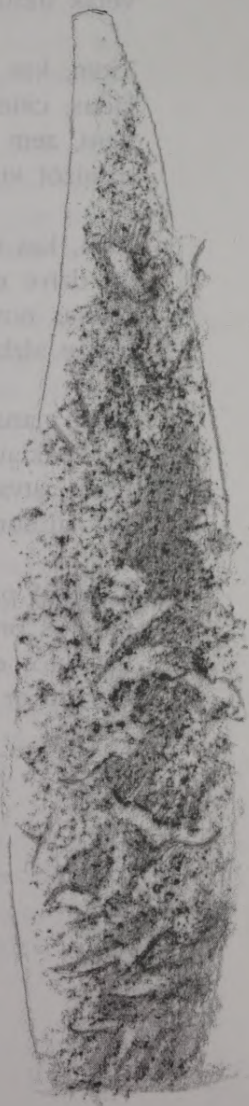
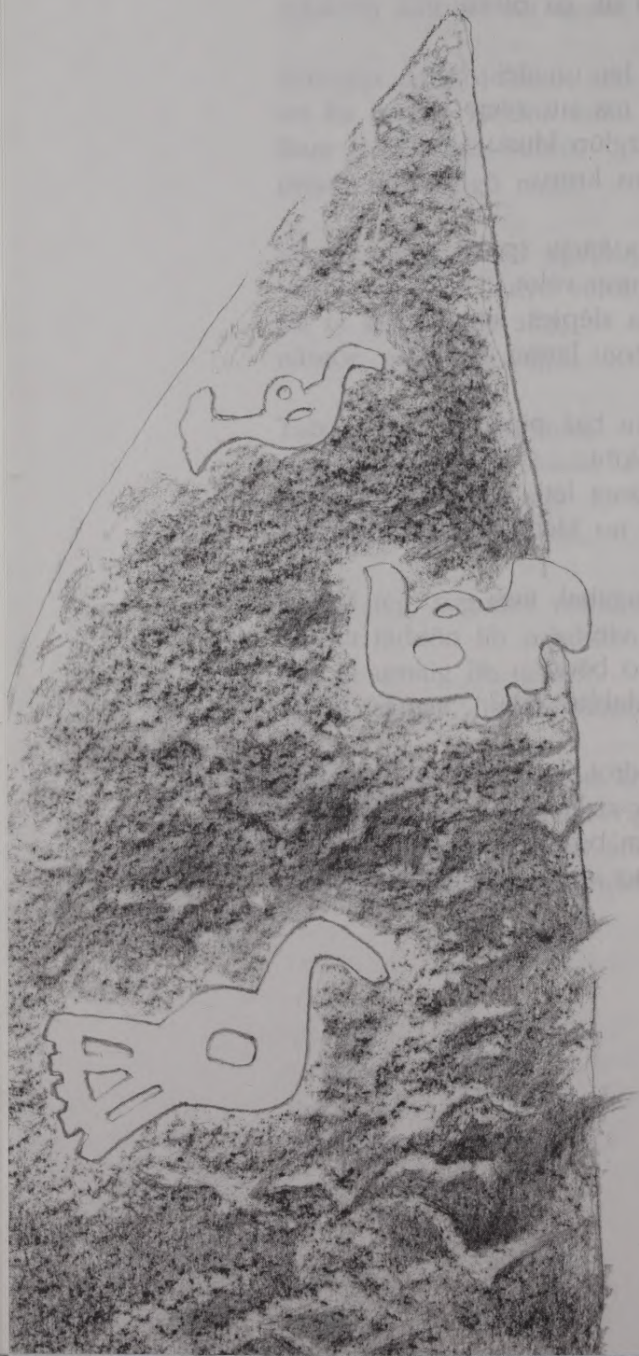
Bet, kas krogā lec un dejo,
guļ ar meitām, tos jau zvejo
nelabais, kas uzglūn klusi,
vēlāk uzsūtīdams krusu.

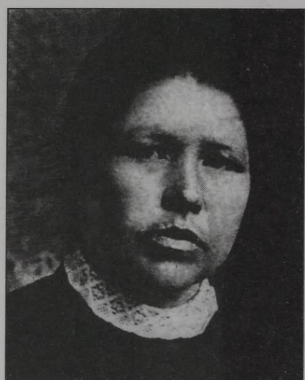
Tiem, kas ļaujas kāršu spēlei,
lādas, citiem ļaunu vēlot,
tiem, zem galda slēpies, sprauni
uzlaižot viņš sērgu ļaunu.

Tam, kas tabaku bāž pīpē,
arī dzīve ejot šķībi:
miesas novārdzinot lēti,
maize aizbēgot no klētīm.

Teic, mans radagabal, tieši –
tevi paklausīšu cieši –
kā lai atvaira šo bēdu?
Vai lai sūnas, dubļus ēdu?

Kaut jel paskaidrot kāds spētu,
kas tos priekus aizkavētu.
Pateiktos es tam bez gala –
cienātu ar pērno alu.





Lot Lindenberg

Lot (Šarlot) Lindenberg – Ūrga
um sindōn 1866. āigast 13. novembōrs Lūžōs, Krinkiļ kōrands. Oppōn Pizā pagāstskūols, strōdōn lapstvōidajiz ja kuodablizōks. Vōnd amā sūr livlizt rovlōlōd, muininižōd ja tabāndōkst tīedaji.

Kūolōn 1945. āigast 1. detsembōrs, mattōd Lūž kālmadtarrō.

Lote (Šarlote) Lindenerga – Ūrga
dzimusi 1866. gada 13. novembrī Lūžņas Krinkeļos. Mācījusi Pizes pagastskolā, strādājusi par aukli un mājkalpotāju. Bijusi lielākā libiešu tautasdziesmu, kā arī teiku, pasaku un miklu zinātāja.

Mirusi 1945. gada 1. decembrī, apbedīta Lūžņas kapsētā.

Lōlajiz loul

Siz ku ma piški jema jūs pids kārant jūokšiz vēl,
siz lōlidi ma lōliz nei, kui ma siz opiz sāl.

Un ku ma sūrōks nokaziz un jellō pārmuoistiz,
siz lōlidi īrgiz loulō ma, kus ma siz jeliz, kāuž.
Ma lōliz mitsās lindudōks, ma taras puṭkōdōks,
ma lōliz pitkō riekkō lāds, ma lālamt tiedo tieds.
Un ku ma jembit ab lōla un kalmō maggōm lāb,
laz piškizt lindud lōlagōd siz teiz min kālma pāl!

Dziedātāja

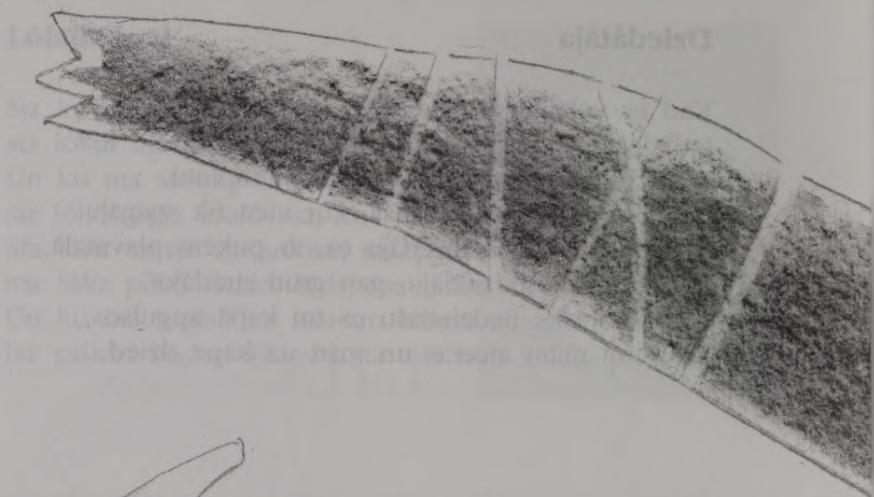
Kad es vēl maza meitene pa sētu skraidīju,
tad dziedāju par visu to, ko sētā redzēju.
Bet kad jau liela izaugu un dzīvi sapratu,
tad sāku dziedāt dziesmas, kur vien tik staigāju.
Ar putniem mežā dziedāju es, ar puķēm pļavmalā,
gan atpūšoties dziedāju, gan grūti strādājot.
Un, kad vairs nedziedāšu es un kapā apguļšos,
lai putni mani atceras un man uz kapa dzied.

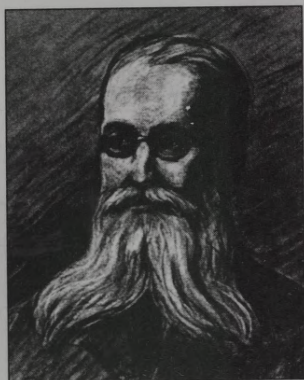
Uļi Kinkamāgs un sindon 1869.
āgust 25. mērsos Pizs. Bōnug
kōrands. Oppōn kunnāb jellōn
veļlāzōks. Tām mēls lēvāt iz
āzō mēlā. valē kundānīkād, āe
pēdēt tā iz kōl lēpād pāzōdēsi.
Nūmōd lēvōd kēpīgōks. Tām lūnd
āzō amā jēpāp āmōd ulzō kōkēras
-Līvli.

Kūlōn Vānā vīzāskūdīs 1932.
āgust 1. jūnī. Mānōd Pizā kōl
māzānē.

Uļi Kinkamāgs (Uļiņkīs Kāpberģis)
dzimē 1869. gādā 25. mārā Pizs.
Būnukos. Izglītōpēstāzōjs. Nodar
bōjēs āzē vēļlāzōks. Kōlāzōjs, ka
lībēsi nēv vāzēsi āzē vienai valstij,
tāpēt āzē āzē rōjis Latvijas vārs
lēvāzē pēdētās. Jēssukis par lībēsi
lēvōn lēvōkē galvōnōkāt publicēti
mēnēstāzōks -Līvli.

Mēs Vēnōpēis cēzūmē 1932. gādā
1. āgust. Appēdīs Mēkējōmā ka
māzānē.





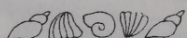
Uļi Kīnkamāg

Uļi Kīnkamāg um sindōn 1869. āigast 25. mārtsōs Pizās, Būntig kōrands. Oppōn kuonnō. Jellōn vejimizōks. Tām mielst līvlizt izt ūotō mitid valst kuodānikād, sie-pierāst ta iz kŭl Lejmō pandōksi. Nuttōd Līvōd kēpigōks. Tām lūold ātō amā jemiņ antōd ulzō kūkēras «Līvli».

Kūolōn Vānta vizāskuodās 1932. āigast 1. jūnijs. Mattōd Pizā kāl-madtarrō.

Uļi Kīnkamegs (Uldriķis Kāpbergs) dzimis 1869. gada 25. martā Pizes Buntikos. Izglītojies mājās. Nodarbojies ar zvejniecību. Uzskatījis, ka libieši nav pakļauti nevienai valstij, tāpēc nav ievērojis Latvijas varas iestāžu prasības. Iesaukts par libiešu ķēniņu. Dzejoļi galvenokārt publicēti mēnešrakstā «Līvli».

Miris Ventspils cietumā 1932. gada 1. jūnijā. Apbedīts Miķeļtorņa kapos.

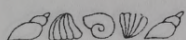


Jāmsta, jāmsta tūrskakala.
Min sie magdō ūndapala!
Ma tām ētab sīd vied ala:
min se ūnda, se um sala.

Tūrska totš jou āb vui tundō
sellizt piškizt sallizt undō.
Tāmmōn kil um silma tiera,
ama sieks tām pietāb jiera.

Kalamied loul

Äbt Jumal jelgid nāntōn tied,
kis mier pāl jellōs ātō.
Sinst vuodlōbōd ne kalamied,
eņtš vuon sa nāntōn sātō.
Siest ābvuonst nēči vūoida ka
un tāta nāntōn lājad
eņtš kaladōks, sūr arm pūolst Sa,
siz pūtōks mād āb vājast.
Sin joud, kien tikkiž vuimi kāds,
vuib mier ja jogūd siddō
sa tūl un vaga silmōl nāds
vuid sātō aga piddō.
Mēg pālam, sāt mād lōda pāl
Sinst vuon, mis viedstō sāksim,
sūr luštōks mēg ju amad vel
īds kubs Sin tiennō tāksim.

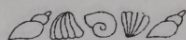


Menca, menca, dorša, dorša,
ņem nu manu esmu droša!
Tā uz āķa kārdinoša,
tālab jau tik labi kožas.

Tev tak, menca, nepamanīt,
kā es tevi māku mānīt.
Dievs tev lielu galvu devis,
bet es viltīgāks par tevi.

Zvejnieku dziesma

Dievs, palidzi tiem zvejniekiem,
kas izgājuši jūrā.
Lai sūti savu laimi tiem,
tie gaida darbā sūrā.
Lai pasargi no nelaimes,
ar zivīm laivas pildi,
ko Tava žēlastība nes –
tad nemāks trūkums viltīgs.
Tāds varenums Tev rokās mīt,
kas, jūru, upes sējis,
spēj aizturēt vai uzsūtīt
gan klusumu, gan vējus.
Mēs lūdzam: mūsu galdam dod
to jūrā rasto laimi,
lai pateicību liksmojot
Tev teiktu zveju saime.



Rištīngōn um ārmaz kēļ,
mis ta āls um oppōn.
Sīe pāl tāmmōn juva mēļ
um, kuņtš iga loppōn.

Rikandōm jel siz eņtš kiēldō,
siz ku kazabōd mād lapst.
Āls lāpš kūlōb jema kiēldō,
sīe ta akub vizzō – «krapst».

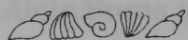
Oppō vuib ju āmđi kēļi.
Sindmōst um set ikš.
Amad pāl vuib juvđi mēļi
piddō – aga mikš?

Eņtš kiēl āb lī jera narrō,
ku tām oppimīzt um skūols.
Pidām nivvō, īrgōm arrō
jegaikš eņtš pūolst.

Kui ni sīe vuiks sādō tāgiž,
mis um kilgō iēnd?
Vu siz seņtš ni pilōb vāgiž,
kuņtš līb ukkō lānd?

Kēļ, mis rikandīzt mād izad?
Vanad livōd igitalīzt
vuoļtō neku kivid vizad,
ne ist kārtat midagīzt.

Tāgiž sādō teiz eņtš kiēldō
lapstkōks rikandōs set vuid,
ja kis pidab muitīzt miēldō –
sīen laz iēgō uid.



Valodu mēs mīlam vienu –
to, kas likta šūpulī;
tā mūs pavada arvienu,
to pat kapā ņenam līdz.

Nu tad runā tajā vienā,
ja ir bērni mājās tev;
to, ko izdzird mazās dienās,
viņi – krap! – un paņem sev.

Var jau svešas mēles zināt,
taču tava viena ir;
nav tev svešā jānīcina,
bet vai tā tev iet pie sirds?

Savējo lai celtu godā, –
ne to skolā iemācīt, –
kādu izeju lai rodam,
ja to gribam dzirdēt rīt?

Kā nu atkal atdzīvināt
to, kas ir jau pusaizmirsts?
Izlikties: tas nav mums zināms,
ļaut, lai lēnā nāvē mirst

tagad valoda tā, kurā
kādreiz, sajuzdamies brīvs,
ciets kā akmens, drošs un spurains
vienmēr runāja ik līvs?

Nē. Bet, runājot tā īsi,
valoda būs glābta tad,
ja to bērniem ierādisim,
viņi savējiem – tāpat.

Uļi ilzōkutsimi rovlistōn

Līvōmā iend mādōn vīlaks
nei ku amad muntōn.
Kui siz laz ni vāgiž pīlōg,
kui laz sieda unnōg?

Ma ūob eņtšizōks tām nuttōn
ja ka eņtšōn kaddō vuttōn.

Līvō rov sa ūod min āma –
sinstō ma ūob sindōn.
Līvōmās min ežmi kāimi,
ežmizt samud vindōn.

Kui siz ni vuiks sieda tīedō –
vīrōrovlizōks tāiz iedō?

Līvō mīez, se um min iza,
līvōd vīerda kandōn.
Līvō duk ma tāmst sānd vizā –
ta min' siedā andōn.

Kui siz ni vuiks sieda jettō,
ja nei ulvīt eņtšta piettō?
Īlmas, īlmas sīe āb vui,
koks ka lākkō āb tied' kui!

Aicinājums tautiešiem

Līvu tauta mantojusi
sen šo zemi savu.
Kā gan lai nu ciešu klusu,
kā lai aizmirst varu?

Līvu tauta – mana māte,
manis radītāja.
Pirmie soļi nostaigāti
līvu zemē šajā.

Kam gan darīt man to prieku –
klūt nu tai par svešinieku?

Līvu vīrs mans tēvs ir bijis,
līvu asinsnesējs.
Līvu dūšu iemantojis
es no viņa esmu.

Kā man visu palaist vējā –
kā pats sev lai melot spēju?
Mūžam man to nedarīt,
kaut vai mana galva krīt.

Uļi Kīnkamāg loul ūlōdkuodast, Vāldapā nūořizandōn sātōd

Tēriņtš sinnōn, Vāldapā,
miks āb sīnda jembit nā?
Sa ju rāz kil mēdi briđizt,
sieda tuoda mādķōks strīđizt –
Miks āb rikandōm eņtš ķieldō,
māz āb panmō māmīe ieldō.
Sīepierast tāks sīnda tiennō,
koks ka āb tied' āds kui jennō.

Paldiņ ma ūob ūlōdkuodas,
līvō rovvō brīvībsuodas.
Sīd ma viņštōb ūd pāl sindō,
ilma koval jara vindō.
Tāsa rikandōt sāb tuož,
se um sūr kil optōbkūož.
Sīd ne filozofōd āt –
se um univerzitāt.
Se kis vuib sīe eksam andō,
se sāb līvō vaņķō kandō!

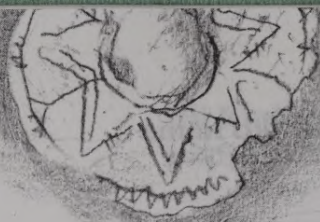
Loul um sindōn ūlōdkuodas, 20. p. sōvkūs 1922. vana āiga
pierrō.

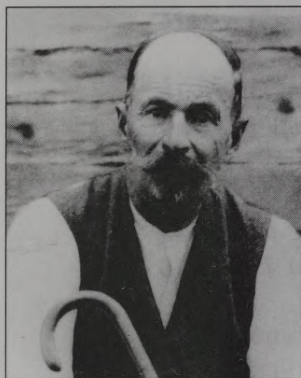
Uļi Kīnkamega dziesma no trako nama Valdapē jaunskungam

Esi sveiks nu, Valdapē!
Kāpēc tevi neredz te?
Tu jau gan mūs šad tad rāji,
stridējies, ka nerunājam
savā valodā un lieku
arājbalsi nenoliekam,
tāpēc vēlos tev, paties,
nedaudz par to pateikties.

Pāšreiz te, kur vājie garā,
cīnos livu tautas karā.
Šeit man jāpiedzimst no jauna,
šeit man gudriība top jauna.
Universitātē šai
istā vieta taisnībai.
Te, kur filozofi mīt,
katrs var to pasacīt.
Kam pa spēkam būs šī liksta,
livu vainags galvā tiks tam.

Dziesma ir radusies trakonomā 1922. gada vasaras mēneša
20. dienā pēc vecā stila.





Kōrli Stalte

Kōrli Stalte um sindōn 1870. āigast 10. augusts Irēl, Kestār kōrands. Loptōn Rīgō Gubern̄ Gimnāzij. Strōdōn ierēdnōks Rīgōs ja Līepōs, opātizjizōks Dūonigs ja Irēl, kestārōks ja ērgļnikāks Irēl, vōnd līvō kīel opātiji Īras ja kūkēra «Līvli» redaktōr (1933.–1939.).

K. Stalte um kēratōn 1919. āigastōst. Tām tied ātō andtōd ulzō līvlist lugdōbrōntiš, āigarōntiš, kūkēras «Līvli». 1924. āigasts Tallinas sai ulzō andtōd K. Stalte lūolrōntōz, 1937.–1942. āigasts Helsinkis āndist ulzō tām tulktōd Ūd testament līvō kīelkōks. K. Stalte vōļ ežmi Līvōd Īt vaņim (1923).

K. Stalte um kūolōn 1947. āigast 12. janvārs Fehrbellins, Saksāmōl, kus ta um ka mattōd.

Kārlis Stalte dzimis 1870. gada 10. augustā Mazirbes Ķesteros. Beidzis Rīgas guberņas ģimnāziju. Strādājis par ierēdni Rīgā un Līepājā, par skolotāju Dundagā un Mazirbē, par ķesteri un ērģelnieku Mazirbē, bijis libiešu valodas skolotājs Lielīrbē, kā arī mēnešraksta «Līvli» redaktors (1933.–1939.).

K. Stalte rakstījis kopš 1919. gada. Darbi publicēti libiešu lasāmgrāmatās, kalendāros, "Līvli". 1924. gadā Tallinā izdots K. Staltes dzejoļu krājums, 1937.–1942. gadā viņa tulkojumā libiešu valodā Helsinkos izdota Jaunā derība. K. Stalte bija pirmais Līvu savienības vecākais (1923).

K. Stalte miris 1947. gada 12. janvārī Fērbellinē, Vācijā, turpat arī apbedīts.

Min izāmō

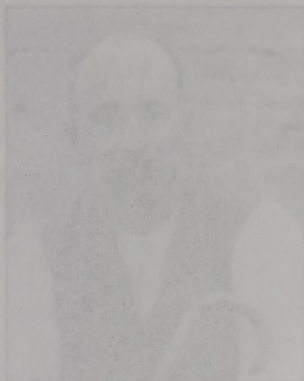
Min izāmō, min sindimō
ūod ārmaz rānda sa,
kus rāndanaigās kazābōd
vel vanād, vizād piedāgōd.
Min ārmaz ilmas ūod set sa,
min tōurōz izāmō.

Min izāmō, min sindimō
ūod ārmaz rānda sa,
kus lāinōd mierstō vīerōbōd
un rāndan sūdō āndabōd.

Min ārmaz ilmas ūod set sa,
min tōurōz izāmō!

Min izāmō, min sindimō
ūod ārmaz rānda sa,
kus jelābōd id kalāmied,
kis mīer pāl ātō pāvad, ied.
Min ārmaz ilmas ūod set sa,
min tōurōz izāmō!

Min izāmō, min sindimō
ūod ārmaz rānda sa,
kus kūltōb um vel pivā ēl –
min amā ārmaz rāndakēl.
Min ārmaz ilmas ūod set sa,
min tōurōz izāmō!



Mana tēvzeme

Ai tēvzeme, ai dzimtene
un mīlā jūra te,
kur krastā sīkstas, šalcošas
vēl vecās priedes ligojas.
Vismīlākā man pasaulē
tu, dārgā tēvzeme.

Ai tēvzeme, ai dzimtene
un mīlā jūra te,
no kuras viļņi ceļu rod
šurp smilšu krastam muti dot.
Vismīlākā man pasaulē
tu, dārgā dzimtene.

Ai tēvzeme, ai dzimtene
un mīlā jūra te,
kur zvejnieki vien dzīvot var,
kas dienā, naktī viļņus ar.
Vismīlākā man pasaulē
tu, dārgā tēvzeme.

Ai tēvzeme, ai dzimtene
un mīlā jūra te,
kur jūrmalnieku valoda
vissvētākā vēl dzirdama.
Vismīlākā man pasaulē
tu, dārgā tēvzeme.

Ežmi saksād nīn

«Mikš Vēna kūolta pāl kil jelābōd
ne vōrōd mīed, mis um se, mis ne tiebōd?
Või kivīd siz nei idtuoiz pālō iebōd?
Kil kuordōd sāinad kubbō sadābōd!»

– Nei kougōnd vaņtlōs livōd mōtlōbōd.
Āb tiedatō, ku tulbōd āigad ķiebōd,
ku vōrōd mīed nānt viļļō, mietā siebōd
un sāinad tagān ēņtšta katābōd.

Siz panbōd kādamō ne kivīd kubbō
īd livōdōn, laz paldiņ vaņtlōgōd;
ne sōbōd pōtōgōdōks ajtōd kubbō,

laz tiedō tiegōd, rīstō pōlagōd.

Āb lī siz livōn emīņ mōdō, tubbō,
lib kūlīji ta, nīnsō – izāndōd.

Teodorik

Īt priestōrt Vēna pūolō ratstām nāb,
ta pivā viedrist, rōntō pidāb kādsō,
ja jegāikš vōiks mōtlō tānda nādsō,
ku rujā jūr ta sakramētōks lāb.

Mikšpierāst idōkabāl silmad ta
nei ādāstiz ja argstiz immōr ētab
ja kilād kōrandōdōks kilgō jetāb;
kas jōvvō tiedsō kārtamōst vōlks ka?

Set pietūksōks sāl tāmmōn kādsō ātō
viedrist ja pivā rōntōz. Nāntkōks tōb
ēņtš pimdizt tōmizt livlizt jedstō kattō.

Teodorik – ku mōstō ulzō sōb,
siz lāb ta suodāvāggō pōlam Rūomō,
lāb, izāndidi livlizt mōzō tūomō.

Pirmā vācu pils

«Kas ir šie vīri tur, pie Daugavas,
šie svešnieki, ko spriež tie, ko tie dara?
Un akmeni uz akmens kāda vara
spēs saturēt? Gan sabruks krāvums tas!»

Tā noraugoties, līvi apspriežas.
Tie nezina vēl, ka atnāks karsti kari,
ka maizi, medu atņems svešo bari,
ka akmens sienas nesagraus nekas.

Tie nezina vēl, ka akmeņus nest kopā
liks libiešiem – lai pašreiz skatās vien –,
ka sodīti ar pātagām tiks kopām,

lai darbu dara, Kristu lūdz arvienu,
ka nebūs tiem nedz māju vairs, nedz stropu,
ka vergi kļūs un valdīs kungi vien.

Teoderiks

Jāj priesteris, uz strauja zirga sēdies,
tam grāmata un svētā ūdens trauks, –
kā liekas, viņš pie vājinieka saukts,
kam vajadzīgs ir svētais vakarēdiens.

Bet, ko tik bailīgi viņš glūnot traucas
un apdzīvotām vietām apkārt jāj
gar Daugavu, nekur pat neapstāj, –
vai, labu darot, tā ir jāsatraucas?

Tā viltība, ko tur viņš rokās savās –
gan svētā grāmata, gan ūdenstrauks.
Tas – Teoderiks, kas tur slepus lavās

uz rietumiem. Uz Romu steidz viņš traukt
un svešus karapūļus šurpu saukt,
kam lepnās līvu zemes mieru jaukt.

Kouv

Mēg kūjas kōgars jelīzmō,
sāl jūomiz tagān vōikizmō.
Ku kouvō kouvōn vōļ siz ma,
tām jūrō jūomō munt tuļt ka.
Mū paņkōks vietā jarā viž
ja sūrsliz, nemē vōlks ta iž
ka kōvamōs min abbōl vōnd;
mū rōkāndōb, ku ta vōlks tōnd,
rōz laidimt kouvō, kievāmstiz
vōiks vietā tāmā sōdō siz.
Mag tādōks jūond, mū, jarā lāds,
vel sīlgōb kouvō, minnōn nāds.
Āb mōtlōt ne, ku jūdō sait,
āb pantō tādōl, mīngi vait
um siest, kui vōļ ja kui um ni –
siz piški lānd ikš āinagi
vōļ, kust mēg amād vietā saim.
Min kouvō nādsō mūnda aim
um paldiņ irgōn kouvō ka,
vied nālgō emīņ āb nā mō.
Set tiennō amād unīztō,
ku minstō kouvōm ōpīztō.

Aka

Kā tuksnesī te bija sauss,
tukšs reizēm ūdens spainis, kauss.
Kad izraku es aku, tad
no tālām mājām nāca pat.
Ar spaini, kannu nesa dažs,
cits toties izlielījās brašs –
kā būtu palīdzējis rakt.
Vēl cits māc noniecināt – sak,
to aku vajadzēja gan
rakt drusku seklāku, lai man
ir vieglāk iesmelt. Un, ak Dies,
kāds iesplauj vēl, kad padzēries.
Nevienam prātā neienāk,
caur ko tas labums viņam nāk.
Ir aizmirsts jau, ka agrāk te
bij tikai sekla pelķīte,
kur spaiņa dibens knapi slapjš.
Pēc manis tagad jau dažs labs
pie rakšanas ir ķēries pats, –
nu mums vairs nedraud ūdens bads.
Un tikai žēl, ka aizmirsies
ir pateikt vienkārši – paldies.

Neiz ma unsō touvō tātō,
mingizt kunāid nānd iz ūo.
Mōtliz akkō tānda lātō,
set ku ulātō iz sō.

Vientōs kež min pōddō irgiz,
nekā sidām mūndakōrd.
Ja ku minā unstō vīrgiz,
tūndiz vallō setmīnkōrd.

Kus se val um, ma āb tīeda,
kādsō agā sidāmsō,
tīedab set, ku ma āb līeda
kuskiz armō ilmasō.

Kilma kālma, kālmadtarā,
tēg min armō āndatō;
sāl min val īd kadūb jarā –
m'āb tō tātō ulātō.

Zvaigzne

Sapnī ieraudzīju zvaigzni,
agrāk neredzētu vēl.

Mēģināju es to aiztikt,
neizsniedzu – lai cik žēl.

Stiepjot roku, pēkšņa sāpe
iedūra kā tutens ass.

Kad jau modos, nezin kāpēc
atkal atkātojās tas.

Nevar saprast: it kā rokā,
it kā sirdī sāpe dur,
zinu tikai – tās ir mokas,
nav man miera vairs nekur.

Tikai kapsētā šīs raizes
pazudis, un miers būs man, –
bet vairs prātā nebūs zvaigzne,
nebūs sāpes arīdzan.

Sīnda matābōd

Pāva mierrō lūojō um lānd,
set punni virki vel touvō aigās sāl,
se nāgtōb, kus tāmā um iend.
Amād maggōbōd ni,
sinā ka ni maggōm li.

Sīnda ka, sīnda ka
kalmō ikškōrd matābōd,
sīnda matābōd.

Pāuvō, pīlad tūlkōks, kui siz
ne kīerdō silīztō, kui ne rūoikīztō!
Nei rištīng nūorōld ka rūoikīz.
Ikškōrd paikōl ied sa,
magdōb āiga tulāb ka.

Sīnda ka, sīnda ka
kalmō ikškōrd matābōd,
sīnda matābōd.

Ōdōn āiga vagāks um iend,
sa jarā vāzzōn ūod, sinā novvō tōd;
kas jennō, kas veitō sa tiend,
maggōm li ni ildīn,
kālmadtarrō vībōd sin.

Sīnda ka, sīnda ka
kalmō ikškōrd matābōd,
sīnda matābōd.

Tevi apraks reiz

Saule, jūrā iegrimusi,
vien mirdzums bezgalīgs debesu malā tvikst,
kur saule pazuda klusi.
Visi mierā jau dus,
arī tu slēdz plakstiņus.

Tevi reiz, tevi reiz
arī kapā guldinās,
tevi guldinās.

Dienā mākoņi ar vēju,
cik vien tie jaudāja, steigā šaudījās –
tā cilvēks jaunībā skrēja.
Taču kādreiz viņš rimst,
snaudā bezgalīgā grimst.

Tevi reiz, tevi reiz
arī kapā guldinās,
tevi guldinās.

Vakars kluss, un pierimst vēji,
tu esi noguris un mieru alksti viss –
vai daudz, vai maz paveikt spēji.
Tikko piemiedz mazliet,
ceļš uz kapiem jau iet.

Tevi reiz, tevi reiz
arī kapā guldinās,
tevi guldinās.

Piški touvō tēḍ

Vaṇtlō illō touvō tēḍi,
kui ne amād vilkōbōd!
Sūṛi, sieldidi um nēḍi,
neiku silmad pilkōbōd.

Um ka nēṣti piški mūnda,
rōz id tānda nād set sa.
Bet, kuṇṭš magūd sinā ūnda,
pāistamōst āb loptā ta.

Sa ikš piški tēḍ, sie tīeda,
ilmas rāndali ka ūod.
Jarā kaddō, pimdōks iedō –
siedā itō sa ād tūoḍ.

Siesō kūožōs, kus sa pandōd,
um sin vizāst pīlōmōst.
Kuijen sin um joudō andtōd,
neijen sin um pāistamōst.

Mazā zvaigzne

Veries augšup debesdzīlē,
cik tur lielu zvaigžņu daudz,
cik tās spoži naktī zvīlo
un cik aicinoši sauc.

Bet, lūk, citas gaismu liegu,
sīku tikko redzēt ļauts.
Kamēr dusi ciešā miegā,
mīrgot viņa nepārtrauc.

Arī tu kā zvaigzne maza
savā krastā, jūrmalniek.
Ko tev darīt – izdzist, pazust?
To vien ne – tas tev ir liegts.

Tajā vietā palikt klājas,
kur tu nolikts. Tas tavs gods,
un, cik spēku sevī krājis,
tik daudz tev ir jāmīrgo.

Kalāmīe loul

Kis kil mīnda piškizt āltiz,
kis vòl minnòn vōidaji?
Kis kil minnòn lōlōd lōliz,
kis vòl maggōm paṇṇiji?

Piškizt mīnda jemā āltiz,
jemā vòl min vōidaji.
Lōlidi ta minnòn lōliz,
vòl min maggōm paṇṇiji.

Sūrōks kazzōn, lāinōd mīnda
mier pāl lōjas āltabōd.
Lougō vīerōs iḷ vied pīnda –
nei ne mīnda vōidabōd.

Kuṇṭs siz tōvaz pūgōs minnòn
periz loulōks lōlab sie:
«Kalāmīez, um āiga sinnòn,
pūojō maggōm sinā iē.»

Zvejnieka dziesma

Kas gan mani šūpināja,
mazu auklēja labprāt?
Kas gan bij tā dziedātāja,
kura prata ieaijāt?

Māte mani šūpināja,
mazu auklēja labprāt,
viņa bij tā dziedātāja,
kura prata ieaijāt.

Liels es izaudzis, nu vējā
jūra mani šūpo tā:
augšā – lejā, augšā – lejā,
tagad vējš mans auklētājs.

Taču vētra, vētra toties
jau ar savu dziesmu nāk:
«Zvejniek, laiks tev projām doties,
laiks tev jūras dibenā.»

Rikāz rānda

Mis tēg minnōn kītōt kūldast,
ōbdōst, mis um mōnallō,
kīenta vōtšōmōst um mūldast,
tulgid inōz miernaigō.

Vaņtligid, kui piedāg tikkiž
kūldatōd um kōnka pāl,
ammō randō pāvaļikīs
nātō kūldas pāistam sāl.

Kajāgōn āt ōbdizt tibōd,
samti am um kākuoļōn,
ōrōnd nei iž tōurōd libōd
rāndadilban, sportistōn.

Ētagōd sīn pūol eņtš silma,
sīn, kus pāva lūojō lāb;
kus siz vōlks kil iļ mōilma
nejien rikūzt, kui sāl nāb?

Sāl nāb nejien kuldō lāistam,
kuijen tōvā mier id um,
siegās valdō ōbdō pāistam
lāinōd tutkāmis kui lum.

Illō ailōb purpur pīla,
allō laint um dimanti.
Amā immōr rikāz vīļa
ābnimtōd ja ādsmingi.

Kādūd imlōs kubbō pānda
tēg set vōikst ja īdsō sūs
kītō sāl: «Ūod rikāz, rānda,
sellizt rikūzt āb ūo mūs.»

Bagātā jūrmala

Ko jūs slavējat man zeltu,
sudrabu, kas zemē guļ,
nejūsmojiet par to velti,
nāciet līdz uz jūrmalu.

Skatieties, kā priede zaļā
saules apzeltīta ir,
arī kāpa jūras malā
spoži vienā zeltā mirdz.

Kaijai spārni sudraboti,
kākaulim no samta svārks,
tilbītei, kas atzīst modi,
uzvalciņš ir tikpat dārgs.

Metiet skatu uz to pusi,
kurā saule jūrā kūst, –
kur vēl esat redzējuši
tādu bagātību jūs?

Tik daudz zelta spīd un aiztek,
parādās pēc sieka sieks,
cauri sudrabs balti laistās
viļņu galos it kā sniegs.

Purpurmākonis slid augstu,
lejā dimantvilnis viz,
pastiep pretī savu plaukstu –
un tev tajā salīs viss.

Un jūs izbrīnīti gribat
vienā mutē sacīt tur:
«Tiešām, tādas bagātības
pasaulē vairs nav nekur!»

Töd sa tundõ rištīngtõ

Töd sa tundõ rištīngtõ?
Až tām ōrōnd tādōl panād,
kas ne ūd āt vōi āt vanād,
sien, kūl, āb ūo tāntōkstō.

Töd sa tundõ rištīngtõ,
töd tām miēldō nāgstō tieudō?
Vāldast pālgast āb vōi lieudō
mittō mingizt tuntōkstō.

Töd sa tundõ rištīngtõ?
Alā kūl siz libdizt kiēldō.
Kēl āb nāgt sin rištīng miēldō.
Kielōn pāgiņ pietūkstō.

Töd sa tundõ rištīngtõ?
Lug siz, kuijen ta'm tiēnd jōvvō,
mitskōrd tuoizōn andōn nōvvō
ābvāntlōs eņtš jōvāmtō.

Kitōb mīez

Kil sellizt rovstōn ov sōb andtōd,
kis sūri tieđi vīndabōd.
Ka sellizt sōbōd tādōl pandōd,
kis pāgiņ kēli mūoštābōd.

Vel emīņ sellizt vōimō kitō,
kis lebbō kānd um vōrō mō
ja jarā unnōn siedā itō –
eņtš jemākiēldō vel āb ūo.

Ja gribat kādu iepazīt

Gribat kādu iepazīt?

Velti viņa drēbes redzat:

vai tās jaunas, vai tās vecas,

tam nav nozīmes šobrīd.

Gribat kādu iepazīt?

Velti viņu sejā pētāt:

dzimumzīmites un rētas, –

viss, vienalga, miglā tīts.

Gribat kādu iepazīt?

Neklausieties glumā mēlē:

tā kā parasti ir mele,

kam par upuri dažs krit.

Iepazīt ja gribat jūs,

skatiet, cik daudz veicis laba,

ko viņš dara citu labā,

neprasot, kas pašam būs.

Slavējams vīrs

Tam cilvēkam tiek slava dota,

kā darbs spēj otru aplaimot.

Tie arī vēl tiek ievēroti,

kas valodu ne mazums prot.

Vēl vairāk slavējams tāds būtu,

kas svešās zemēs klidis ir,

bet valodu, no mātes gūto,

līdz mūža galam neaizmirst.

Plagā loul

Līvōd, tāmpō ilzō viedām,
kubbō tunnōd, eņtšōn tād.
Tād, kien, amād siedā tiedam,
kubsō pidāmōst lib mād.
Ōlaz-vālda-siņņi plagā
nūzōs ežmōks kītōb nei:
«Līvli, undōd pigātagā,
āb ūo kūolōn, jellō ei!»

Ōlaz kōra illō laigā –
ōlazt mōtsō tāntōb ta;
sidāms vālda um miernaigā,
vālda pāistab jōugō ka;
almōl valdō siņņi kōra –
siņņizt mierda tāntō tōb –
jegā laint ja jegā ōra
māddōn mielō pandōd sōb.

Ōlaz-vālda-siņņi kītō
kubsō māddōn tōbōd sīe:
«Līvli, kubbō tul eņtš Ītō,
rujā vōnd, ni tierrōks iē;
Ītō tul, sāl abbō liedad,
Ītsō vel um līvō mēl.
Ītō tul, sāl, sinā tiedad,
rōkāndtōd sōb rāndakē!»

Karoga dziesma

Šodien sanākuši, līvi,
savu zīmi paceļam,
lai mēs kopā varam dzīvot,
jāvieno mūs visus tam.
Zaļi balti zils šis karogs,
gaisā pacelts, vēsti pauž:
kaut gan aizmirsts gados garos,
miris līvs aizvien vēl nav.

Zaļā krāsa augšā, silta,
ir tie meži, kas te šalc;
vidū – jūras krasta smiltis –
karogā ir ielikts balts;
apakšā zvīl krāsa zilā –
tas ir jūras zilums liegs,
lai ik vilnis, ko tā cilā,
atmiņā mums iegrebtis tiek.

Zaļi balti zilais saka:
ej pie saviem brāļiem tu,
kurp jūs vienkopus ved taka –
sirdzis kļūsi vesels tur.
Vienotībā jauns tu dzimsi,
vienotībā līvu prāts,
vienotībā nepierimsi
runāt līvu valodā.

Võrõl mõi

Mikšpierāst min sidām pòdūb,
mikš um murāgõl min mēļ?
Siepierāst min sidām pòdūb,
ku ma kougõn kuondõst vel.

Võrõl mõi āt rikkõd kilād,
sūrd un knaššõd kōrandõd,
māgūd kūordõd nemē pilād,
laigād jougūd jūokšõbõd.

Piški kilā rāndanaigās,
jõugõ kōnkas sindikuod,
izā kōrand ūrganaigās,
sa īd minnõn ārmaz ūod.

Pāva

Õbdist rattist kuldiz laiļõ
pāva, loptõn jūokšõmõ,
astāb, istāb kuldiz rajļõ
pitkāst riekstõ novvõmõ.

Ūõņdzõl, kežži mierrõ kastõn,
reptāb kastūgt puskūdõn
ja siz, lōjast ulzõ astõn,
sõtõb lemļi amādõn.

Ūomõg udūd jarā kõtõb,
panāb lindõn lōlamõ.
Nigļizt mietā vòtsõm sõtõb,
kukizt, karmizt lindamõ.

Kazātõb pūn aļļi lēļi,
nītsõ, nurmsõ puskīdi.
Pēstab miersõ kalāmēļi,
mòtsās kōřapainidi.

Svešatnē

Kāpēc sirdī tāda sāpe,
kāpēc skumju nomākts prāts?
– Tāpēc spiež tā smagā sāpe,
ka pēc mājām ilgas māc.

Svešā pusē bagātīgi
ciemi, skaisti nami ir,
kalnos padebeši ligo,
krastus platas upes šķir.

Šaurs ir ciemats jūras krastā,
smilšu kāpa jūrmalā.
Tēvu sēta upes krastā –
mīlākā par visu tā.

Saule

Sidrabratus pametusi,
saule zelta laivā kāpj,
zelta krēslā sēžas klusi
pēc darbiņa atpūtā.

Roku jūrā pamērkusi,
rīta rasu puķēs lej
un, no laivas izkāpusi,
siltumu sniedz pasaulei.

Iznīcina rīta miglu,
putniem skaļu dziesmu dod,
bitēm medu nest liek žigli,
kukainīšiem – palidot.

Kokiem lapas plaucē silta,
pļavā – ziedus smaržīgus.
Zvejniekus tā jūrā silda,
meža pļavās – ganiņus.

Rāndast laggōs

Lāb min lōja ligōs,
lōgstōs lāinidi;
tūlki tānda likkōs,
pūgōb puŗŗiži.

Tagān īeb mīernaigā,
rānda kōnkadōks,
mōtsā – ōlaz laigā,
kilā kōrandōks.

Kus min āl vōl sidtōd,
kus ma kōŗal kei,
kus ma armōks pidtōd
sai, se tagān ei.

Kas vel āiga tulūb,
ku ma nēŗi nāb,
jemākīeldō kūlōb
ja pids randō kāb.

Kas teŗ tōvaz sugūb,
viertōs lāinidi,
kūolōm loulō pūgōb
minnōn kūoriŗi?

Mierjemā kil tōitab
nāgtō tidāŗi.
Pāzzō kis kil sōitab,
ku ta'm kuoŗāli.

Jumālōks īe rānda,
mōtsā, kilā ni!
Tūlki laiŗō kānda,
pūgōs puŗŗiži.

Atvadas no jūrmalas

Mana laiva jūrā,
jūra vilni veļ,
vējš pūs lēni burā,
laiva vilni šķeļ.

Un no kāpām jūra
mani projām nes,
prom no ciema, kurā
piedzimu reiz es.

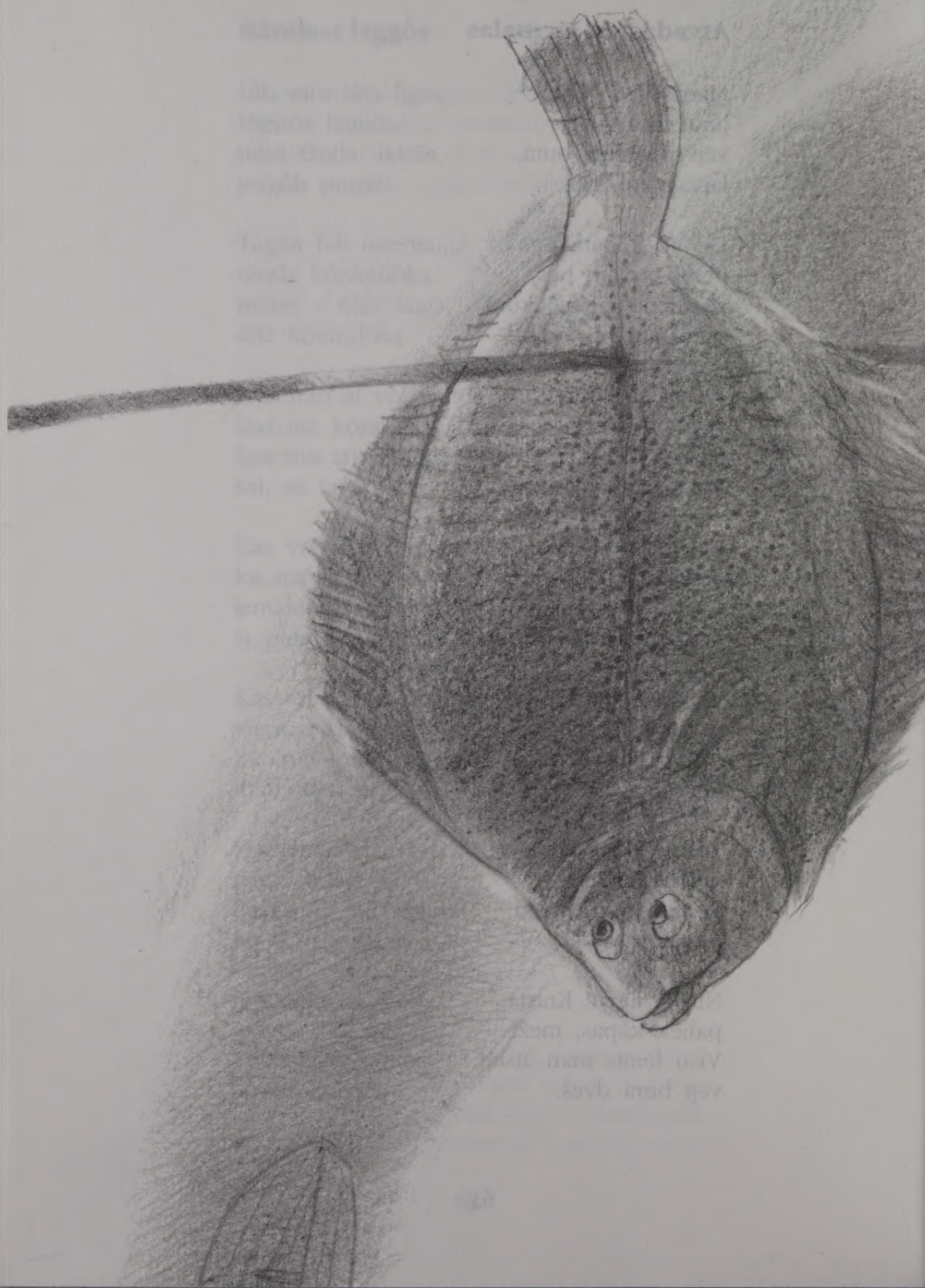
Te es gāju rāpus,
vēlāk ganos jau,
te es milēts tapu...
Vairs te manis nav.

Vai man vēl būs vēlēts
kādreiz redzēt jūs,
un vai livu mēlē
man vēl runāt būs?

Vai būs sajust briesmu
tad, kad vētrā vējš
sūru nāves dziesmu
pēkšņi ausīs dveš?

Tobrid jūras māte
meitu piedāvā, –
ai, cik grūti atteikt,
ņemama ja tā!

Nu, ardievu! Krastā
paliek kāpas, mežs.
Visu lemts man atstāt,
vēji burā dveš.





Klūkōdmäg

Klūkōdmäg (Teodor Švanenberg) um sindōn 1882. āigasts Lūžos, Sūr-bēļta kōrand. Oppōn Pizā skūols. Strōdōn telegrāfistōks ja poštōs Murmanskōs ja Vāntas. Kūolōn 1946. āigasts Vāntas, mattōd Vānta Mōtsā kālmadtarrō.

Klūkedmegs (Teodors Švānenbergs) dzimis 1882. gadā Lūžņas Dižbeltēs. Mācījies Pizes skolā. Strādājis par telegrāfistu un pasta ierēdni Murmanskā un Ventspilī. Miris 1946. gada februārī Ventspilī, apbedīts Ventspils Meža kapos.

Liestad

Ma kitiz sinnòn Pèts:
«Sa vuta sàlgò rètš,
irg liestad kuodaj kandò,
ma ieb vel rāžkiz randò.

Siz kurnabalļō valad
sa amad tūodōd kalad,
no pāldiņ ala rakand,
ma tulab kuodaj pakand.

Ma irgōb virbēi ūolō
ja pierrō lešti sūolō.
Siz irgōm lešti tūodō
ja kujjōm panm nānt kuoddō.»

Jouгнаigas

Kiurōz joug, sin kanktō iva
siņiž lāinid mier pūol tūob.
Pāikiņ ūod sa kil ju tiva,
pāikiņ laid ja laiga ūod.

Rikaz ūod sa kaladōks:
ounōd, sārgōd, āigōdōks;
kus set laskub sizzōl ūnda,
kaļēi viedab tiera pūnda.

Tikad, bokad kūolta pāl
saggōld nādōb ātō sāl.
Kūolta pāl ka iekiz kips,
jedspēņ vuoļ iļ silma rips.

Lestes

Ei, Pēter, dritvaikociņ,
stiep mājās zivju ķoci,
kas pilns ar mūsu lestēm...
Vēl pakavēšos es te.

Tu savā ballā ieliec,
ar kuru tu tā lielies,
bet ķidāt nesadomā,
jo man ir cita doma.

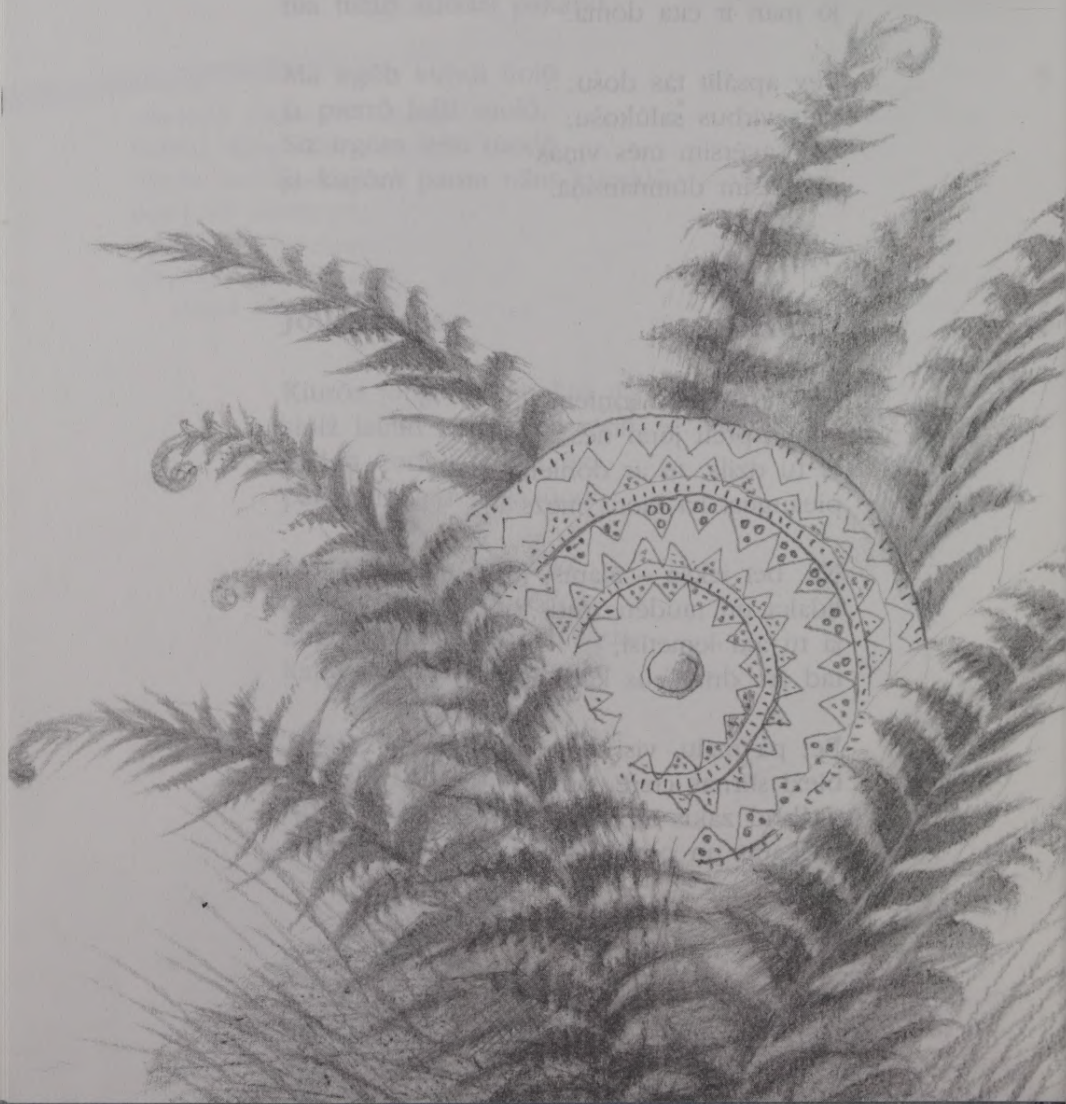
Tev apsālīt tās došu,
pats virbus salūkošu,
tad savērsim mēs viņas
un liksim dūmnamiņā.

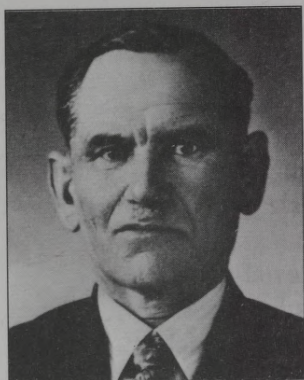
Upmalā

Līkā upe, kura joniem
viļņus pretī jūrai nes,
te tu dziļā, te ar doņiem
pieaugusi kā viens mežs.

Nu, bet iekšā – ālants, ķīsis,
līdaka un raudēns ruds;
ja tu āķi iemetīsi,
tad jau drīzi būs kāds puds.

Bet pa malu, visi zina,
bieži stirnas cīerē, buks,
dažbrīd zaķis atbizina,
paskatās un projām – špuks!





Didrōk Vālgamō

Didrōk Vālgamō um sindōn 1884. āigast 29. septembōrs, Kūoštrogš. Kalāmīez, vōnd Livōd Īt vaņīm (1933.–1938.). Kēratōn lūolidi, mis ātō andtōd ulzō livōd āigakēriš. Kūolōn Kūoštrogš 1968. āigast 12. augusts, mattōd Pitrōg kāl-madtarrō.

Didriķis Vāgamā (Didriķis Volganskis-Valgums) dzimis 1884. gada 29. septembrī Košragā. Zvejnieks, bijis Līvu savienības vecākais (1933.–1938.). Rakstījis dzejoļus, kuri publicēti libiešu preses izdevumos. Miris Košragā 1968. gada 12. augustā, apbedīts Pitraga kapsētā.

Jõn loul

Kül ka sinā, ārmaz Jõn,
tul min ipõ randõ sõn.
Kit sa, mingizt tūlda kitād,
mingiz sūri pivļi pidād?

Vanā lōja immõr kīerdõd,
piedāg kāndõd kubbõ vīerdõd,
tōrā pit vōrd tutkāms illõ,
tuļ sīen lasktõd aldõ sillõ.

Nūord ja vanād rāndas kubsõ:
nēçi sāl um sadīņ lugsõ.
Aļļõd vāņkad puskist tīedõd
nāntõn pās ja tāmizt liēdõd.

Perīmiez vōl kannõ kāndab,
perīnai tež sōirõ āndab.
Mied ja pūošõd vōltõ jūobõd,
naizt ja neitsõd sōirõ sīebõd.

Ku āt amād jūonõd, sienõd,
jōvā, rōmōz miēlõ iēnõd,
īdskubs irgōbõd ne loulõ,
setmōst jōvāmt eņtšõn pallõ.

Mū tōb pallõ eņtšõn villõ,
mis vōiks nāntõn angōks pillõ;
tuoistõn se tieks nemē kajjõ,
ne tōkst jōvvõ eņtš pūol aļjõ.

Jāņu dziesma

Paklau, ja tu, mīlo Jāni,
nāc uz jūrmalu ar mani, –
kas tur galu galā notiks,
kas par svētkiem sarīkoti?

Caura laiva guļ uz mutes,
piežu celmi, vecas stutes,
darvas muca staba galā,
uguns palaista jau vaļā.

Veci, jauni. Daudzgalvainā
barā katram galvā vainags, –
gan no lauku puķēm labām,
gan no zaļām ozollapām.

Saimnieks kannā nēsā alu,
saimniece sieru dala.
Vīri, puisi – pie tās kannas,
sieru tiesā Martas, Annas.

Kad ir dzerts un ēsts līdz sātam,
kad jau daudzi jautrā prātā, –
tad iet vaļā ziņģēšana,
kur cits citu apcelt manās.

Viens sev tādu mantu tiko,
ko var celt ar dakšām tikai,
otram tas par skādi būtu,
viņš labprāt pats sev to gūtu.

Tulvals istôs, loulôs, vôikslôs,
õdõg lebbõ tõmblôs, tikslôs,
mũnda pũstõb võntsast iggõ,
tãudsõ sũsõ lõlab: ligõ!
Ligõ, ligõ, ligõ, ligõ!

Liebizt liestãd mãd miers ligõd,
võjlizt liestãd mũs miers ligõd,
mãd miers ligõd vĩmbad, sigõd,
mũs miers piškizt silkõd ligõd.
Ligõd, ligõd, ligõd, ligõd.

Sõvvõn lãdsõ

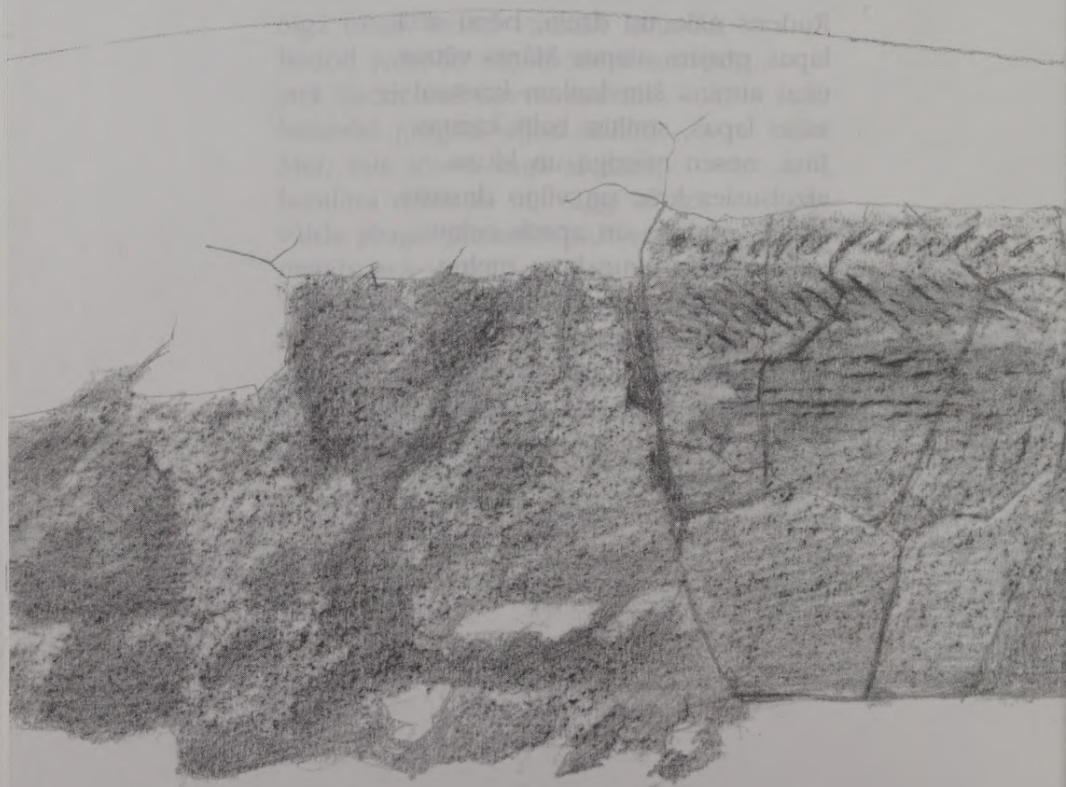
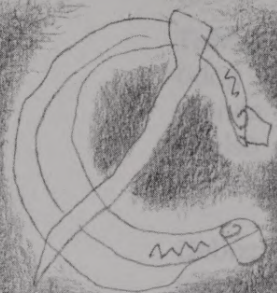
Sigž tulãb, iebõd vĩrizõks kõuvõd,
liedõd jedspẽn vibõd Mõrõ touvõd;
jarã kaddõbõd sõvvõ tiedõd:
lemmõd jõugõd, allõd liedõd.
Mer, mis sõvvõ vagã ja tazzi,
laintlimi mãrãtõb ni, vãggi kõzzi;
vãlda jõugõ pũontõb pids randõ,
matãb jarã jõntulst pãlõ iend kandõ.
Tẽriptsõ, ie Jumãlõks ãrmaz sõvvõ!
Lũotõm, ku tallõ mõ, mer, sõnd novvõ,
kievãd tež tulãb mãd jũr vãgiž,
lemkõks ja allõdõks liedõdõks tãgiž.

Uguns plīv, un dzirkstis dejo,
braši lietoties un smejoj,
visu cauru nakti ligo,
pilnā balsī dziedot: – Līgo!
Ligo, ligo, ligo, ligo!

Mums nāk biezās butes – ligo,
citiem – plānas butes – ligo,
mums nāk brangas vimbas, sīgas,
jums – tik nieka reņģes – ligo,
ligo, ligo, ligo, ligo!

Vasarai aizejot

Rudens nāk, un dzeltē bērzi sētā,
lapas projām aiznes Māras vētras,
tikai atmiņā šim kailam krastam –
zaļas lapas, smiltis, balti karstas.
Jūra, nesen mierīga un klusa,
aizelsusies krāc un viļņo dusmās,
smiltis putinās un aprok celmu,
vēl no Jāņu ugunskura melnu.
Patiec sveika, vasara tik īsā!
Varbūt ziemā zeme atpūtīsies,
klusī, klusi atnāks pavasaris,
atkal zaļos lauki, zaļos zari.





Kalāmīez

Kalāmīez (Lauri Kettunen) um sindòn 1885. āigast 10. septembōrs. L. Kettunen um sūomō ķieltieudmīez, Tartu ja Helsinki Ilīzskūolōd profesōr, livō ķiel tuņšlīji, kis um livōķielkōks ķēratōn ka lūolidi. Sūomō tuņšlījizist ta um amā jemīn kānd livlīzt jūs ja kuoņrōn livō ķiel materjālidi. 1938. āigasts Helsinkis andōn ulzō amā sūr livō ķiel sōnārōntō.

Lauri Kettunen um kūolōn 1963. āigast 26. februārs.

Kalāmīezs (Lauri Ketunens) dzimis 1885. gada 10. septembrī. L. Ketunens ir somu valodnieks, Helsinku un Tartu universitātes profesors, libiešu valodas pētnieks, kurš libiski rakstījis arī dzejoļus. No somu pētniekiem viņš visvairāk apmeklējis libiešus un pierakstījis libiešu valodas materiālus. 1938. gadā Helsinkos izdevis plašāko libiešu valodas vārdnīcu.

Lauri Ketunens miris 1963. gada 26. februārī.

Līvli ma ūob

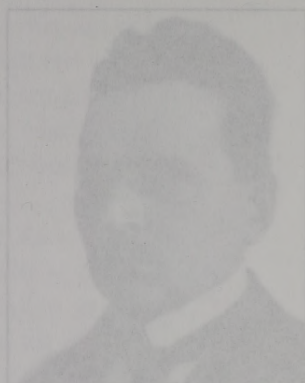
Līvli ma ūob un
pa līvlizōks īeb,
kuņtš tulāb kālma
un tutkām min tieb

Tōvās min rovvōn
tās mōs āt jūrd.
Mād kēļ um vaņīm,
mād sugūd sūrd.

Izād āt mādōn
jettōnd sīe mier,
lapstōn ma jetāb ka
eņtš izād vier.

Lapstōn ma jetāb ka
eņtš izād kīel,
rānda un kōnkōd un
rāndaliz mīel.

Līvli ma ūob un
pa līvlizōks īeb,
kuņtš tulāb kālma un
tutkām min tieb.



Vienmēr es bijis

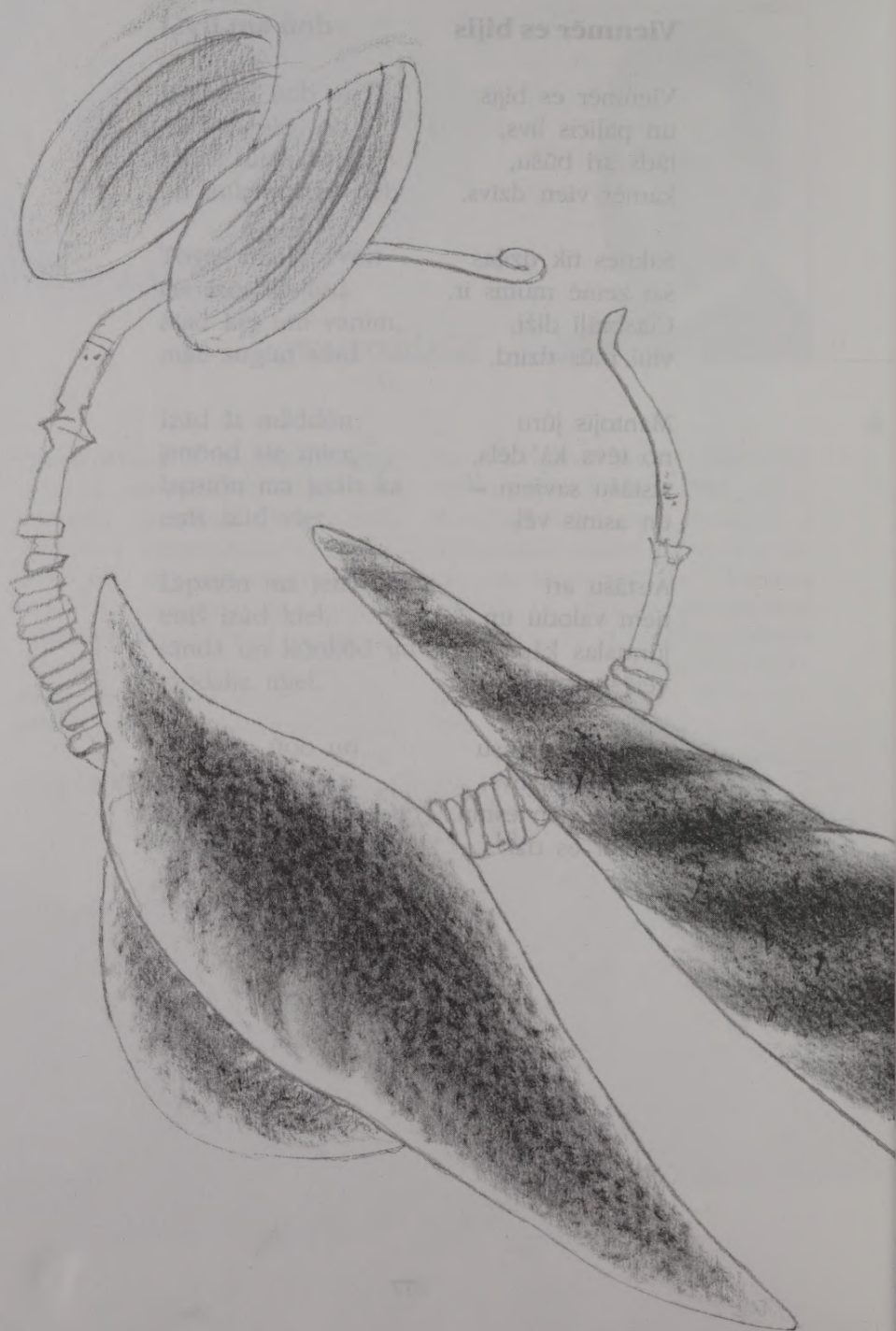
Vienmēr es bijis
un palicis līvs,
tāds arī būšu,
kamēr vien dzīvs.

Saknes tik dziļas
šai zemē mums ir.
Ciltsbrāļi diži,
viņi mūs dzird.

Mantojis jūru
no tēva kā dēls,
atstāšu saviem –
un asinis vēl.

Atstāšu arī
tiem valodu un
jūrmalas kāpas,
vējā kas dun.

Mūžam es būšu
un palikšu līvs,
kamēr vien esmu,
kamēr es dzīvs.





Valkt

Valkt (Jāņ Belte) um sindōn 1893. āigast 22. februārs Lūžos, Krinkiļ kōrands, kalāmied aims. Jellōn eņtš eitōd Lāint kōrands, kus ta um piddōn ka būođō. Naiz kūolimiz pierrō ta um andōn eņtš lapst sāntōdkuoddō ja lānd jellōm Rīgō. Jellōn ka Ķemeris, Vāntas, bet igā lopāndōksōs – Liepōs. Ta um vōnd lūoltiji, kuņštnikā ja jōvā rovvīļa tiedaji. Tām lūold ja nīžōd ātō andtōd ulzō līvōd lugdōbrōntiis ja āigakēriis. Kūolōn 1946. āigast 18. aprīls Liepōs.

Valkts (Jānis Belte) dzimis 1893. gada 22. februārī Lūžņas Krinkeļos zvejnieku ģimenē. Dzīvojis paša celtajos Laintos, kur ierīkojis pārtikas veikalu. Pēc sievas nāves bērnus atdevis patversmē un pārcēlies uz Rīgu. Dzīvojis arī Ķemeris, Ventspilī, bet mūža nogalē – Liepājā. Valkts ir bijis dzejnieks, mākslinieks un labs folkloras zinātājs. Viņa dzejoļi un proza publicēti lībiešu lasāmgrāmatās un preses izdevumos. Miris 1946. gada 18. aprīlī Liepājā.

Rāndaneitsōd loul

Ūoņdzōl varrō

lekšmō tarrō.

Kiērdōd samudōks astimiz,

jālgad kastugōks kastimiz,

kēldarikkiži katkimiz,

pešlinkizsiļmi jūr jatkimiz.

Ūoņdzōl varrō

lekšmō tarrō.

Māriidi nagrōs meg seimō,

vāņkidi pūošōdōn teimō,

māzō siz nurmaigō istimiz,

mānagri kiērdōstiz pistimiz.

Ūoņdzōl varrō

lekšmō tarrō.

Kildzōstiz loulōs mēg nītimiz,

kalamied nīžōdi kītimiz,

priššō ainō kubbō tuoimō,

kujjō magdōb pierast luoimō.

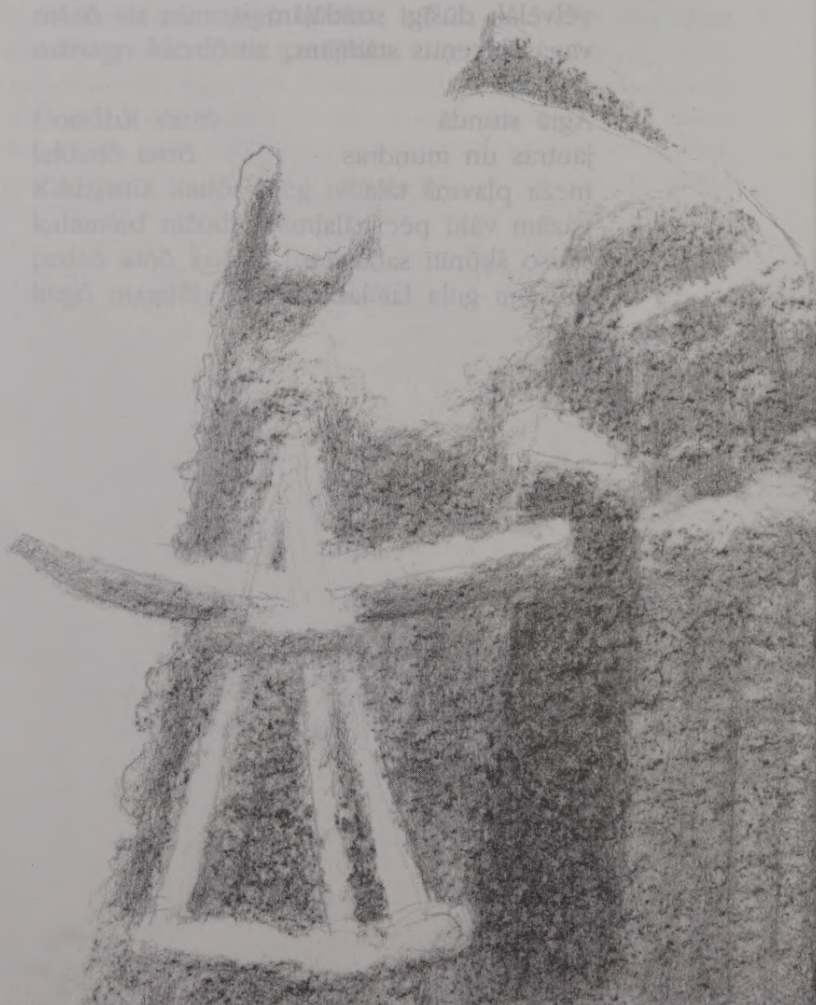


Jūrmalas meiteņu dziesma

Agrā stundā
jautras un mundras
skrējām klupšus un krišus
saplūkt sniegpulkstenišus,
tālāk pa rasainu taciņu –
kādu bezdelīgactiņu.

Agrā stundā
jautras un mundras
smejot jāņogas rijām,
puišiem vaiņagus vijām,
vēlvēlāk dūšīgi strādājām –
vagās rāceņus stādījām.

Agrā stundā
jautras un mundras
meža pļaviņā tālā
gāzām vālu pēc vāla,
sauso šķūnīti sabāzām,
puišiem guļa lai labāka.





Vāldapā

Vāldapā (Oskar Loorits), ēsti folklorists, amā sūr livō folklōr kuorīji ja tunšlīji, sindōn 1900. āigast 9. novembōrs Viljandi aprinks. Oppōn Tartu Ilizskūols, 1927. āigastōst – Tartu Ilizskūol dotsent ja Ēsti folklōr arhīv jūdīji.

1920. āigastōst O. Loorits um saggōld kānd Kurāmō livlīzt jūs, ta um ābtōn sādō kubbō livlīzt lugdōbrōntīdi, andōn ulzō rōntō il livōd rov usk. Andōn ulzō ka livō munīnīzīdi ja rovlōlīdi. 1937. āigasts tāmōn kīeldīstō broutšō Letmōl. O. Loorits um kūolōn 1961. āigasts, Uppsalas.

Vāldapē (Oskars Loritss), īgaunū folklorists, lielākais libiešu folkloras vācējs un pētnieks, dzimis 1900. gada 9. novembrī Vilandes aprīņķī. Studējis Tērbatas universitātē, kopš 1927. gada – tās docents un īgaunū folkloras arhīva vadītājs.

No 1920. līdz 1937. gadam, kad viņš saņēma aizliegumu iebraukt Latvijā, O. Loritss regulāri apmeklēja Kurzemes libiešus. Viņš piedalījies libiešu lasāmgrāmatu sastādīšanā, sastādījis libiešu tautas ticējumus trijos sējumos. Izdevis arī libiešu teikas un tautasdziesmas.

O. Loritss miris 1961. gadā Upsalā.

Rāndanaigā

Lāinōd nūzōbōd, lommōbōd nei nemē jūoksijiz rīnda,
tōvaz um piddōz ni lānd, arm jubā vied kubūd pāl.
Kōrkaz um mier, agā kōrkim um mier pāl rāndali lōjas,
kis jubā amād eņtš tied loptōn, novvō ni vōib.
Kougōnd um nādōb se rānda, kus siņō ta pakānd tōks sōdō.
Puŗrōdōks lōja ni lāb, randō id matkiji nāb.
Ōlaz um mōtsā ja vālda um jōugō ja siņņi mier pīnda;
knaššōd kōrad ne āt, sellizt kui Lūoji nānt tiend.
Sāl um se aigā, kus tāmmōn mōtkōd āt vizāstiz sidtōd.
Sinō tām sidām id tōb, sāl tāmā jellō set vōib.
Lōja um ležgōl ni sōnd, amā rānda um sieldistiz nādōb;
kui agā tuoisti ta um, mōiti kui kougōndō nāds.
Kubsō āb nā emīņ ōlast ja valdō ja siņiztō vīrkist,
taplimi nānt vailō um, rīdlimizt id tāmā nāb:
mier um eņtš lāinōdōks vālda jōugō ōgizōks kastōn,
aigō tām laint paldiņ sīeb, mis siz ni rāndast vel īeb!
Jōugō um lānd amā tūlkōks iļ kōnkad ja mōtsō ta nielōb,
ainō ta kattōn ni um, pūçli ta kattō ka tōb.
Kalāmīez pōddijiz sidāmōks nāb, ku rānda lāb ukkō,
kuņtš set rīdlimi um, ikšlimizt miēldō āb li.

Mādōltōks

Kui knaššōd pāvad ka rāndas libōd,
kui kuldist pāistabōd pāva tībōd,
se minnōn ārmaz um, rāndanaigā,
eņtš piēmdō jōugōks, nei vālda, laigā.
Ku tallō sadāb amā sie pāl lūnda,
ku rānda pajjōn um oksā pōlaz,
min mielsō id se um knaš ja ōlaz;
eņtš rāndanaigāst ma vel nāb ūnda.

Jūrmala

Viļņi kā skrējēja krūtis no elpas gan ceļas, gan ieplok,
vētra jau rimusi ir, miers pāri ūdeņiem dus.
Jūra ir lepna, bet lepnumā pārspēj to jūrmalnieks laivā –
darbu viņš paveicis jau, mierīgs nu prātots tas var.
Tālumā saskatāms liedags, kur vēlētos nokļūt viņš žigli,
buru viņš pacēlis ir, krastu vien acis tam redz:
zaļi tur meži un baltas ir smiltis, un jūra šalc zila –
skaistākās krāsas tās ir, Radītājs devis tās pats.
Tur ir tas liedags vismīlākais, domas kas saistījis viņam –
turp tikai aicina sirds, tur tikai dzīvot viņš spēj.
Laiva jau tuvu pie krasta, viss saskatāms kļūst aizvien skaidrāk,
taču viss citādāks šķiet, nevis kā tālumā jausts:
neredz vairs zaļo un balto, un zilo viņš vienkopus plūstam –
cīniņš ir sācies starp tiem, kauju vien saskata acs.
Viļņi ir pelēku vērtuši liedaga smiltaini balto,
krastu tie sirdīgi grauž, kas gan vairs atliksies tur!
Smiltis ar vēju pār kāpām ir steigušās iznīdēt mežu –
zāle jau aplāta ir, sniedzas pēc kokiem vēl tās.
Zvejnieks ar sāpošu sirdi redz jūrmaļu aizejam postā –
kamēr vien strīdi to māks, vienības nebūs nekad.

Piemiņai

Kad saules varenie zelta spārni
kā sargot jūrmalai plešas pāri,
te ir patiešām tik jauki un silti,
kur smiltis, bezgala baltas smiltis.
Kad ziemā noslēpj tās sniegi balti,
kad kārkli kaili un visur salti,
es bieži sapņoju: baltas smiltis
un saule, jūrmala, jūra, silti.

Kūoštrōgkilā himn

Mād Kūoštrōgkilās rāndanaigās
rovzt ātō jōvād, luštīgōl,
āb ūo passouļōs tās laigās
nei jōvā, ābku Kūoštrōgōl.

Laz ullō vōlkō tōla kīlma,
bet Kūoštrōgōl um lem īdstīd,
um ustōb tāsā jegā silma,
tāuž ārmaztust rovzt ātō īd.

Mēg kubsō tiēmō eņtšōn kūzō
talžpivād ōdōn īdsō mīels,
mēg kiņḑōld altōm palām pūzō
un lōlam amād livōd kiels:

«Mād amā tōurōz Kūoštrōg rānda,
kus sindōnd, kazzōnd, jellōnd mēg,
sin Jumāl ammō vōnnō ānda,
laz Kūoštrōgkilā ēdriksōg.»

Košraga himna

Šeit Košragciema jūras malā
mīt labi ļaudis, liksmo tā,
ka pasaulē nevienā malā
tik labi nav kā Košragā.

Kaut ziemas saltums sprēgā laukā,
mums Košragā aizvien ir silts,
ik skatiens uzticīgi raugās
un milestībā nepievilts.

Ap egli visi stāvam lokā,
lai Ziemssvētkos mūs vieno tā.
Mēs sveces aizdedzinām kokā
un dziedam līvu valodā.

Lai Košragjūrai visudārgai,
kur piedzimām un augām mēs,
Dievs laimi nes un lai to sargā,
tad Košragciems skaists uz dziedēs.

Līvòd toutloul

Līvòdmō, mis sindòbmō,
kui min tōurōz ūod kil sa!
Mūrdabòd ka touvò tūld
rāndanaigāst perrizt pūd,
īdstīd kītòbòd min ūld:
Līvòdmōn ma āndab sūd,
Līvòdmōn ma āndab sūd!

Līvòdmō, sin kēl un mēl
sugīd āb ūot kūolōnd vel!
Izāizād touviž tēḡi
māddōn merkōks nāḡtòbòd,
laz teiž rānda tāuž sōḡ mēḡi,
laz mād kuodūd kazāḡòd,
laz mād kuodūd kazāḡòd!

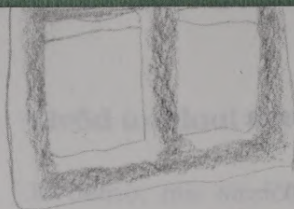
Līvòd mō un līvòd meḡ,
līvòd mēl un līvòd ver –
kui ne vòibòd jarā kaddò,
kis sōb pikstō nēḡi mōz?
Āigastidi tūontò, saddò
līvòd igān um set rōz,
līvòd igān um set rōz!

Lībiešu tautasdziesma

Līvu zeme dārga man –
manās lūpās atkal skan!
Pat, ja griežas vētra traka,
manās lūpās atkal skan
un es atkārtoju atkal:
līvu zeme dārga man,
līvu zeme dārga man!

Līvu zeme, dzīvs tavš gars,
manu dvēseli tas skar!
Tas ir ierakstīts pat zvaigznēs –
līvu gars, kas dvēs'li skar,
un to nevar kapā aiznest, –
līvu zeme, dzīvs tavš gars,
līvu zeme, dzīvs tavš gars!

Līvu zeme pastāvēs,
kaut gan pazudīsim mēs!
Nevar aiziet gars tā bojā,
kaut gan pazudīsim mēs,
un es vēlreiz atkārtoju:
līvu zeme pastāvēs,
līvu zeme pastāvēs!



libris tantum

libris tantum
libris tantum
libris tantum

libris tantum
libris tantum

libris tantum
libris tantum
libris tantum
libris tantum

libris tantum
libris tantum
libris tantum

libris tantum
libris tantum
libris tantum

libris tantum
libris tantum
libris tantum
libris tantum

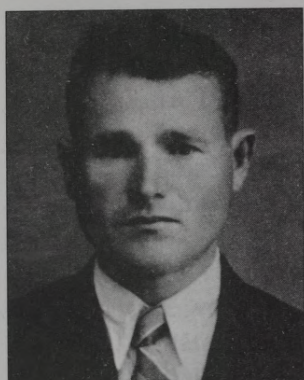
libris tantum
libris tantum
libris tantum

libris tantum
libris tantum
libris tantum

libris tantum
libris tantum
libris tantum

libris tantum
libris tantum
libris tantum

libris tantum
libris tantum
libris tantum



Pētōr Kīnkamāg

Pētōr Kīnkamāg, Uli Kīnkamāg pūoga, um sindōn 1902. āigast 30. janvārs Pizās, Būntig kōrands, kusta um ka jellōn pigātagā amā igā. Skūolsō āb ūo kānd. Jellōn vej-jimizōks. Lūoltōkst ātō andtōd ulzō kūkēras «Līvli».

Kūolōn 1972. āigast 17. februārs, mattōd Pizā kālmadtarrō.

Pēteris Kīnkamegs (Pēteris Kāpbergs), Uldriķa Kāpberga dēls, dzimis 1902. gada 30. janvārī Miķeltorņa Buntikos, kur pavadījis gandrīz visu mūžu. Skolu nav apmeklējis. Nodarbojies ar zvejniecību. Dzejoļi publicēti mēnešrakstā «Līvli».

Miris 1972. gada 17. februārī, apbedīts Miķeltorņa kapos.

Sindi rānda

Tāsa vaņklōs iza mīerda
mina ilzō kazzōn ūob,
ja kus tāma īdstīd kīerdō
lāinōd rāndanaigō tūob.

Sa min tiurōz sindirānda
Kus vel izad vaim ja mēļ,
tāsa mīnda vuoidōn āma
ja um kūldōb jīemakēļ.

Rānda, rānda, sindirānda
sa min īlmas ārmaz ūod.
Sīnda ma eņtš mīelsō kāndab
sa min sīdams rīemō tūod.

Randō, randō, tānō randō
mina ilzō kazzōn ūob.
Neika mīna rānda rovšti
rovvōtidart kuodaj tūob.

Dzimtā jūrmala

Tā ir mana tēva jūra,
kuras malā dzimis es.
Reizēm saldā, reizēm sūrā
vilnī viņa mani nes.

Te vēl tēva pēdas smiltīs,
te vēl valda tēva prāts.
Mātes valoda tik silti
sasilda, kad saltums māc.

Mana labā, mana dzimtā
jūrmala, kur dzīvot lemts, –
tu tā vienīgā starp simtām,
kur man dzīvei spēku ņemt.

Uzaudzis starp kāpām šeit un
jau par vīru kļuvis es.
Te man arī tautu meitu
ieraudzīt un mājās vest.

Kievad

Lānd um tegiž tāla kīlma
(kis kil tānda tāb?),
lemmōks sugub ni māilma,
tikkiž jjiellō sīb.

Ilzpēdi eņtš riekkō vuttōn
pāva paldiņ um,
jielamiz pāl amči nuttōn,
kīen set āb tul uņ.

Piški linki peislōm pugub
pāvaļikizō,
sāl eņtš loulō tāma lugub,
tienub kievadtō.

Kievad mēči kutsib: „Tulgid,
pidam kubsō niv,
tuodstiz jellō, ja siz, kūlgid,
lib ka mādđōn siv.”

Siv I

Kui knaš kil um siv,
ku āļaz um riv,
ku pīzōd āb ūot paļļōd,
ku ātō liedōd aļļōd.

Siz māškidi sa
ja muškidi ka
vuid lieudō, maitsō, sīedō.
Vuid riemlōs tiedō tiedō.

Ku lūokōd āt sūord,
siz vanad ja nūord
ka tundōbōd eņtš mīelkōks
ja tiennōbōd sīe ielkōks.

Pavasaris

Atkal prom ir ziemas saltums
(kam gan tīkams tas?),
apņēm pasauli tāds siltums,
ka viss atmostas.

Savu gaitu uzsākusi
mīlā saule jau –
katru, kam nav prātā dusa,
dzīvībā tā sauc.

Putniņš mazs steidz arī raiti
saule sildities,
pavasari dziesmu skaita,
sakot tam paldies.

Pavasaris vēl mums: «Visiem
spriest un strādāt jums
kopā!» Ziniet – nāks tad drīzi
vasara pat mums.

Vasara I

Kad vasara klāt,
ikvienam labs prāts,
jo zaļums nu ir vaļā
un sākas dzīve zaļa.

Nu zemenes zib,
būt apēstas grib, –
kas tev, tu norij arī
un tālāk darbu dari.

Nu asinis irdz,
pat vecis top žirgts...
Skan mana balss un tava:
ik vasarai lai slava!

Siv II

Sivvō tikkiž um knaš,
ku pāva pāistab illō
ja āb ūo pillō.

Ku um kīebi ja lem,
ku āiga'm ōḍig,
um ig ābjōḍig.

Kūja siz um min sū
ja āb ūo ka siz āraz,
ku kēļ um kāraz.

Pāva jiedsō siz ma
tāks nādō sangdizt pillō,
mis āndaks villō.

Siz ma kilmō nei tāks,
ja ku ta um kird jūsō,
siz mēļ um mūsō.

Papasmō ēdrōm

Ku sa, kui papasmō ēdrōm,
min rīndad jūs ēdriksīzt,
siz ežmizkird ma
ja perīzkird ka
sīnda ārmaztiz.

Ja se vuol jānpāva iezō,
ja rānda pāl pūoliezō –
sīn ežmizkird ma
ja perīzkird ka
sīnda ārmaztiz.

Ku ūonḍzōļ pāva vuol kargōn,
sa minnōn jara vuolḍ kaddōn.
Siz iga pāl ma
ja iganiz ka
sīnda uniz ma.

Vasara II

Jauks ir vasaras laiks:
no augšas saule lejas
man tieši sejā.

Taču reizēm, paties,
visapkārt ir tik sutīgs,
ka plātu muti.

Aplam sakarsis gaiss,
un mutē rūgtums divains,
bet mēle stīva.

Gaidu mākonī tad,
kas sauli aizēnotu
un elpu dotu.

Bet, kad ir noticis tā, –
jau atkal lāstus raidu
un sauli gaidu.

Papardes zieds

Tev kā papardes ziedam
man uz krūtīm bij ziedēt,
kad es mīlēju – jā,
tevi pirmoreiz – jā, –
kas bij pēdējā.

Jāņu pusnaktī saltā
smilšu palagā baltā
tevi pirmoreiz – jā,
tevi mīlēju – jā,
mana vienreizējā.

Bet uz saullēkta pusi
tu man pazudi klusi,
un es nejutu tad:
tevi ieraudzīt pat
nebūs lemts vairs nekad.

Vuoņ

Vuoņ um immōvītļi vil
kui piṭkiz ivātōks sāl il',
mis pakandistiz sugub
ja ākistiz tāiz kadub.
Bet sīegid pierast.

Vōņ ku ārmaz āma
vuoņstōb tāgiz mīnda
Ja āndab mieta nūolō.
Ja sīegid pierast.

Ābvuoņ neme vana kad,
neme vīdi tagan īd,
ja reptōb mied pāl sūolō.

Tīe ja rikuz

Se, kis juvist tieb eņtš tiedō,
sien um pivsō ikš tūoi viela.
Kis pāvaļikis maggōm lāb,
sien set lejjō pivvō nāb.

Se, kis juvist tieb eņtš tiedō,
sien um ammō, mis vuīb sīedō,
ja, kis pāvaļikis magub,
nāntōn ātō tijad magud.

Se, kis juvist tieb eņtš tiedō
se eņtš rikuzt āb lask mīedō.
Ja, kis pāvaļikizt liedab,
se eņtš rikuztō āb līeda.

Ne, kis juvist tiedō tiebōd,
jeddōpēḑin murtōbōd.
Ja, kis pāvaļikizt liedab,
jiega pāva kūrtabōd.

Laime

Laime – tas ir brīnums īsts
kā zibens šautra debesīs,
kas plaiksnī negaidīti
un gaist tai pašā brīdī,
un tādēļ zini:

laime it kā māte
gaišu dara brīdī –
tā pasniedz medus kāri.
Un vēl, lūk, zini:

nelaime ir skaudēja –
dzīves ratu piektais rats.
Tā medū sāli kaisa.

Darbs un pārticība

Tam, kurš cītīgs darbu dara,
plaukstās pūtis redzēt varam;
tam, kurš gulšņā saulē vien,
tīras plaukstas ir aizvien.

Tam, kurš cītīgs darbu dara,
pilnu galdu redzēt varam;
tam, kurš sauli vien tik bauda,
izsalkumā vēders gaudo.

Tam, kurš cītīgs darbu dara,
pārticība neiet garām;
tas, kurš saulē dienas laidis,
pārticību nesagaidīs.

Ja kāds cītīgs darbu dara,
rūpējas par dzīvi tas,
bet, kam diena liekas gara,
tas uz vietas mīnājas.

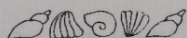
Rouvõpūoga loul

Ma lōlab iļ mād rānda,
ma lōlab iļ mād mier,
ja se min riēmō āndab,
ku min um izad ver.

Ma lōlab iļ mād izad,
ma lōlab iļ mād aim,
ja se min riēmō āndab,
ku min um izad vaim.

Ma lōlab iļ mād rovvō,
ma lōlab iļ mād ov.
Ku Imant kāndiz mōkō,
siz dimat vuoļ mād rov.

Iļ sindizmā ma lōlab,
ja loulōs pālab ma,
laz ta vuig ilma vūolda
eņtš panub kilō ma.



Sellī um sadaprotsentili jiel:
trēkiņ juva, trēkiņ ābjuva,
trēkiņ vuondzi, trēkiņ ābvuondzi,
trēkiņ tiera, trēkiņ ruja,
trēkiņ imabi, trēkiņ kāraz.

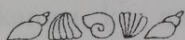
Dziesma

Par tevi dziedu, jūra,
kas rieta saulē viz,
un jūtu: manī sūras
skrien senču asinis.

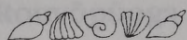
Par jums es dziedu, tēvi,
kam mūžs bij grūts un garš,
un skaidri jūtu sevi:
man ir vēl jūsu gars.

Un vēl par tautu lepnu,
tās godu dziedu es,
par Imantu, kas šķēpu
kā dimantu kvēls nes.

Par savu zemi dziedu,
es dziedu vēl un vēl,
tai spētu sevi ziedot
un nebūtu man žēl.



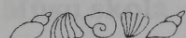
Tāda reiz mūsu dzīvīte ir.
Reizēm laba, reizēm nelaba,
reizēm laimē, reizēm nelaimē,
reizēm sāta, reizēm vārģa,
reizēm salda, reizēm rūģta.



Tās, vaņklōs ila imidi
ja kūldōs ila kilidi,
ma nustab mieldō touvō pāl.
Mis immō āb sā nādō sāld!

Tēriņtimi

Tēriņtš, tēriņtš, ovstōd livlizt,
kis eņtš rov vast' ād ūot sīlizt,
tēriņtš tēg, kis jielat vā
jālgabs nimtōd Liepāja.
Rōkandijid jemakiēldō
tēg sāl, piddōs eņtš rov mieldō,
kui mēg luggōm Livlizōs,
nummōr pierrō kādōksmōs.
Pūtōks um, až uigō tāmō
eņtš rov nimstō, vīrōks sāmō.
Tulgid tāgiž amad tēg,
algid uigigid, kui mēg.
Tulgid tāgiž, tulgid tāgiž,
tež mād jūrō, vāgiž, vāgiž.
Tēg, kis kātizt izad miel,
tātō unnō jemakiel,
tēg, kis neme jara kaddōnd
ūot eņtš rov jūst jara laddōnd,
tulgid tāgiž eņtš rov jūr
riem lib amadōn siz sūr.
Īdtūoista siz kād jūs vīmō,
neme sizard, veļid līmō,
amadōn lib jemakēļ
sūsō, sidams izad mēļ.



Šai dabas dailē veroties,
tās balsu skaņās klausoties,
prāts debesdzilēs paceļas –
ai, kādus brīnumus sniedz tās!

Aicinājums

Sveicināti, mani līvi,
kas vēl savā garā brīvi,
sveicināti jūs tāpat,
Liepājā kas dzīvojat!
Kā var spriest pēc raksta «Līvli»,
jūs tur sveiki, jūs tur dzīvi,
līvu valoda jums plūst,
to joprojām zināt jūs.
Nu, bet tos, kas nezina viņu,
tos nemaz es nesveicinu:
nesapratīs tik un tā
«sveiki» līvu valodā.
Nekaunieties, brāļi, māsas,
karoga, kur mūsu krāsas:
zilā jūra, balts un zaļš, –
nāciet atkal atpakaļ.
Jums, kas noklīduši klīstat,
meklējot, kur vieta īstā,
mana mēle maļ un maļ –
nāciet visi atpakaļ!
Pie tās tautas, kas ir jūsu,
nezvērot, bet klusu, klusu
nāciet, nāciet atpakaļ!
Nāciet taču atpakaļ!

Mäd skūol

Mäd jiel um skūol, kus oppômō.
Se jiel um skūol, mis loptāmō,
nei īž kui kanad oudō.

Mäd jiel um kūož, kus oppômō.
Se jiel um kūož, mis jetamō,
nei īž ku kaņkizt munnō.

Ku sieda jielļō loptāmō,
siz sieda kūožō jetamō.
Nei īž kui kaņkizt jemmō.

Mūsu skola

Mums dzīve – skola mācībām.
Tā skola ir, ko atstājam
tāpat kā vista pērkli.

Ir dzīve vieta mācībām.
Tā skola ir, ko atstājam
tāpat kā cāļi olu.

Kad mēs šo dzīvi pabeidzam,
tad mēs šo vietu pametam
tāpat kā cāļi vistu.

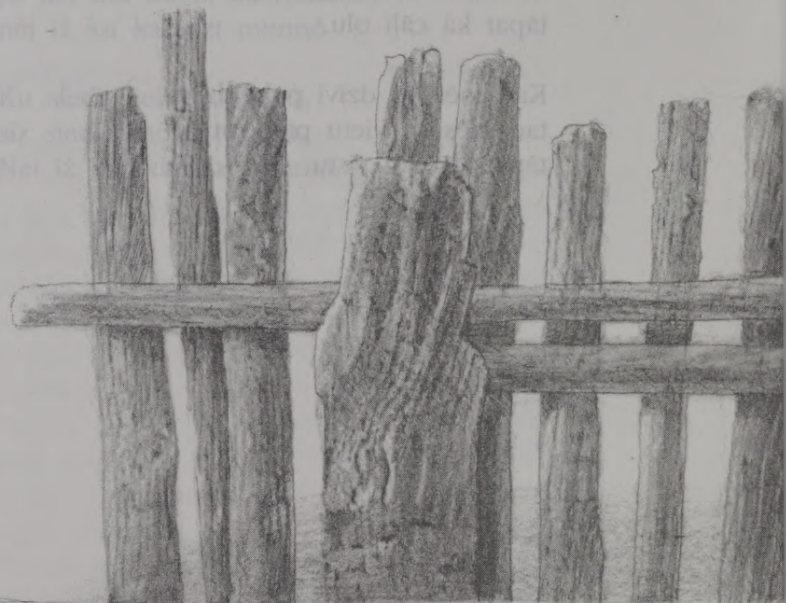
1884

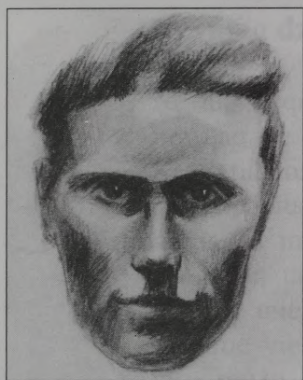
1884

1884

1884

1884





August Skadiņ

August Skadiņ um sindõn 1902. āigast 6. mārtsõs Kūoštrōgōl. Oppõn Tartu opātijizt seminārs ja Rovīliz-skūol Līepō nūodaļs. Vōnd rōdāriek strōdņikā Irēl ja Rīgōs, avīz «Jaunākās ziņas» iņōtieli, jellōn kōpik-šimizōks. Kēratōn iļ antialkohōlist tēmad. Kēratōn āinagizt oriģinālnāģtōks līvō kiēlkōks «Vanā Rānda» (māngdōd 1923.), sādōn kubbō tuoiz ja kūolmōndō līvōd lugdōbrōntō. Vōnd ka sūr rovvīla tīedaji.

Kūolōn 1945. āigast 1. jūnijs Jālgabs.

Augusts Skadiņš dzimis 1902. gada 6. martā Košragā. Izglitoties Tērbatas skolotāju seminārā, Tautas augstskolas Liepājas nodaļā. Bijis dzelzceļa strādnieks Mazirbē un Rīgā, avīzes «Jaunākās Ziņas» līdzstrādnieks, strādājis tirdzniecībā. Rakstījis par pretalkoholisma tematiku. Uzrakstījis vienīgo oriģināllugu libiešu valodā «Vecais Rānda» (iestudēta 1923.), sastādījis otro un trešo libiešu lasāmgrāmatu. Bijis arī liels folkloras zinātnis.

Miris 1945. gada 1. jūnijā Jelgavā.

Alā jūo

Alā jūo, alā jūo,
mittō tilkō alā jūo!
Jegā tilka eļļō sōtōb,
rištīng arū pāstō kōtōb,
rō un viļa, tikkiž vīb,
jōvvō midēgōst āb tūo.
Kālma jelsōld lejās lib,
nālaima set sadāb sālgō,
amā igā nāb set nālgō,
sīestō tilkō alā jūo!

Bās ārmaztus

Bās ārmaztust uzkazzōn ma,
kuņtš sindōn passouļōz;
bās ārmaztust vōļ minnōn ka
leb passouļ blaņdōmōst.

Siz kūolōs ka āb kūltō tō,
ku ma sōb ārmaztōd,
laz kūolōs mīnda vōtāg mō
vel vastō nuopōlgtōd!

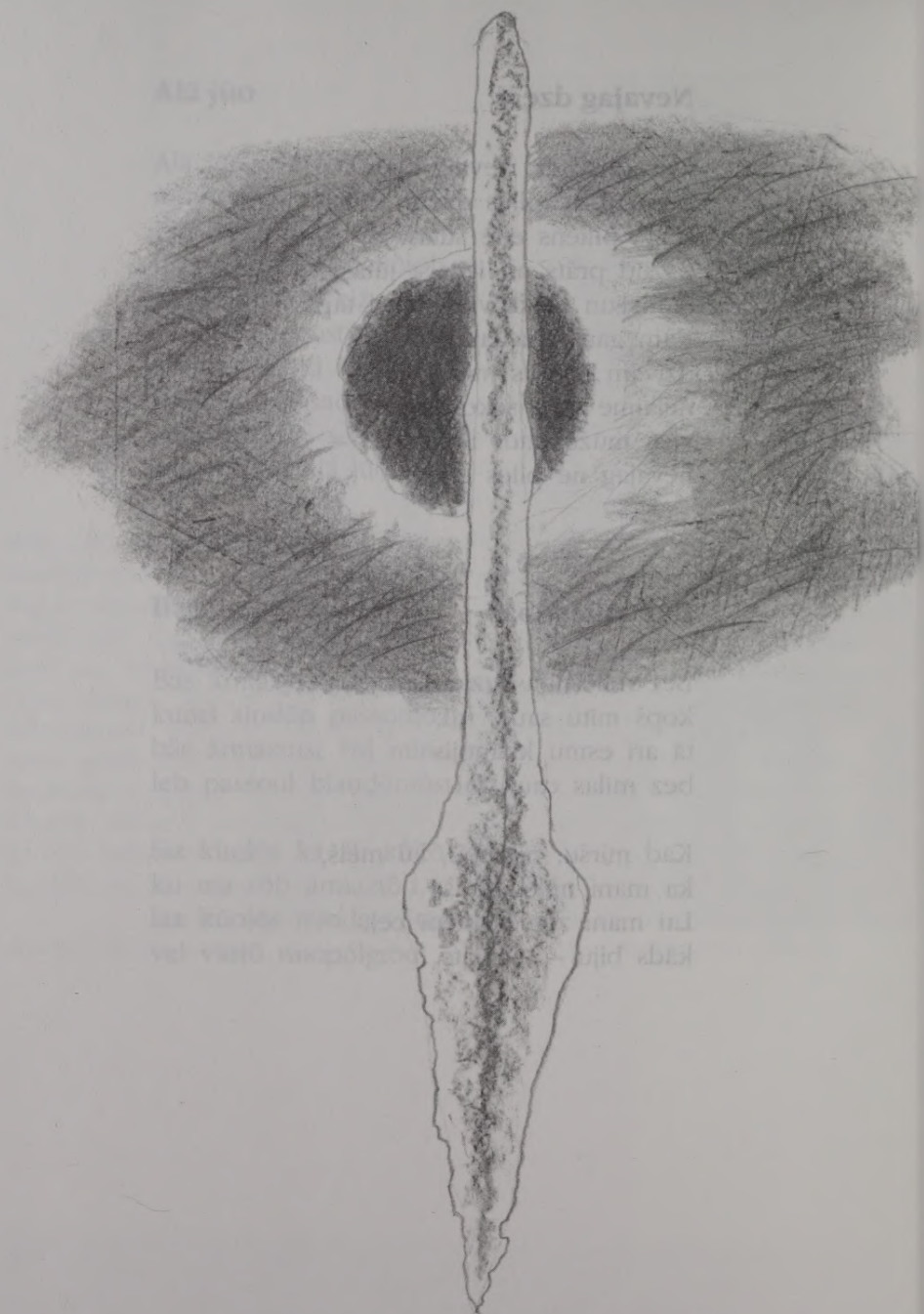
Nevajag dzert

Nevaig dzert, nevaig dzert,
nevajag ne piles dzert!
Katrs piliens ellē sūta,
pazūd prāts un izgaist jūtas,
nams un maks vien tukši taps.
Kam gan tāda laime der –
dzīvam miesās mājos kaps,
nelaime vien sekos pēdās,
visu mūžu bads un bēdas –
nevajag ne piles dzert!

Bez mīlestības

Bez mīlestības uzaudzis,
kopš mītu saulē šai,
tā arī esmu klaiņojis
bez mīlas cauri tai.

Kad miršu, negribu, lai melš,
ka mani mīlot kāds.
Lai mani zemes klēpī cel,
kāds biju – nicināts.





Artūrs Benedikts Bertholds

Artūrs Benedikts Bertholds, kaptēns pūgā, um sindon 1905. āgast 3. janvārs Nōvkiļās, Juši kōrands. Oppōn Vānta gimnāzijs. 1923. āigasts lānd jellōm izā jūrō Amerikō. Oppōn bibliotēkōd pidāmizt. Kēratōn ka nīžidi.

Kūolōn 1976. āigast 18. septembōrs San Antonios (AĪV).

Artūrs Benedikts Bertholds, tālbraucēja kapteinā dēls, dzimis 1905. gada 3. janvārī Nevejas Jušos. Mācijies Ventspils ģimnāzijā. 1923. gadā pārcēlies pie tēva uz ASV. Studējis bibliotēku zinātnes. Rakstījis arī prozu.

Miris 1976. gada 18. septembrī Sanantonijā (ASV).

Kaupo loul

Tegiz ma sinda nâb, tœurôz pâva!

Iļ livô mō, iļ min piškiz tout,

sa tulād tegiz knašsist pāistam,

ak, ārmaztōd, tēriņtōd val!

Pāva, sa sūr valnāgtiji, sa tiedad mīnda kil:

jarāmijizōks, tout kīvnikāks ma um tiedōd,

ma um pōlgdōd, suotktōd, kaibdōd.

Mīnda vīgtōbōd, ku vōrōdnīkādōks

ma vōļļi kubsō kānd,

ma vōļļi līvidi ābōigist jūondōn,

nēļi pa vārgōdōks tiend, saksād jūr lānd.

Bet minnōn, ma kītōb, vōļt mielsō kakš merkō:

Sinā, Rīstō Rabtōd, un Sinā, min tout!

Sinnōn, Jumālōst Ovtōd, sin ma lekš andgiži vīmō –

eņtš toutō āl, eņtš toutō kaz ma sin āndiz.

Bet sinā tiedad, ku minā, Kaupo, ikštiz

amāst sidāmōst ārmaztiz eņtš livōd toutō.

Kaupo dziesma

Atkal es ieraugu tevi, ak, dārgā saule!

Pār lībiešu zemi, pār manu mazo
zemi tu laisties.

Sveicinu. tevi, gaismā!

Saule, tev jāzin, tu zini, es esmu

nodevējs, ienaidnieks, pēdējais

maita, kā mani nu godā,

soda, nosoda, apsūdz, ka gājis ar svešiem

es esmu,

lībiešus aplami vedis un ievedis vergos,

bet mērķi man bijuši augsti un cēli:

krustā sistais, piesistais un mana tauta.

Tagad es saucu, cik spēju:

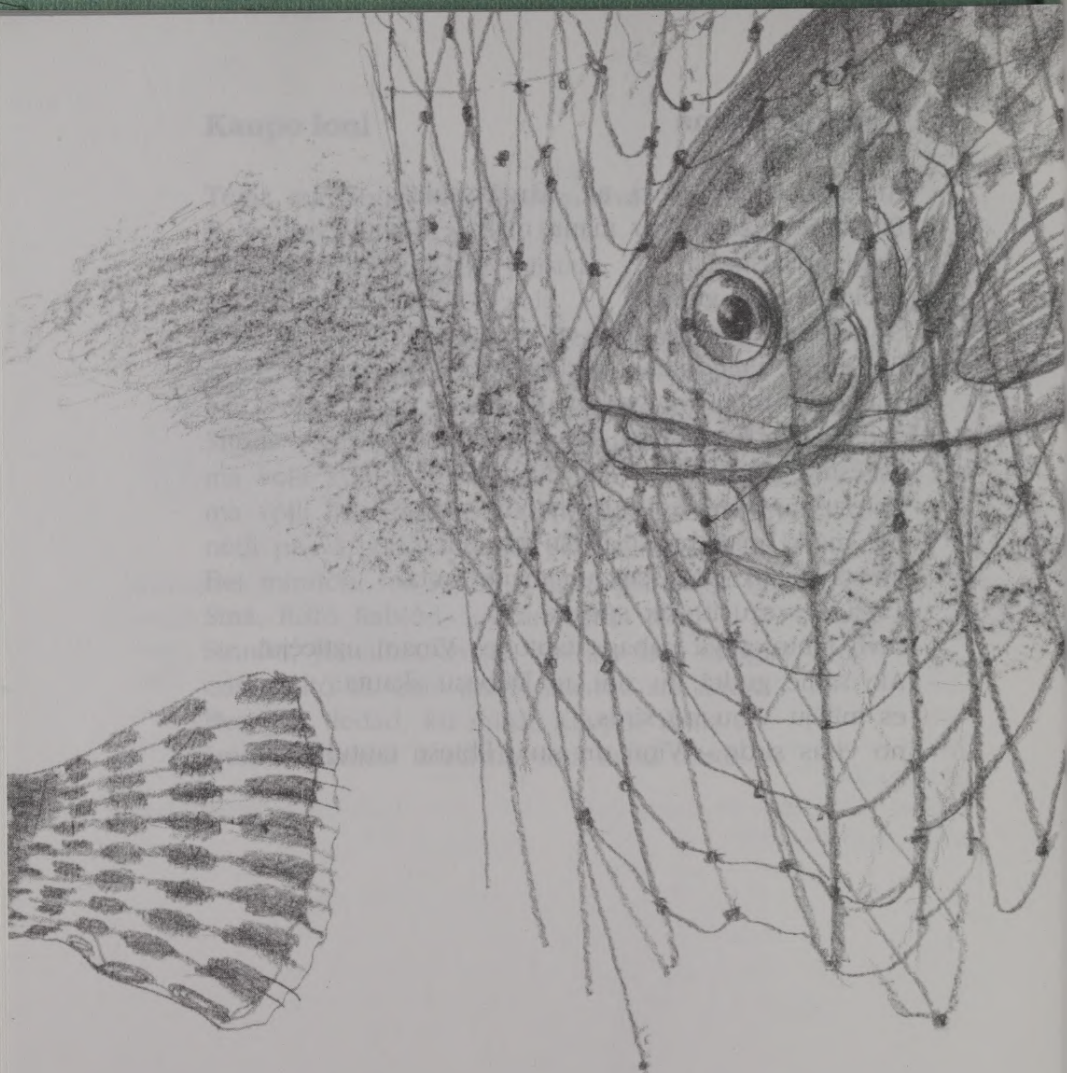
savu tautu, savu nabaga tautu es Viņam uzticēju!

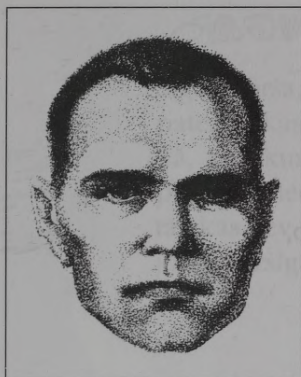
Ak, saule gudrā, tu zini, tu Debesu skauta:

es mīlēju Viņu no sirds,

no visas sirds – Viņu un savu lībiešu tautu!

Kaupo-looki

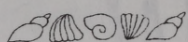




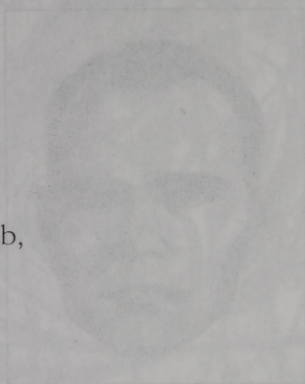
Jaņi Kīnkamāg

Jaņi Kīnkamāg, Uļi Kīnkamāg pūoga, um sindōn 1905. āigast 2. mārtsōs Pizās, Būntīg kōrands. Opātōks sōnd kuonnō. Iļ sīe, ku ta iz tō dēņō Leņmō armijs, kuolm āigastō vōnd vizāskuodās, kus oppōn kengšiepā amātō. Jellōn vejjimizōks. Kūolōn mōtsā tied āigal 1933. āigast 5. februārs. Mattōd Pizā kālmadtarrō.

Janis Kīnkamegs (Janis Kāpbergs), Uldriķa Kāpberga dēls, dzimis 1905. gada 2. martā Miķeļtorņa Buntikos. Pamatizglītību ieguvis mājās. Par atteikšanos dienēt Latvijas armijā trīs gadus bijis ieslodzījumā, kur apguvis kurpnieka amatu. Nodarbojies ar zveju. Gājis bojā meža darbos 1933. gada 5. februārī. Apbedīts Miķeļtorņa kapos.



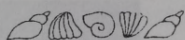
Sīgōz, vīmba, laš,
mingi ama knaš?
Se siz ama knaš ka līb,
kis um tōurimi, ku mib.
Tām jiedst jiembit makstōd sāb,
tānda jiembit maitso tāb.



Jani Kinkamāg

Jani Kinkamāg (Jani Kāpbergs)
Jani Kāpbergs dēls, dzimis 1905.
gada 2. marta Mīlstonas Bunkos.
Pamācības ieguvis māc. Par
mācības dienā. 1933. gadā
tas gadus bijis skolotājs, kur
apgāvis kurpnieka mācību
poles ar zvēru.
Gāja bojā mēša dienā 1933. gadā.
5. februārī. Apbedīts Mīlstonas kē-
pos.

Jani Kinkamāg (Jani Kāpbergs)
Jani Kāpbergs dēls, dzimis 1905.
gada 2. marta Mīlstonas Bunkos.
Pamācības ieguvis māc. Par
mācības dienā. 1933. gadā
tas gadus bijis skolotājs, kur
apgāvis kurpnieka mācību
poles ar zvēru.
Gāja bojā mēša dienā 1933. gadā.
5. februārī. Apbedīts Mīlstonas kē-
pos.



Sīga, dorša, vimba – kā
pateikt, kas visskaistākā?
Tā, par kuru – pārdodot –
pircējs priecīgs vairāk dod,
tā, kas tev no rokas iet,
jo visgaršīgākā šķiet.

Latmons Rudzītis

Latmons Rudzītis – latviski rakstījis pirmo romānu 1906. gadā. Tā nosaukums bija „Latmons Rudzītis oppon german filologus”. Tāpat ir Brazīlijā strādājis sakņu, dzīvnieku, augu, dzīvnieku.

Latvā kieldo oppon Mārtiņam jās. Kieldo il lūpā kiel, lūpā il lūpā kieldo.

Latvā kieldo oppon Mārtiņam jās. Kieldo il lūpā kiel, lūpā il lūpā kieldo.

Latmons Rudzītis – dzejnieks, rakstnieks, publicists – dzimis 1906. gada 31. augustā Jelgavā. Latvijas Universitātē studējis germanu filologiju. Cēle un Brazīlijā strādājis par vacu valodas skolotāju.

Latvā valodu mācījis pie Mārtiņa Lepstes. Raksti par latviešu dzejoļu un rakstnieku no latviešu dzejoļu rakstnieku publicēti L. Rudzītis.

Latvā kieldo oppon Mārtiņam jās. Kieldo il lūpā kiel, lūpā il lūpā kieldo.

Latvā kieldo oppon Mārtiņam jās. Kieldo il lūpā kiel, lūpā il lūpā kieldo.

Latvā kieldo oppon Mārtiņam jās. Kieldo il lūpā kiel, lūpā il lūpā kieldo.

Latvā kieldo oppon Mārtiņam jās. Kieldo il lūpā kiel, lūpā il lūpā kieldo.

Latvā kieldo oppon Mārtiņam jās. Kieldo il lūpā kiel, lūpā il lūpā kieldo.

Latvā kieldo oppon Mārtiņam jās. Kieldo il lūpā kiel, lūpā il lūpā kieldo.

Latvā kieldo oppon Mārtiņam jās. Kieldo il lūpā kiel, lūpā il lūpā kieldo.

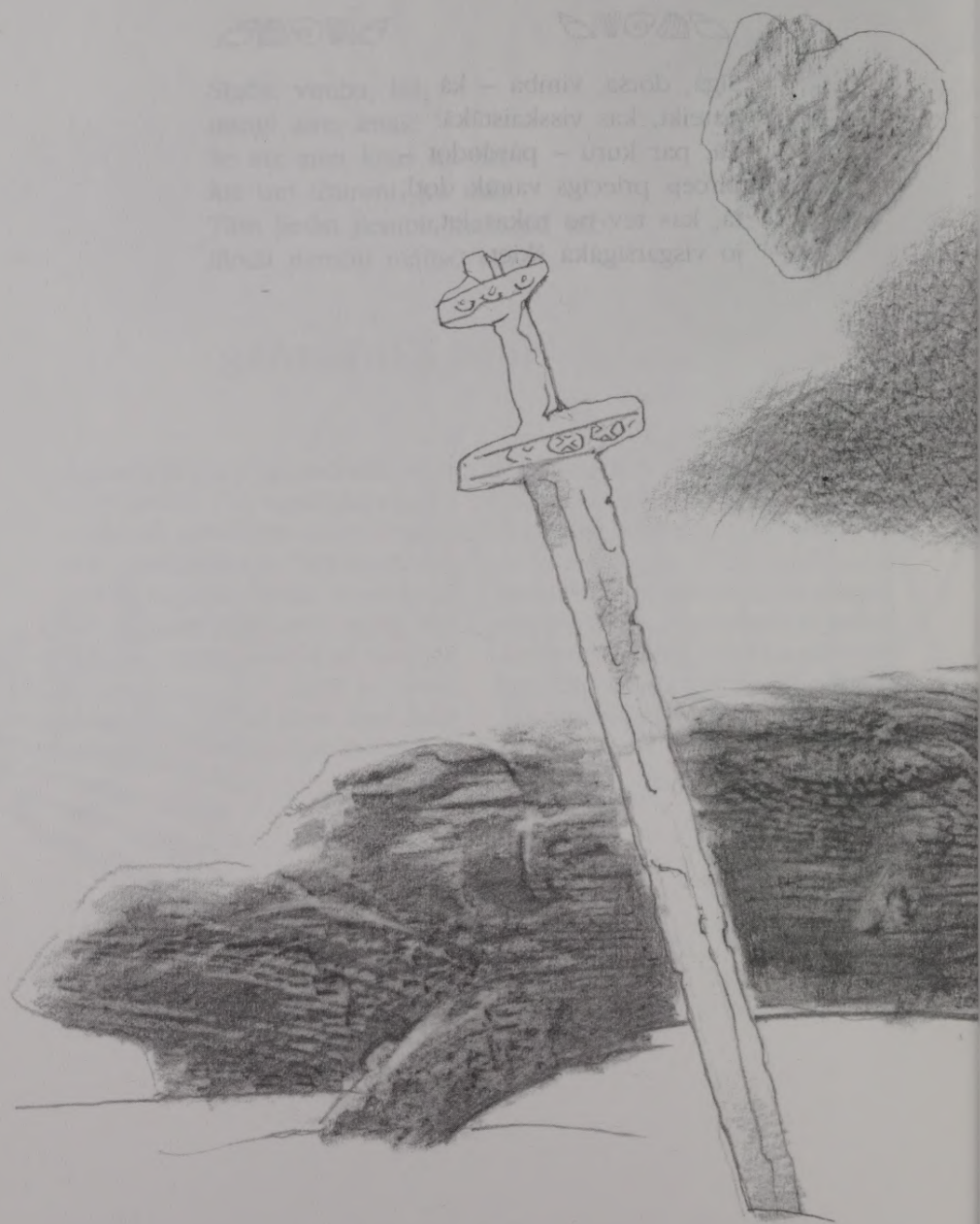
Latvā kieldo oppon Mārtiņam jās. Kieldo il lūpā kiel, lūpā il lūpā kieldo.

Latvā kieldo oppon Mārtiņam jās. Kieldo il lūpā kiel, lūpā il lūpā kieldo.

Latvā kieldo oppon Mārtiņam jās. Kieldo il lūpā kiel, lūpā il lūpā kieldo.

Latvā kieldo oppon Mārtiņam jās. Kieldo il lūpā kiel, lūpā il lūpā kieldo.

Latvā kieldo oppon Mārtiņam jās. Kieldo il lūpā kiel, lūpā il lūpā kieldo.





Laimons Rudzītis

Laimons Rudzītis – lūoltiji, tulkiji, publitsist – um sindõn 1906. āigast 31. augusts Jālgabs. Leṭmõ Ilizskūols oppõn germān filolōģijtõ. Tšilõs ja Brazilijs strōdõn saksā kiel opāti-jizõks.

Livõ kiēldõ oppõn Maṛt Lepste jūs. Kērad il livõ kiel, lūold ja tulkõmd leṭkielstõ atõ pūojmizõld andtõd ulzõ L. Rudzītis kubbõ sādõd livlizt āigastrõntiṣ 1932. ja 1933. āigastõn ja kūkēras «Livli».

Kūolõn 1973. āigast 12. detsembõrs São Paulos (Brazilijs).

Laimons Rudzītis – dzejnieks, atdzejotājs, publicists – dzimis 1906. gada 31. augustā Jelgavā. Latvijas Universitātē studējis ģermāņu filoloģiju. Čilē un Brazīlijā strādājis par vācu valodas skolotāju.

Lībiešu valodu mācījies pie Mārtiņa Lepstes. Raksti par lībiešu valodu, dzejoļi un atdzejojumi no latviešu valodas galvenokārt publicēti L. Rudziša sastādītajā lībiešu kalendārā 1932. un 1933. gadam un mēnešrakstā «Livli».

Miris 1973. gada 12. decembrī Sanpaulu (Brazīlijā).

Im ovat

U sa tiedud, kui tõvaz il kõnkad päd ailub,
kui ta jõgta ku uddõ nänt nugarist tüob,
Ja pīlub il kila, il mõtsa ja kārand –
Ak äb?

Siz ma kītub: le vaṇtlõm, kus Piza mäd pīlub,
kus tām tultorṇõs tāmadoḱs tuḷ vallõ lūob
laz miermīez nāg riekkõ kil iezõ kil päuvõ.
Siz le!

Sāl sa külud vel rāndakiel, ta sinnõn võlub,
tul set tăn, kus vel ikš ja tuoi ovatõst jūob,
mis täuž rovvõ eldoḱs ja viḷaks vel vòdlub.
Ni tul!

Ja ma lekš, ja ma juoi, ja min sidam leb ailub
ni se mõtkõz, mis piva – nā, livli ma ūob...
Ja tāmi, ja leja, ja jieng min – ma ama –
ūob ūž.

Brīnumavots

Vai tu zini, kā kāpām vējš muguras plosa,
smilti līdzīgi miglai kā paceļ un nes,
un kaisa pār ciemu, pār mežu un laukiem –
ak nē?

Tad tev saku: turp tūdaļ uz Pizi tu posies,
kur vēl bāka steidz versmainas ugunis mest,
lai jūrnieks redz ceļu gan naktī, gan dienā,
jēl ej!

Tur vēl aicinās libiešu valoda: rosies
pie tā avota, dažs kur vēl slāpi nāk dzēst,
kas, pilns tautas tikumu, mantniekus gaida,
jēl nāc!

Gāju, dzēru no avota, sirdi nu plosa
tā doma, kas svēta: jā, libietis esmu es...
Un viss manī – griba un miesa, un gars mans
top jauns.

Kindajiz pālandōks mūldan

Ma kindab un āgstōb
sīnda, musta mūlda,
ja kilakū āigal
jūokšōb sīemgōdkūlda
min kādst sinnō.

Siz vōta sa tānda,
pida, vōida jōvist,
kuņtš allōks sīb vōruks,
pūdōz tiglist rōvvist
īž eņtš silsō.

Ku japsub siz vīla,
ānda tāmmōn joudō,
laz kazag ta vaļmōks,
vōdlōs vikat roudō
nītijiz kāds.

Arāja lūgšana zemei

Kad ecēju, melnā
zeme, tu vēl auksta,
bet sēšanas laikā
saber tevī plauksta
tīru zeltu.

Tad saņem to, zeme,
sargi, turi tīru
no nezālēm ļaunām,
kamēr sazels tīrums
zaļi, zaļi.

Kad labība vārpos,
dod tai savu dvasu,
lai nobriest un gaida
izkopts dzelzi ašo
manās rokās.

Kis vòltò mied?

Kis vòltò mied
muinizòst Kuramàld,
kien suodalājad vāldad puŗŗòd kougòn
iļ Sūrmier sālga lāinòd vilktiztò –
kien tāmmitz kilpid Birkas, Sigtunas,
nei jielgstiz rūotsò nūolòd vastò pīlitzò?

Kis vòltò mied
muinizòst Kuramàld,
kis sārlist sòbrān, Rūotšmāl taplòs, kūoral
kui veļid usklizt kibđist vòiksliztò,
kis julgstiz lekštò Dēņmāl, Englišmāl
ja lōiskòs rikazt suodanūozò vòtiztò.

Kis vòltò mied
muinizòst Kuramàld,
kis Ađja livlizt ādan iņiz tundòs
eņtš lājiš kierdò abbòl ruoikiztò
ja Margitpāvan Rīgò saksīdi
nei vāggò mōkòks – pīga surmōks kuktiztò?

Ja sidam tūndub
Tabub vāgiž mēļ:
«Set se, kien meŗ um pāđizòks vònd –
set se, kien ta um āl jūs loulòn –
set sīen tām rūomist āb ūo irm.

Siz, pakand pāzzòs,
kildò nutab kēļ:
«Rāndarovž, rāndarovž, kūldigid!
rāndarovž algid unnigid!
Set kalamīez julgstiz mierròl lāb,
āb māmīez lā, kien adròz ārmaz!»

Kas bija tie par vīriem?

Kas bija tie
no senās Kurzemes,
ko, burām zibot, nervozi uz Birku
un Sigtunu pār jūru dzina vējš,
lai tie pret zviedru bultām stāvētu
ar ozolkoka vairogiem kā ozolmežs?

Kas bija tie
no senās Kurzemes,
kas, nepieņīlot brāļus sāmsaliešus,
uz Zviedriju pār viļņiem stūrēja,
tāpat līdz Anglijai un Dānijai
kas bezbailīgi cauri vētrām burāja?

Kas bija tie
no senās Kurzemes,
kas Aģes līviem viņu stundā bargā
līdz Rīgai laivās devās palīgā,
lai Margaritas dienā būtu klāt
un vācieši no bailēm kristu panikā?

Un sirds to jūt,
ka šajā pasaulē
tik tam, kas jūru pazīst vaigā jau,
kam dziedājusi tā pie šūpuļa,
tik tam nav bail no viņas bangām baigajām.

Un tālab balss
lai noskan skanīgi:
«Ei, ļaudis jūrmalā, jel ieklausieties,
ei, brāli libieti, jel atceries –
tik zvejnieks vienmēr droši jūrā ies,
bet zemnieks tur ar savu arklu nedosies!»

Armõs rāndas

Äb pāista mittō kuskis pāva
nei kildzō, ku tās rāndas id.
Äb ūot nei armōd rovvōd ilmas,
ku āgis kiliš rāndas sīd.

Äb kil nei knaššō amšti kēļsti
mitikš, ku vana rāndakēļ.
Äb ūo nei ārmaz mierrōl pēļsti
mitikš, ku tātiz lāja pēļ.

Äb silast sīlma mittō mādō,
set sindimā um ārmaz sīen.
Set tānda jara jettōs ripsis,
vaņ salliz vilkub kīņdļō mīen.

Jougūz ja rāndarovz

Siņņizt māgud kūoltiš pistlimiš
pīļub vana jougūz ikšiginiz;
sīezō māzō, tōvāld kazatōd
um tām siktōz tapa pistatōd.

Mōtsad aļļōd immar kazabōd,
kougōnd laiga mer um vaņtōltōb.
Pūoj tās pūtub vastō jiedalōn,
āndab kāta kubliz jandalōn.

Jara undōd nūrkas Jumalōn
miēldiz pānda jougūz ālastōm.
Āra ta eņtš sugšti perizti,
tundtōb ikštiz vaņšti kērišti.

Ārmaz jouguz, nāgțud amniggōks
sugli mingizt piškizt rovvōdōn,
kis ka ienōd ilmas āradōks,
rikkōd rovvō vīļa varadōks.

Mīļajā jūrmalā

Nekur tik silti nespīd saule,
kā jūrmalā šeit viņa spīd.
Nav tautas mīļākas zem saules
par to, kas kāpu ciemos mīt.

Gan citas valodas tik skaistas
kā jūrmalnieku neatrast.
Vismīļākais starp mastiem jūrā
ir paša tēva laivas masts...

Acs nekāro pēc zemes citas,
vien dzimtene ir mīļa tam –
to zaudējot, pat vīram slepus
redz skropstās lāsi pavizam.

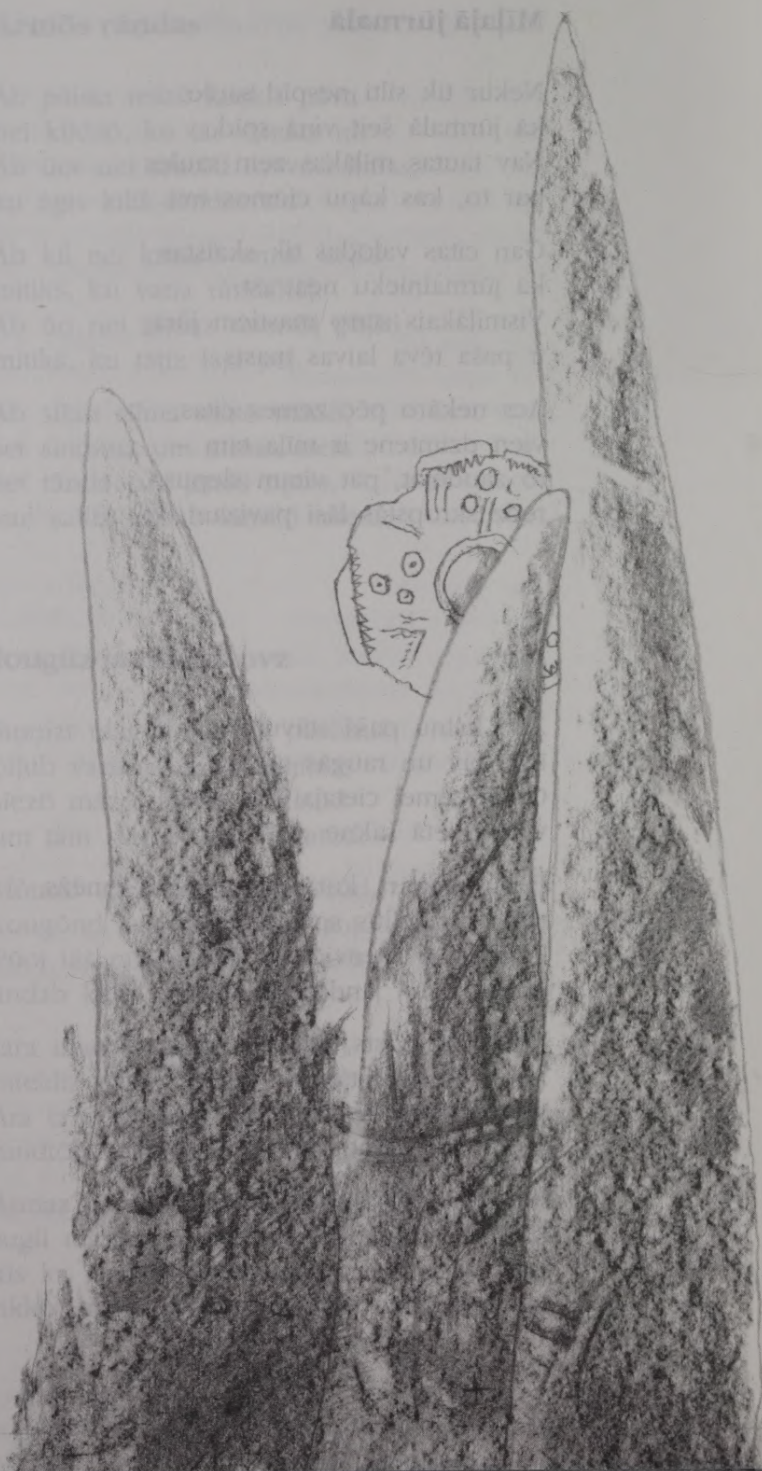
Īve

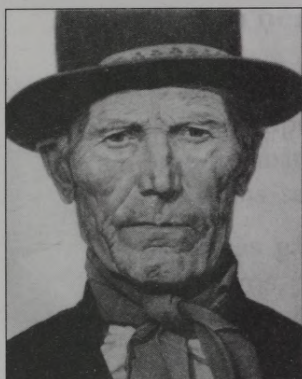
Zilo kalnu pašā stāvumā
īve stāv un raugās tālumā.
Cauri zemei cietajai kā spīts
viņas cietā sakne dziļi stīdz.

Bet visapkārt, kur vien veries, – mežs,
tālāk jūra zilus spārnus pleš.
Ziemeļi ar dienvidiem te, šķiet,
satiekas, un jandāls vaļā iet.

Dieva aizmirsts, Dieva atstāts kakts,
kurā īve zaļi stāv uz vakts,
vienu, vientuļa, bez radiem stāv,
radu vārdi senos rakstos blāv.

Īve, īve, sen jau atskārtu:
kādai mazai tautai tuva tu,
kam vairs plašu radurakstu nav,
bet kas stingri savā krastā stāv.





Pētōr Damberg

Pētōr Damberg um sindōn 1909. āigast 9. aprils Sīkrōgs, Kielk kōrands, kalāmied aims. Loptōn Jālgab opātijizt seminārō. Vōnd kūkēra «Livli» faktili redaktor (1931.–1933.), strōdōn opātijizōks, penzij igās – kitājiz ja kaitsōks Ādažis. Vōttōn jaggō ansamblōst «Livlist».

P. Damberg um vōnd lūoltiji, tulkiji, kieltieudmīez, livō kērakiel vōidaji, rovviļa tīedaji ja kuorīiji. Sādōn kubbō lugdōb – ja sōnārōntidi. Kūolōn 1987. āigast 25. aprils, matōn Baltezers kālmadtarrō.

Pēteris Dambergs dzimis 1909. gada 9. martā Sīkraga Keļkos zvejnieka ģimenē. Beidzis Jelgavas Skolotāju institūtu. Bijis mēnešraksta «Livli» faktiskais redaktors (1931.–1933.), strādājis par skolotāju, pēc aiziešanas pensijā – par kurinātāju, sargu un krāvēju Ādažos. Darbojies ansambli «Livlist».

P. Dambergs bijis dzejnieks, atdzejotājs, tulkotājs, valodnieks, libiešu rakstu valodas kopējs, tautas garamantu zinātājs un vācējs. Sastādījis lasāmgrāmatas un vārdnīcas.

Miris 1987. gada 25. aprīlī, apbedīts Baltezersa kapos.

Kust sa vôtizt

– Kust sa âma vôtizt loulô,
mis sa lölizt vôrna ielkòks
siz, ku minâ âlsò magiz,
minnôn ûnda jûrò kutsiz?

– Sîe sai minâ kôral kâdsò,
kievâdlindôd sÿstò kûliz,
ku ne mòtsâs, sÿsò, nitsò
riemzist aigist tãdòks lölizt.

Siedâ minnôn nitsò, tarâs
tÿklãsâ ka jeddò löliz.

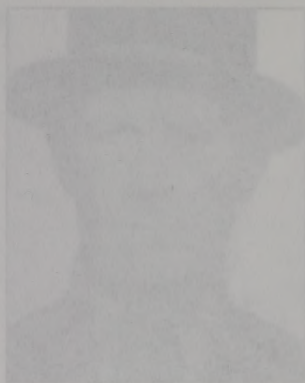
Ni ma lölâb siedâ sinnôn,
sin se loul laz mielsò iegò.
Se sin sÿròks âbțòb kazzò
Se sin âbțòb iggò jellò.

Kust sa tõtî vôtizt loulô,
mis sa kândlast mângôs lölizt,
siz ku vòlt sa mîerstò vãzzôn,
nîtimizòst vilsò novizt,
tòla ôdògiñ măn lölizt?

– Sîe min opâtiztò lâinôd,
kardizt touvòd miersò lölizt,
mòtsâ pÿši siedâ ûgizt.

Kÿl ni ka min kândla ieldò,
laz se âbțòg tiedò tiedò,
kievãmòks tieg sîe, mis lâlam.

Lôlamò ni lölòd ieldò,
mis măn jemãd âl jÿs lölizt.
Kÿldigid ni kândla ieldò,
mis măn izãizãd mângizt.
Laz ne âbțògòd ka muntôn
iggò jellò, tiedò tiedò,
loulò kÿlòs tiestò novvò.



Kur tu ņēmi

– Kur tu tādu dziesmu ņēmi,
ko pie šūpuļa man dziedāt,
kur tu, māte, ņēmi tādu,
lai pirms sapņa ieaijātu?

– Manās ganu dienās putni
pavasaros pilnām mutēm
mežā, pļavā, kur vien gāju,
mani pilnu piedziedāja.

Arī vēja vēsma vāja
to man priekšā nodziedāja.

Vēlāk tev to dziedāt sāku,
raugi, lai tu neaizmirstu, –
tā tev izaugt palīdzēja,
palīdzēs būt stipram vājā.

– Tēvs, kur ņēmi tādu dziesmu,
ko pie kokles piedziedāji,
kad pēc pļaujas ēnā stāji
vai kad rokas pūtināji,
pārnācis no jūras mājā?

– To es viļņos sadzirdēju,
kad pār jūru vētra nāca,
krasta priedes līdzī krāca.

Atceries jel kokles balsi,
darbs tad labāk pastrādājas,
rokas žiglākas un kājas.

Lai tad dziedam mēs to dziesmu,
ko mums mātes izdziedāja,
ko reiz tēvutēvi krāja,
lai pie kokles piedziedātu, –
tā, lai sevi priecinātu,
citiem garu pacilātu,
lai nekad mūs neatstātu.

Kūval piedāg ladās,
pāva lūojō lānd.
Tōṭi kānd vōļ vadāl,
ka um novvōm lānd.

Īe set, ģe ni maggōm:
sa ka pāgiņ kānd,
vejjōn, raḡļōn, taggōn,
jennō midēid nānd.

Tūob ni magḡizt ūnda
sinnōn Tuku-Lōz.
Reptāb nemē lūnda
jeggō silmō rōz.

Lūoilōb kuldiz lōjaks
uņnāgū sin jūr,
ōbdōst kudtōd puṛṛōks
eļmstō piēlkōks sūr.

Ōdōg

Āb kūl jemīņ kilārov kāllō,
pāva lāb laskōm kuldizō āllō,
lougō lagtōb kilādōn pālō.
ōdōn āmārōks ōglikiz mustā kat.

Mōtsās līndōd novvōbōd vāgiž,
kūlōmōt tūklāsā līndab tāgiž
nītiz lagtōm vāldatōm tegiž
kangōd, kougōm mis kudātōd pāuvō āt.

Āina, puskūd nōtkōbōd pēḡi,
kutsōbōd innō ka maggōm lēḡi:
tūļki jemīņ āb liktā nēḡi.
Amši kōrandiš vōļikšōb vagā arm.

Šūpuļdziesma

Priedes galā mēness smejas,
saules sen vairs nav.
Tētis, pārnācis no zvejas,
dusēt devies jau.

Tev tāpat nu diena galā, –
labi pastrādāts:
cirti, kali, jūras malā
zivi ķēri pats.

Nes jau, nes tev saldu miegu
Miega Klāvs, kā šķiet.
Iebērs actiņās kā sniegu,
katrā – mazuliet.

Aizpeld sapnis laivā, kura
zelta brīnums mazs,
un no sudraba tai buras,
dzintarā cirsts masts.

Vakars

Čala norimst, un saule jau klusu
zelta šūpulī dodas uz dusu,
pāri ciemam, lai mieru tas justu,
krēsla jau pelēkai segai ļauj krist.

Meža putni snauž galotņu galos,
migla staigā pa pļavām, kā dalot
savus audeklus valgos un bālos,
tālumā austos, kur klusumam brist.

Zāle, puķes grimst pirmajā snaudā,
arī lapām vējš, labvēlīgs ļaudams
iemigt, nerausta tās vairs, bet glauda.
Svētīgam mieram ir pakļāvien viss.

Kas tündõd mōd

Kas tündõd mōd, mis Siṇṇizt mägīzt
lāb kūoḍõn rāndanaigiz sōṇ,
ja Kūolka nanā jōugõ kõnkist
lāb jedspēḍõn Lūž killõ sōṇ.

Se um se mō, kus minnõn āl
kõrd āliz ja min izādõn.
Siest lōlab idōkabāl ma:
se knaš, knaš mō, se um mād siṇdimõ.

Kus kõṇkad pālõ piedāg ladād
vel tēriṇtōbõd lividi,
ja pāvaliki sieldõ, sieldõ
vaļmōstõb, pēstab pākiži.

Se um se mō, kus minnõn āl
kõrd āliz ja min izādõn.
Siest lōlab idōkabāl ma:
se knaš, knaš mō, se um mād siṇdimõ.

Kus pivtāuž um vel livõ mēḍi,
kien sidāmiš um livõd mēļ,
ja neitsidi, um veitõ nēḍi,
kis vōnnõ liedab livõ jūs.

Se um se mō, kus minnõn āl
kõrd āliz ja min izādõn.
Siest lōlab idōkabāl ma:
se knaš, knaš mō, se um mād siṇdimõ.

Kus vannõ vajjõ mattõ tōbõd
ja ūd pāl jellõ irgōbõd,
kus ātõ mied, kis sieldōmt tūobõd
ja joudkōks pimdōmt vīndabõd.

Siest sidāmōst mēg ārmaztõ
eṇtš siṇdizt mōdõ tōitamõ
ja loptõs loulõ vēļõmõ
mēg rāndan jellõ, kazzõ, ēdriksõ!

Vai zini zemi to?

Vai pazīsti to zemes tiesu,
kur Zilie kalni, jūras krasts,
kas no pat Kolkas kāpām liesām
līdz Lūžņas ciemam izplešas?

Šī ir tā zeme, kurā maigi
man šūpulis reiz tika kārts,
un tāpēc allaž dziedu naigi:
šai zemei – dzimtās zemes vārds.

Tur smilšu kāpās priežu smailes
sveic libiešus vēl šobaltdien
un saule skaidra, skaidra gailē
un vārpas briedēšanai slien.

Šī ir tā zeme, kurā maigi
man šūpulis reiz tika kārts,
un tāpēc allaž dziedu naigi:
šai zemei – dzimtās zemes vārds.

Tur mīt vēl tādu vīru sauja,
kam sirdī līvu garu jūt,
vien maz ir meiteņu, kas kļaujas
pie libieša sev laimi gūt.

Šī ir tā zeme, kurā maigi
man šūpulis reiz tika kārts,
un tāpēc allaž dziedu maigi:
šai zemei – dzimtās zemes vārds.

Reiz izciesto tur aprakt tiecas
un dzīvi atkal jaunu sākt,
pēc skaidrības tur vīri sniedzas
un tumsas spēkus pieveikt māk.

No sirds mēs tāpēc solām kvēli
par dzimto zemi milā plaukt,
un dziedot jūrmalai mēs vēlam
būt mūžam, dzīvot, zelt un augt.

Kui siēdi tungōl
 sinā rov vail pāistizt.
 Izt kārta pāppōn siļmōz kitō,
 ku ta um nemē sādōd paint,
 kis jetāb kōra,
 ku nāb sutā tūlmō.
 Ja Dūoņig barōnōn vōižt kitō,
 ku ta um suž,
 kis lambō nōgōs
 ēntsta rovvōn nāgtōb.
 Siepierāst mōlmōd veglizt
 sinda kārtizt,
 sinda pīkstizt
 ja nemē tierrō kivīd vaisō jovīzt.
 Siz aļižt sinda ulzō.
 Set rovvō mādlimizōst
 izt vōit ne sinda kunāid kistāntō.

Nikam Polmanim

Tu biji degoša pagale
starp gruzduļiem, kvēpiem, starp pelniem.
Un baznīcas bulduram skaļajam
tu teici – viņš noalgots gans,
kas pamūk no aitām, kad mežmalā
kā nelaime parādās vilks,
bet Dundagas brangajam baronam
tu neslēpi – viņš ir tas vilks,
kas, apgērbies aitādā, barojas
no aitām, bet rāda, ka ne.
Jā, abi varenie baidījās
no tevis, un tālab
starp dzirnu akmeņiem griezīgiem
tu biji kā grauds.
Bet tautas atmiņa atminēs,
tev nepazust, nepagaist,
nē.

Kui Kūolka nanā um suggōn

Se amūstiz vōl vanāst vannō,
ku iz ūo mittō Kūolka nannō.
Siz vanā kuṛē iezō vāgiž
kei Kurmōld Sōrmōl jedspēn, tāgiž.

Vel paldiņ ātō sūod ja vigād,
kus vāgrōbōd set mōtsāsīgād.
Ne sugīzt tilkist, mō mis vīerizt,
ku ta eņtš kažžizt biksōd kīeriz.

Siz ikškōrd mōtliz ta iļ amā:
«Kui vōlks, ku iļ mīer tieks ma damā.
Siz vōlks min paṛim iezō lādō,
vōiks kūjad jālgadōks set kādō.»

Nei mōtlōn, pierrō pūoldō iedō
ta īrgiz siedā lālamt tiedō.
Eņtš sil ta rōjbiz tādōks mōdō,
ikštāuž, kus vōiž ta siedā sōdō.

Siz rūoikiz siedā jedspēn kandō
ja rebṭiz mōzō Kūolka randō.
Ta tōž, ku jedsō pāva vallō
vōlks damān vōlmōst Sōrmō allō.

Bet iz ūo agā neijen joudō.
Iz vōi ta dama vaļmōks joudō.
Ta kūliz kikīd loulō keržōm
ja īrgiz amās lejās veržōm.

Eņtš kāndam mōdō viskīz mōzō
ja iž paņ jālgad vāldiņ sūozō.
Bet sāl, kus kāndam viskīz vanā,
sai kōgaz mierrō Kūolka nanā.

Kā radies Kolkas rags

Tas noticies sen sen, kā saka,
kad nebija vēl Kolkas raga,
kad vecais vells pa naktīm malās
no Kurzemes līdz Sāmu salai.

Vēl tagad puri ir un vigas,
kur meža cūkas vārtās tikai.
Un mitrums tādā veidā tapa,
ka vells te grieza bikses slapās.

Bet izdomāja viņš, ka vajag
tam uzbērt dambi vietā šajā.
Tad pāri jūrai pat nakts laikā
ar sausām kājām varēs staigāt.

Un kādā naktī, drūmi mellā,
nu sākās diži darbi vellam.
Viņš rausa aizgūtnēm, ar skubu
sev klēpī akmeņus un dubļus.

Tad steigšus smagās nastas stiepa
uz jūru, kas gar Kolku stiepās.
Viņš cerēja, ka galu galā
pirms ausmas tiks līdz Sāmu salai.

Bet pietrūka jau spēka laikam,
lai uzbērtu to dambi laikā.
Kad atskanēja gaiļa dziesma,
vells nodreba ar visām miesām.

Tad, kravu aizlingojis projām,
kā dzelts pār puru aizbizoja.
Bet tur, kur nokrita šī nasta,
tur Kolkas rags vēl šodien pastāv.

Līvlizt taļžpivād

Um kōgiņ, koņts kūzō puskāntōb,
sīdš taļžpivši skūolidi, tubđi,
bet livō kēļ – kui se um kibđi –
set ni sīe jūs ovvō sōb pandōd.

Ni amād, kis sīdšō kubsō ūot,
Tēg kūlōt, kui knašistiz kilūb
mād kēļ. Se nāgtōb mādđōn id lūot,
ku livō kēļ ilmas vōib pilō.

Lōlōd, algid kistōgid!

Izād, āmad kitiztō
lōlidi un lōliztō.
Siz, ku lekštā tūonōl sīnō,
vōtizt lōlōd eņtšōn iņō.

Ne, mis rōz vel pālō eitō,
kilizt vāgiž, ōrald, veitō.
Sa nānt jūdizt laigō ilmō,
nemē unstō virgtizt ilmō.

Lōlōd, killōgid Rīgōst Kensbergō,
killōgid rāndas ja iļ mīer ka Sōrmōlō,
iļ mīer ka Sōrmōlō!

Algid kistōgid nemē pōrāndōks,
mōits āb lī lemđi,
set kilmad vōrāndōkst!
Lōlōd algid kistōgid!

Lībiešu Ziemassvētki

Ar spožumiem, svecītēm, vati
jau izsenis eglīti rotā,
nu lībiešu valoda pati
ir kļuvusi eglītei rota.

Un dzirdot, cik skaisti un brīvi
tā iezvanas, svinot šos svētkus, –
ir cerība atkal, ka līvi
to saglabās dzīvu un svētu.

Dziesmas, nedziestiet!

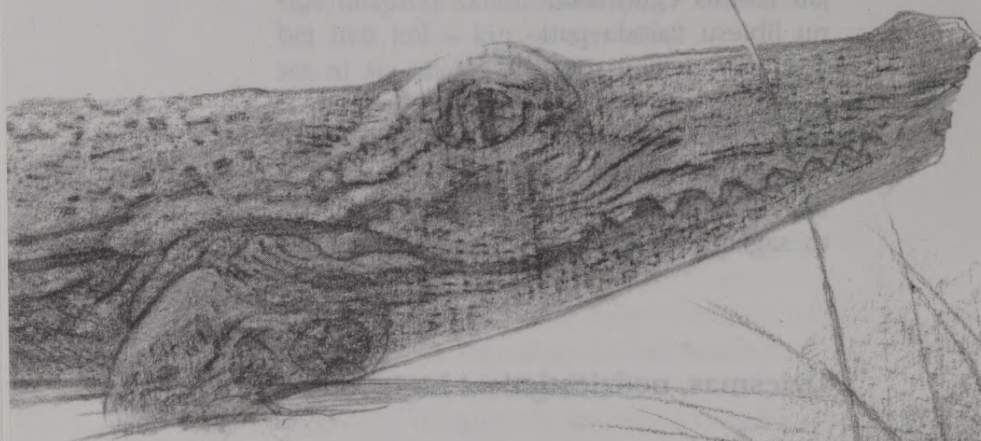
Hildas Grīvas piemiņai

Kādreiz katrā liedagā
līvi dziesmas dziedāja.
Aizklistot pa ēnu ceļiem,
līdzī paņēma pie veļiem.

Tās, kas palika vēl pāri,
reti skanēja un bāri.
Tu tās atkal augšā cēli,
dzīvīgi lai skan un cēli.

Lai no Rīgas līdz Karalaučiem, lai
Lībiešu krastā skan lībiešu dziesmas, lai
skan tās līdz Sāmsalai!

Jūs kā oglītes, dziesmas, nedziestiet,
lai nava salti,
un skaniet, ja jau dzied,
skaniet, dziesmas, nedziestiet!





Albert Breinkopf

Albert Breinkopf um sindõn 1910.
 āigasts Sīkrōgōl. Oppõn Irē aliz-
 skūols ja pīvākuodā gimnāzijs Rīgōs.
 Strōdõn mijizōks Rīgōs.
 Kūolõn 1969. āigasts.

Alberts Breinkopfs dzimis 1910.
 gadā Sīkragā. Mācījies Mazirbes
 pamatskolā un baznīcas ģimnāzijā
 Rīgā. Strādājis par pārdevēju Rīgā.
 Miris 1969. gadā.

Mäd lūotōks

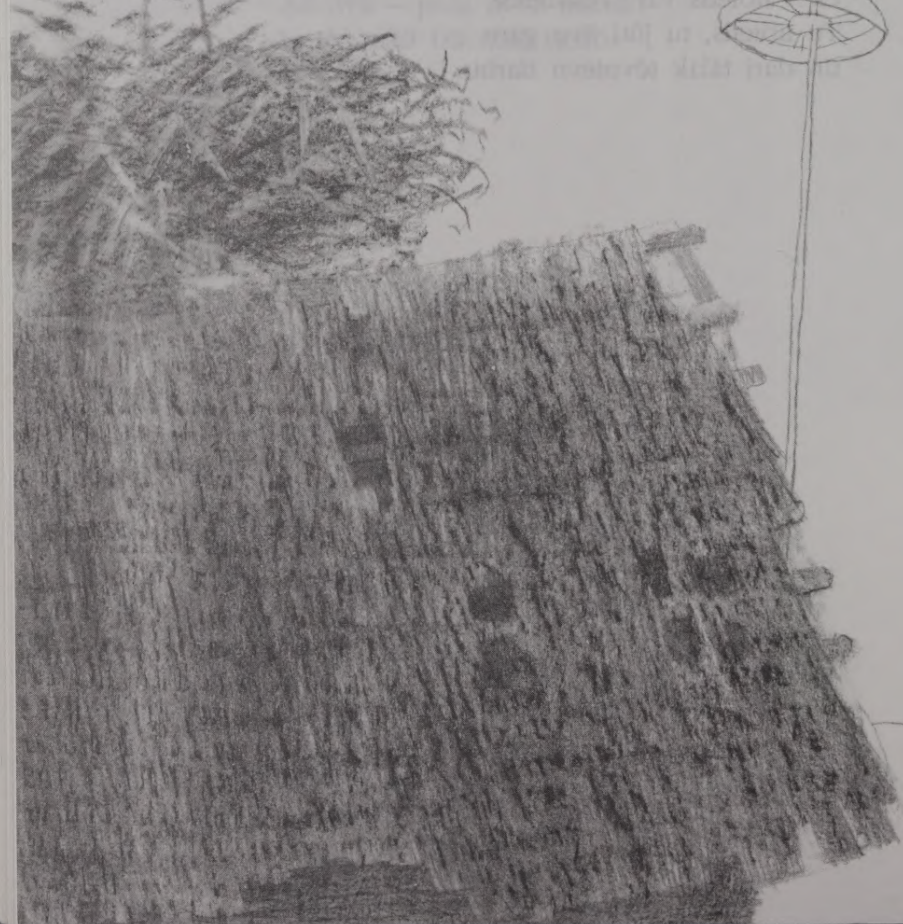
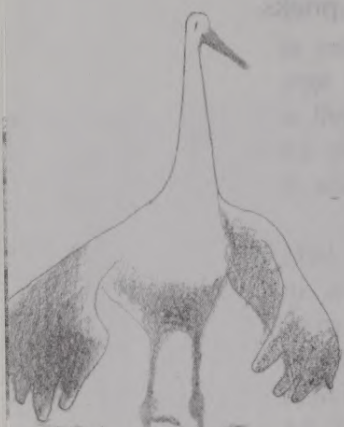
Mäd lūotōks um siņņi, vālda, mōltsi –
se lūotōks livō rovvōn pāva vallō tūob
ja panāb kizzōm
jegā īdōn eņtš kādstō, kis ūob,
u livli agā vōrōz?
Až livli – pidā livliz miēldō
ja rōkānd īž eņtš jemā kiēldō.

Mäd rānda kōnkad, siņņi mer,
ne āt nei armōd, kui mād ver.
Se'm mād eņtš izāizād mō, kus sindōnd ūom.
Se panāb kizzōm jegāidōn eņtš kādstō, kis ūob,
u livli agā vōrōz?
Až livli – pidā livliz miēldō
ja tie mād izā izād tiedō.

Mūsu cerība

Mums karogā ir zilā, baltā, zaļā.
Šīs krāsas libiešiem – gaisma, cerība, prieks.
Ikviens lai atbild
pats sev: kas īstenībā esmu –
es libietis vai svešinieks? –
Ja libietis, tad jūti līvu garu
un valodu kā siltu saules staru.

Jā, zilā jūra, baltās kāpas šīs
mums ir līdz mūža galam asinis,
un tēvu zeme zaļā izšķirt liek, –
ikviens lai atbild
pats sev: kas īstenībā esmu
es – libietis vai svešinieks?
Tu libietis, tu jūti līvu garu
un dari tālāk tēvutēvu darbu.





Emīlij Rulle

Emīlij Rulle (s. Grinfeld) um sindon 1910. āigast 27. februārs Īras, Galniek kōrands, kalāmied aims. Oppōn Pizā alizskūols. 1955. āigastōst jellōn Vāntas. Vōnd sūr rovlōlōd tiedaji. Loulōn Vānta livlizt ansamblōs «Kāndla». Kūolōn 1989. āigastōs. Mattōd Pizā kālmadtarrō.

Emīlija Rulle (dz. Grīnfelde) dzi-musi 1910. gada 27. februārī Liel-irbes Galeniekos zvejnieka ģimenē. Mācījusi Pizes pamatskolā. Kopš 1955. gada dzīvojusi Ventspilī. Bijusi liela tautasdziesmu zinātāja. Darbo-jusies Ventspils libiešu ansambli «Kāndla». Mirusi 1989. gadā. Apglabāta Miķeļ-torņa kapos.

Loul lapsõn

Mag, min läpš, ni vāgiž, vāgiž,
ma sin loulõ lōlab ka.
Lekš tāti mierrõ, vel āb ūo tāgiž,
iļ sin virgs ni pīļub ma.

Kazad sūrõks, sūrði tieḑi
vīndamizt līb sinnõn ka
Līvõd mādõ, livõd kiēldõ
igas ala unnõ sa!

Šūpuļdziesma

Guli, bērns, Dievs tevi svētī,
pele miegu klusu nes.
Laiva jūrā šūpo tēti,
tevi pašūpošu es.

Guli, bērns, tad liels tu augsi,
lielas lietas gaida mūs:
drīz tu pirmos vārdus sauksi,
un tie livu mēlē būs.

Piški Jāņ

Jāņ vuol Jāņ –
se āb ūo māņ.
Jeliz tāma rāndanaigas,
tubas piškizōs, āb laigās.

Tallō, ku vuolt kilmad tūld,
Jāņōn veržizt īdstīd ūld,
uks vaild, lābstō tūl tūl sillō,
vagliz teitō tubbō villō.

Sōvvō jelajdi Jāņ kāitsiz,
niēmōd semdi īdstīd māitsiz,
sūsō ta iz vuta vieta,
suormōks kastiz salliz mieta.

Ārnōd tām vuolt paklizt sālgas,
gadag kūorstō kāngad jālgas –
nāntkōks ta lekš sēršōm killō,
kāṛal astiz viggō sillō.

Kāṛal Jāņ ka loulō lōliz,
lemdi, juvdi pāuvdi pōliz.
Vaildō Jāņōn loul vuol selli,
loulōs sīe sai juvdi mēli:

Kūolm sārķō sālgas,
mag vel um nālgas,
seis jernō kājsō,
kūolm kakkō ājsō,
mis ni laz sīegō,
kui ni laz tiegō,
kus mina, piški Jāņ, ni laz iegō?

Ku vuol tāma loulōn pāgiņ,
iekōn immōr tūlda kōgiņ.
Siz ta mūdō loulō lōliz,
knašši, juvdi pāuvdi pōliz:
ligō, ligō, ligō!

Mazjānis

Negribētu es jūs mānīt:
Mazjānis ir parasts Jānis,
jūrmalciemā pieder viņam
maza, knapa istabiņa.

Ziemā Jānim grūti gāja,
tad viņš zobus klabināja,
jo pa šķirbām nāca vēji,
piekurināt nevarēja.

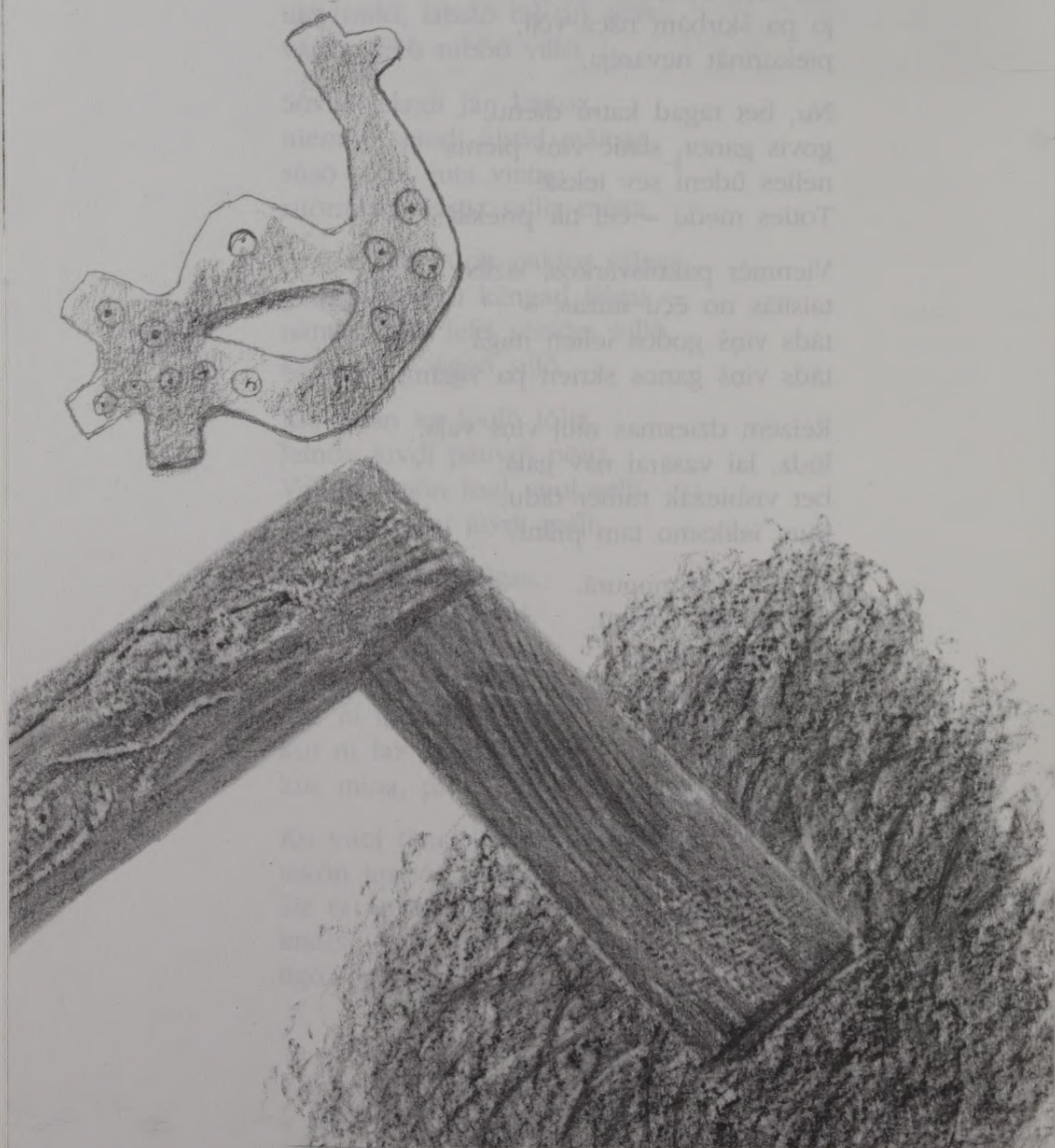
Nu, bet tagad katru dienu,
govis ganot, slauc viņš pienu:
nelies ūdeni sev iekšā!
Toties medu – cel tik priekšā.

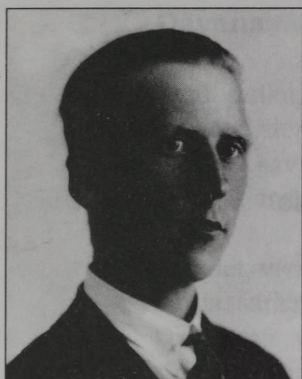
Vienmēr pakulsvārkos, vīzēs,
taisītās no ēču mizas, –
tāds viņš godos ielien migā
tāds viņš ganos skrien pa vigām.

Reizēm dziesmas rauj viņš vaļā,
lūdz, lai vasarai nav gala,
bet visbiežāk tomēr tādu,
kura ieliksmo tam prātu.

«Trīs krekli mugurā,
bet vēders čokurā,
trīs zirņi karotē,
trīs rauši smaržo te, –
ak, tavu bēdu,
ko nu lai ēdu
es – mazais Jānis,
kas paglābs mani?»

Tā viņš ziņģēja, cik spēja,
pavadījums bij no vēja,
beigās citu dziesmu tiko,
un sāk Jānis bezgalīgo:
līgo, līgo, līgo, līgo!





Alfon Berthold

Alfon Berthold um sindõn 1910. āigast 2. aprīls Vaidōl, Zūonkō kōrands, kalāmied aims. Sāl īž loptõn alizskūolō ja 20 āigastōd lopāndōksōs oppõn Sūomōs rovīliz-skūols vejjimiz, penzij igā sōņō jellõn vejjimizōks.
Vōnd sūr rovīļa tiedaji.
Kūolõn 1993. āigast 18. jūlijs. Mattōd Vaid kālmadtarrō.

Alfons Bertholds dzimis 1910. gada 2. aprīlī Vaides Žonakos zvejnīeku ģimenē. Beidzis vietējo pamatskolu un 20. gadu beigās mācījies zvejniecību tautas augstskolā Somijā, pēc tam līdz pat aiziešanai pensijā nodarbojies ar zveju. Bijis liels tautas garamantu zinātājs. Miris 1993. gada 18. jūlijā. Apbedīts Vaides kapos.

Andōks

Lōz pōiški, mis sa ni tūod,
mis sin kāinalōs sāl ūob?
Mis sa ni tōd mādōn andō?
Eņtš kōrdandōld mād jūr kandō?

Vaņtlō, kērabi um ta,
punnizt abbōnd tāmōn ka.
Lōlaji ta vāggi sūr,
sīepierāst ma tūob tād jūr.

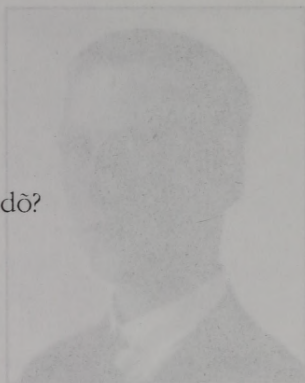
Mis ma vel tōb tādōn kītō?

Set se loul kil vāgā liti.

Agā, ku ta loulō īrgōb,
jegāikš siz unstō vīrgōb.

Ūoņdzōl, siz ta varāld lōlab,
ja tād tie jūr lādō pōlab.

Siz tēg amād unstō vīrgōt
ja eņtš pāva tīdō īrgōt.



Lāžu puika, ko tu nes,
kas tev slēpts aiz azotes?
Ko, no savām mājām nesis,
dāvināt man lēmis esi?

Raugiet vien, cik tas ir raibs,
bārda sarkana tam lai.
Dziedātājs viņš ļoti labs,
tādēļ dāvināts jums taps.

Lūk, ko teikšu vēl pie viena –
dziesma gan tam gaužām īsa,
taču lieti der jums zināt –
spēj tā katru atmodināt.

Kad viņš agri rītā dziedās,
lai jūs būtu kādā vietā,
jūs no miega modisieties,
lai pie dienas darbiem ietu.

Jōṇḍḍōg

Ni Jōṇḍḍōg um knaš ja sieldi;
ma tēļōb, ēḑōb kierdi, kierdi.
Min aizlāmōst um Zūonkō sōṇ –
sāl jelāb mīez, kien nim um Jōṇ.

Ni tārmōb minā tāmmōn vōnnō,
laz jōvām vōlkō sinnōn kuonnō.
Ma vaṇkō tāmmōn pāzō āndab,
ni Jōṇ kil siedā ovkōks kāndab.

Ma nāb ni Jōṇ īd tuoiz pūol kāb,
ta vōltō laskōm agā lāb.
Ja perīnai um sōirō siddōn
Jōṇḍḍōg pierāst siedā piddōn.

Sāl rānda kauṭō Jōṇlapst kābōd.
Jōṇtūlda ne tās palām nābōd.
Tās tul jūs ni ne pilōm iebōd
Ja ligō lōlōd vāldiṇ tiebōd.

Jāņu vakars

Ir Jāņu vakars skaists, bez miglas,
es steidzos, ģērbjos žigli, žigli,
jo Žonakos viens Jānis mīt,
man jāsteidzas to apraudzīt.

Jau laimes vēlu tam kā klājas:
«Viss labākais lai tavās mājās!»
Tad vainagu tam galvā lieku –
nes Jānis godam to ar prieku.

Šurpturpu Jānis klimst un smeļ –
tam kausos alus jāsalej,
nes sieru saimniece, smeļ klusi.
To Ligo svētkiem sasējusi.

Klist Jāņu bērni krasta kāpās,
līdz ugunskuri, darvas lāpas
tos pulcina pie siltās liesmas,
lai atraisītos Ligo dziesmas.

Vaid kilā

Äb kougõn sāl siest Kūolka nanāst
um piški kilā vaņšti vanāst.
Sāl jeliz vizā livõd aim
Kus vōļikšiz set livõd vaim.

Ät äigastõd kil tunnõd, lānõd.
Mād izād kil ät pāgiņ nānõd.
Kil touvõd sūrd tās il ät lānõd,
Agā vōzād set tās ätõ ienõd.

Se piški kilā Vaid sōb nuttõd,
ni sa ūod neiku jarā jettõd.
Agā sa ārmaz ikštiz ūod,
sa mädlõmiži minnõn tūod.

Ku vanād mied alz kubbõ tuļtõ,
siz idsõ kūožõs amād vōļtõ.
Siz lōlizztõ ne loul sīe nei
mis siēldi minnõn miēlõ ei:

«Lōz ja Zūonkõ, Lōks ja Folmaņ
Ūdrūotš ja Vanārūotš
Ūdtāmštõn se korkorkor.»

Vaides ciems

Netālu no Kolkas raga
plešas neliels ciems vēl tagad,
sīksti ļaudis mita tur,
kuri līvu garu tur.

Tajās dienās katrā sētā
gadus mērīja ar vētrām.
Tēvi nu pie tēviem jau,
vienas saimes sen vairs nav.

Sauc par Vaidi mūsu ciemu,
kuru tagad reti piemin.
Tāls un tukšs... Bet mīļi gan
visu atminēties man.

Teiksim, veči sanāk barā
nometas pie galda gara,
uzrauj atkal dziesmu to,
ko tik bieži atkārtō:

«Lāžam, Lekšam, Polmaņam,
Jaunročam un Vecročam,
Žonakam, kurš kakal guor,
elīst rīkle – gorgorgor!»

Mādōltōks

Se um nei vāggi kōgiņ tāgiž,
ku izā ikškōrd kītiz vāgiž:

«Nā, tul, mēg tāmpō vaddōl lāmō,
mis akūb, siedā siz mēg nāmō.»

Siz rānda pūol mēg astīzmō
ja lōja mierrō ajīzmō.

Ka aigāst vāldiž laskīzmō,
īž istlōdad pāl istīzmō.

Ka vaddō mierrō ētizmō
ja tegiž tāgiž viedīzmō.

Sie kōrd kil pāgiņ kaļči saim,
vōiž kōgiņ sīdō amā aim.

Se um kil vāggi kōgiņ tāgiž,
ku sīereid izā kītiz vāgiž.

Agā se kōrd min mīelō ei,
ku īd set randō pūol ma kei.

Tā diena sen jau pagaisusi,
kad tēvs man sacīja reiz klusi:
«Nāc, dēliņ, vadu jūrā dzīsim
un vēlāk lomu apraudzīsim!»

Līdz jomas smiltīm aizgājām
un laivas nostūmām no tām,
tad irāmies no krasta prom,
un drīz jau tālē gaisa joma.

Mēs metām vadu, izvilcām.
Un ilgi vēl no zivīm tām
bij saimei pavalgs gards, paties,
jo loms bij varens gadījies.

Kaut sen tā diena aizgājusi,
kad tēva balss man bilda klusi,
vēl atceros es vārdus tos,
kolīdz pie jūras ierodos.

Täm

Ma tuodkòks täddòn kitòb nei:
ma idstid tända vaṇtlòm kei.
Ma ròkändòb il tām – sie sūr,
mis kazāb tās Lōz kōrand jūr.

Sa jòugò kōnka pāl ùod astòn
ja tòvāld jūrd ùod mō sil laskòn.
Kis kil tās sin um kazzò äbṭòn?
Set vīmò id um sīnda kastòn.

Ku ārmaz jemā armò nāgṭòn,
eṇṭš veggist oksād laigāld lagtòn.
Sa riekmien vōrò nānt al nāgṭòn,
ja joud jūr sōdò tegiž äbṭòn.

Kil pāgiṇd sinstò piddòz lābòd,
sa vāggi sūr, ne siedā nābòd.
Irg pāl ne sin jūr paikòl iebòd,
ne sīnda ležgòl nādò tōbòd.

Nā, vāggi knaš ni tās sa pilòd,
Āt vāggi sūrd sin oksād tībòd,
Kui sangdi ka sin liedòd kat!
Sa ovli ùod, se ni um tuož!

Ozols

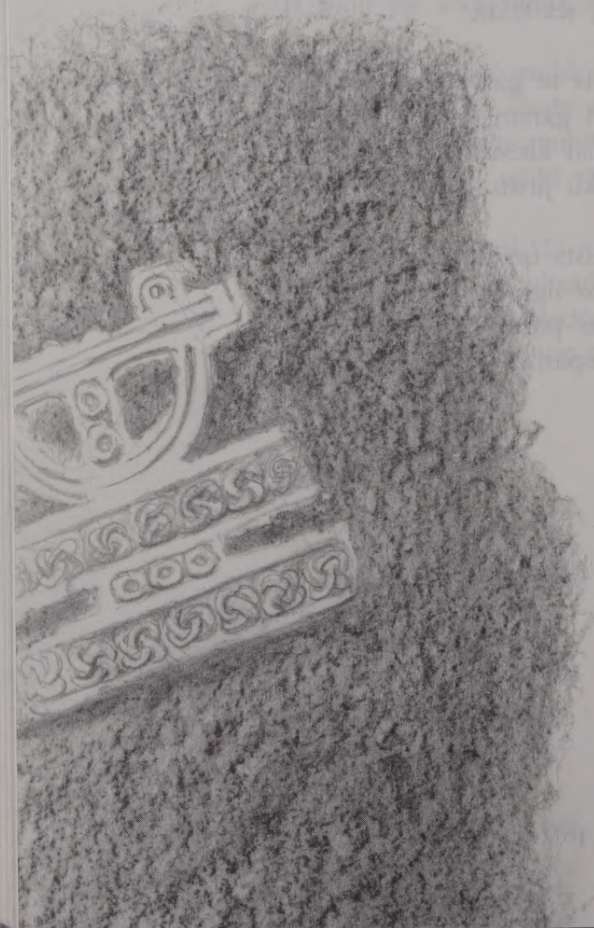
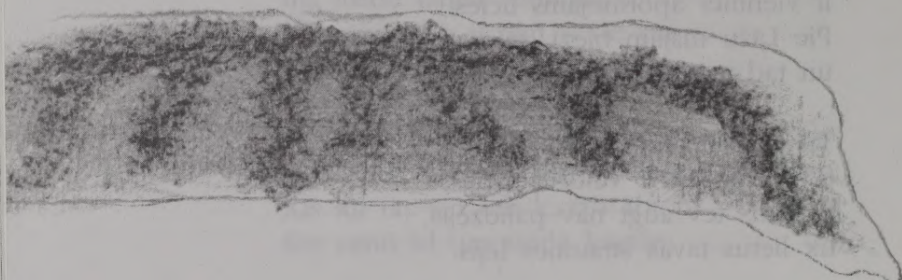
Šis ozols man – jūs varat ticēt –
ir vienmēr apbrīnojams licies.
Pie Lāžu mājām bieži stājos
un tad ar viņu aprunājos.

Tu smilšu kāpā esi kāpis,
tev dziļa sakne veldzē slāpes,
neviens tev augt nav palīdzējis,
tik lietus tavas straumes lējis.

Tu, pāri savus zarus klājis,
kā tēvs ikvienu pasargājis.
Re, ceļinieks, kam spēki galā,
zem tevis atguvies, iet tālāk.

Ikviens, kas staigājis te garām,
ir paklanījies tavam garam,
uz brīdi apstājies, lai klusu
viņš tavu zaļo spēku justu.

Tu šeitān stāvi skaists un milzīgs,
un atkal tevī raugos ilgi,
man tavi zari plešas pāri
kā lieli, plati, zaļi spārni.





Edgar Vālgamā

Edgar Vālgamā (Vulganski) um sindōn Kūoštrōgōl, 1912. āigast 14. septembōrs kalāmied aims. Loptōn Vānta gimnāzijō, oppōn teolōgijt Helsinki ilizskūols. Oppimiz pierrō iend Sūomōmōlō, strōdōn pāpōks. Tulkōn ja kēratōn kerridi setmiš āigakēriš.

Edgars Vālgamā (Vulganskis) dzimis Košragā 1912. gada 14. septembrī zvejnieka ģimenē. Pabeidzis Ventspils ģimnāziju, studējis teoloģiju Helsinku universitātē. Pēc studiju beigšanas palicis Somijā, strādājis par mācītāju. Tulkojis un rakstījis dažādiem preses izdevumiem.

Līvõd āman

Līvõd āma, mikš sa lapsõks
ād røkānd eņtš vanbīzt ķiēls?
Mikš sa, tānda āltõs, vòidlõs,
ād lōla eņtš vanbīzt iēls?

Āb ūot sinnõn āb īd armõd
kēļ, mis lapsõld kūlīzt sa,
lōlõd ne, mis sinnõn lōliz,
piškīz vòldsõ, sin āma.

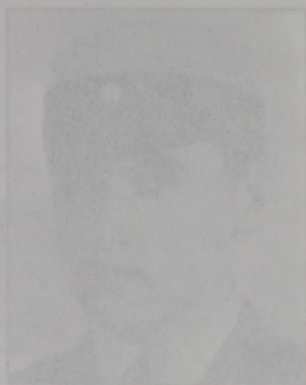
Līvõd vīerda, mis vòļ āman
ūod sa tāmstõ eņtšõn sõnd;
ka eņtš ārmāzt rāndakīeldõ
āb ūo ta sin ķīeldõ tõnd.

Līvõd āma, kis eņtš lapsõn
andõn vaņbīst vīerda ūod,
ānda tām ka vanbīzt ķīeldõ,
nei, kui sinā sõnd sīe ūod.

Muinist izād vīerda valīzt
nāntõn vastõ piddõsõ,
kis tōžt rovvõn jarā vòttõ
mõdõ, ķīeldõ tōurõztõ.

Tõd sa ni sīe jarā kõtõ,
mis um kōgiņ vòidtõd sõnd,
tõd sīe jālgad alā tempõ,
mis āt izād vòikslõs tõnd?

Āb ūo valāmõst ni vīerda,
rāndakēļ laz killõgõ!
Lāb set rōzkiž jembit tānda
ārmāztõ ja røkāndõ.



Lībiešu mātei

Māt, kāpēc ar bērnu līvu
valodā tu nerunā?
Kāpēc nedziedi tam dziesmas
savu senču valodā?

Nav tev mīla valoda tā,
bērņībā kas dzirdēta,
nedz tā dziesma, kuru mazai
tava māte dziedāja.

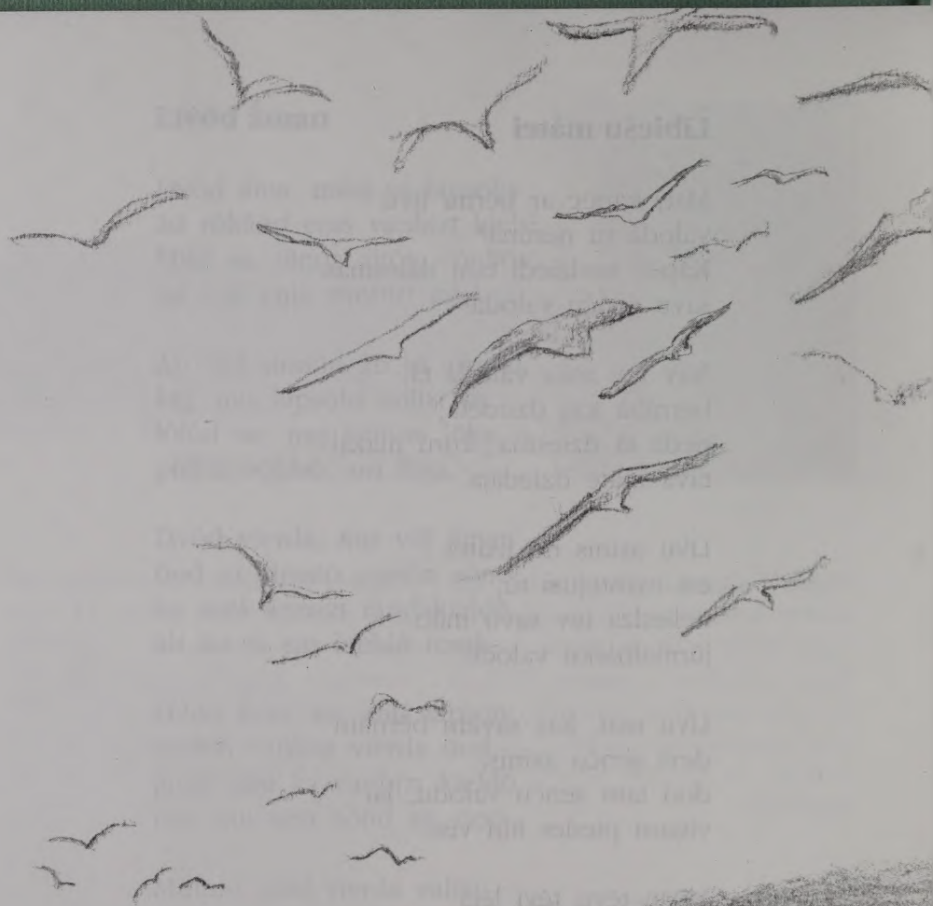
Līvu asinis no mātes
esi mantojusi tu,
neliedza tev savu mīlo
jūrmalnieku valodu.

Līvu māt, kas savam bērnam
devi senču asinis,
dod tam senču valodu, lai
viņam pieder itin viss.

Mūsu tēvu tēvi lēja
asinis pret tiem ikbrīd,
kas mums zemi atņemt lēma,
valodu mums nolaupīt.

Vai nu pazaudēt to vēlies,
glabājis ko tēvu prāts,
kājām mīdīt to, kas tēvu
smagās cīņās nosargāts?

Nu vairs asinis nav jālej,
valoda lai skanētu,
tikai runā tajā biežāk
un to mīli vairāk tu!



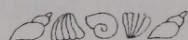


Poulīn Kļaviņa

Poulīn Kļaviņa (s. Zēberg) um sindōn 1918. āigast 19. janvārs Vaidōl. Tuoiz mōilma suodā pierrō lānd jellōm Rīgō, strōdōn umblījzōks, bet eņtš sindīzkōrands Ozolniekis um tiend sūr kuodpidāmīzāžād, vejjimiz ja vīlakub ažād kolektsij. Ikš līvlist loul ansambōl «Līvlist» pūojtījizist ja lōlajizist. Līvō kiel opātīji pāgiņd sūomōd, ēstlīzt, leļlīzt j.t. tieudmīedōn. Kēratōb ka nīžīdi, tulkōb līvō kiel tekstīdi.

Pauline Kļaviņa (dz. Zēberga) dzimusi 1918. gada 19. janvārī Vaides ciemā. Pēc otrā pasaules kara pārcēlusies uz Rīgu, strādājusi par šuvēju, bet dzimtajās Vaides Ozolnieku mājās saglabājusi plašu iedzīves priekšmetu, zvejas un darbarīku kolekciju. Viena no lībiešu dziesmu ansambļa «Līvlist» dibinātājām un ilggadējām dziedātājām. Lībiešu valodas teicēja daudziem somu, igauņu, latviešu u.c. zinātniekiem.

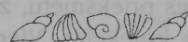
Raksta dzeju un prozu, tulko lībiešu valodas tekstus.



Kievād ežmizt samtō astōs
vāldas rāndast siņiz mierrō
kildziz ielkōks kitōb siz:
«Tēriņtōd vōl mierjemā!»

Puskūd, mis āt minnōn kādsō
lougō lāiniš panāb ma.
Vagā tūlki lougō pūgōs,
vī sa nēđi mierjemān!

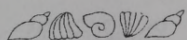
Puskūdōks ma ovvō āndab
amā joudziz mierjemān
idōkabāl mēđi vōida
sidāmōst ma pōlab sie.



Tēg puskūd knaššō ēdriksōs
tōt rouztōn luštō tiedō.
Tēg muidlōt vastō murāglōn
ja sidāmt rīemlizt tiētō.

Tēg kazāt nītiš, nurmaigās,
tēg kazāt jōvši tarši.
Tēg amād mūoštāt pāđi nustō
nei āmđi tēriņtōs.

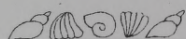
Tēg ovvō āndat ūoņdzōl varāld,
ku rīstīng īrgōb riekķō kādō.
Tēg āndat perīz riekšō ovvō,
sāl kālmadtarās kālma pāl.



Kad no ledus ūdens vaļā,
ēju tūliņ jūrai klāt.
Saucu, cik nu skaļi varu:
«Sveicu tevi, jūras māt!»

Rokās man ir ziedu klēpis,
un to viņos lieku es,
Vēja klusās šūpas lēni
lai to jūras mātei nes.

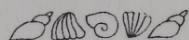
Tā es pagodinu viņu
katrā ziedonī labprāt,
tikko sadzirdami lūdzot:
«Sargi jel mūs, jūras māt!»



Tik jauki, puķes, ziedat jūs,
ka dvēseli man skarat.
Jūs priecīgāku padarīt
pat noskumušo varat.

Jūs mežos, pļavās, laukmalēs
un labos dārzos augat,
pret katru galvu paceļat
un sveicināt kā draugu.

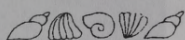
Un katram godu atdodat:
kas bridis rītā slapjā
vai devies gaitā pēdējā
no kapličas līdz kapam.



Eggiļ vòļ òļaz,
tāmpō um pōļaz.
Sigž, ku tulāb,
līedidi vòtāb.

Liedòd, ku sadābòd,
mòdò ne katābòd.
Siemgòd, mis puddòbòd,
mō sizāl puggòbòd.

Tallò tēg magāt,
jarā āt kaddòt
iddò tēg irgòt
kievād ku tulāb.

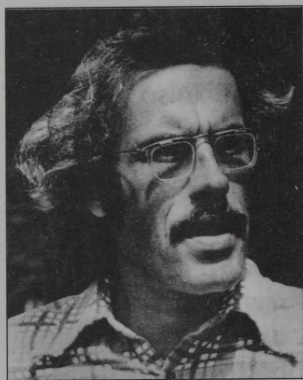


Nesen vēl lauki
zēla un plauka,
šodien tie mikli,
drūmi un pliki.

Lapas kad krita
cita aiz citas,
sēklas, re, slēpās
zemei iekš klēpja.

Dusiet nu, sēklas,
ņemieties spēkā, –
pavasars atnāks
tīrumā katrā.





Uldis Krasts

Uldis Krasts (Uldis Krišjānis) um sindon 1943. āigast 26. mārtsos Vāntas, līvōd kalāmied aims. Strōdōn eitijizōks, zōjgōrōks, bibliotekārōks, āigakēranikāks, skūolteātōrd režisōrōks. U. Krasts lūoltōkst ātō tulttōd krievō, ēsti, leišō, līvō ja esperanto kiēldō. U. Krasts kēratōb ka nāgtōksi ja humoreskidi, ta um ka tulkiji.

Uldis Krasts (Uldis Krišjānis) dzimis 1943. gada 26. martā Ventspilī libiešu zvejnieka ģimenē. Strādājis par celtnieku, zāģētavas strādnieku, melioratoru, bibliotekāru, žurnālistu, skolu teātru režisoru. U. Krasta dzejoļi tulkoti krievu, igauņu, lietuviešu, libiešu un esperanto valodā. U. Krasts raksta arī lugas un humoreskas, pievērsies atdzejošanai.

Livlist motīv

Ma nāb, kui naizt kōrtanōd ribbōbōd tūlsō,
ku livlizt vast miersālgō pūrtōbōd ilz.
Min pilōb leb āigastōd sadād mīelsō,
ku pāva lāb lūojō kui pōrāndōks ōldz.

Voi ānkard, tēg muinist, voi ānkard, tēg jeldzist,
voi ānkarskēḑ, katkāstō āb voi mis ma!
Ne ānkard āt lōlōd, mis lōlitzō livlizt,
ne skēḑōd kui kāndlakiēld killōbōd ka.

Vel vōilōb tuļ ōjlīedigs zālist ja kibḑist,
ja livō nai murāgōl istāb sū jūs...

Tuļ agā,

tuļ agā,

tuļ pāistab kui ōbḑist!-

Tuļ, vōtā eņṣ ālgōd ja pak liedig sūz!

Libiešu motīvs

Es redzu, kā sieviešu lakati plīvo,
Kad libieši laivās pret apvārsni iet, –
Caur gadsimtu miglu šis skats manī dzīvo,
Kad saule tik liela, tik liesmaina riet.

Ai enkuri sirmie, ai enkuri dīvie,
Ai enkuru ķēdes, ko nepārraut man.
Tie enkuri – dziesmas, ko dziedāja līvi,
Tās ķēdes ir stigas, kas manī vēl skan.

Plīv pavadā uguns, tik žēla un sīva,
Un lībiete skumja pie pavarda dzied...
Bet uguns, bet uguns,
Šī uguns vēl dzīva! –
Ņem pagales savas un ugunī svied!

Izān

Min Izāmō, min Sindimō
ūod ārmaz Rānda sa!

Min izā,
sin loul jemiņ kalāmie laiḡi āb ālta, –
sie jedspēḡōn vižt kougist touvōd ja kiskiztō narmōks,
ja Lūžkilās sōmaļiz tāpānd jūs purgōn kik lōlab,
ja āb lōlat mied jemiņ, naizt ka āb lōlat ja lapst, kis āb
mūoštat,
kui irgō ja loulō sin loulō.

Min izā,
sin loul nemē plagā rov jālgad jūr kistōd um mōzō,
ja rov nemē jukšid ni akkōbōd leļlitzōn gūngaserk jūrō,
ja Lūžkilās sōmaļiz tāpānd jūs purgōn kik lōlab
ja Irail ni livō lapst lōlabōd mōitiztō loulō.

Min izā, sin killijiz kāndlan āt kiēld tōmbtōd kaṡki
ja sigžiš rūkōbōd kūrgōd, ku āb tultō tāgiž,
ja iļingist mōmurdtōd piēld nemē rištīd vel vōilōbōd:
– Min Izāmō!
Min izāmō...

Tēvam

Min Izāmō, min Sindimō
ūod ārmaz Rānda sa!

Mans tēvs,
tava dziesma vairs nešūpo zvejnieku laivas,
to aiznesa gadsimtu vēji un saplēsa driskās, –
un Lūžņās pie sūnaina pakša dzied noplucis gailis,
un nedzied vairs vīri, un nedzied vairs sievas un bērni, kas
nezin
šo dziesmu un neprot to uzsākt.

Mans tēvs,
tava dziesma kā saplosīts karogs guļ tautai pie kājām,
un tauta kā dadžziedu saujiņa pieķeras latviešu bruncim,
un Lūžņās pie sūnaina pakša dzied noplucis gailis,
un Mazirbē libiešu mazdēli citu dzied dziesmu.

Mans tēvs,
tavai skanīgai koklei sen sarautas stīgas,
un rudenos dzērves, kliedz dzērves, ka nepārnāks,
nepārnāks,
un viesuļu nolauzti masti kā krusti nō dzelmes māj:
– Min Izāmō!
Min Izāmō...

Balād iļ sōpkōd

Kui ma ikškōrd īrgiz mōistō, ku ma um ikš livlizist,
minnōn

nīžist, ku

muinizt livōd, laz

sōdō upāndōnd,

aigō ajtōd

miermiēd sōpkidi

vōttijid nēdi amād

sārdkōks ja paņņijid kujjōm.

Siz ma kēratiz lūol.

Tie pūdistiz tiedōd. Ni maggōm vōlks lēmizt,

ja Uldrik ni pugūb naiz kilgō.

Bet āb tieda mikš tāmiezō tergiļ um mēļ,

pigā pallō tōks Jumāltō illō.

Lougō kistūb luktār – nemē vōikandōksōks

ja Uldrik vel kōgiņ um virgsō.

Bet unsō ta nāb, ku um kūolōn jou,

Ja tām sēri purrōbōd sudūd.

Ja teiz pōlaz liēdōg. Itkūb kōnkiš mīez,

pizārd ūrgad jūokšōbōd mierrō.

Āb ūo kōnkidi jemīņ, ilzō nūzōb vež

Set ku mīez id kibdistiz itkūb.

Ja zirni jemā tulāb ležgōl id –

tām kāds dōržōb vāldā kindiļ

– sa nāgt minnōn vōrōz, kus pūoga um min,

sīest minnōn um tānda nēmizt!

Balāde par zābakiem

Kad beidzot sāku apzināties savu piederību
pie libiešiem, man

stāstīja, ka

senie li-

bieši, lai

iegūtu no-

slikušo,

malā iz-

skaloto

jūrnieku

zābakus,

pievākuši tos ar visiem

stilbiem un likuši kaltēt.

Tad uzrakstīju dzejoli.

Darbs padarīts tīri. Nu gulēt ir laiks,

un Uldriks jau pieglaužas sievai.

Bet nez kādēļ šonakt tik nemierīgs prāts,

gandrīz vai gribas lūgt Dievu.

Dziest gaismeklis lēnām – kā nopūzdamies,

un Uldriks vēl nomodā ilgi.

Bet sapnī viņš redz, ka ir nomiris jau

un viņa stilbus grauz vilki.

Tad atkal klajš liedags. Pie kāpas kāds raud,

un asaru strauti plūst jūrā.

Tā iznāk no krastiem. Un kāpu vairs nav.

Bet kāds joprojām raud sūri.

Un māmuļa sirma nāk tuvāk aizvien –

tai rokā trīs baltbalta svece.

– Jel parādi, svešinieķ, kur ir mans dēls,

man viņu vajaga redzēt!

Ta nūzōb istlōz ja altōb luktār,
las urgō irmiz un kādstō,
bet mōtmōd mōtlōmōt ādāgōb, siest
lovāst piddōz kengžlōbōd sōpkōd.

... Lāb tagān kriukōbōd kajāgōd, kikiđ
ja Uldrik jou tōb lādō sālgō.
Ja sōpkōd – nei sūrd, nei lālamd ja mustād –
ta sōpkōd panāb eņtš jalgō.

Ma tōž nāgtō nēđi rīndidi amā kovālōn nēšti livlīžist, kis
vel ātō jelsō, ja kiziz, mis ta mōtlōb iļ jālgad iedijist.
Kovāl kītiz vastō, ku siedā mōtlizt ulzō nōlatijizt, nei ne
naŗizt ikš tūoista... Ja minā vōlks riemli, ku se vōlks ulzō
mōttōltōd, bet –

– tulbōd ied. Ja min vastō laint nūzōb mōld
nei kildziz ja kibđiz
iēlkōks,
ja zirni nemē
se jemā um vō,
ja ēļ – nemē alz – ieb obbōks:
„Jel ānda min tāgiž min pūoga!”

Ja tōvaz jo ležgōl,
tōvaz tulāb iđ,
ikš lālams miels nēši kītōb:
„Ānda tāgiž! Alā nuoand! Alā mī!”

Ma āb tund, ku ma'm sili
bet armō āb ūo
ja nāgtōb, āb li jembit kunāgid.
Nei vōtām sidō
ja jedspeđōn ādam
mēg pūogad ja ja nānt pūogad igādōn.

Viņš uztrūkstas sēdus un gaismekli dedz,
lai aizdzītu sapni tik baigo,
bet piepeši neviļus iekliedzas, jo
gar gultu zābaki staigā!

...Aiz loga klie dz kaijas, un gaiļi jau klie dz,
un Uldriks jau pošas uz selgu.
Viņš kājās sev zābakus, zābakus velk –
Tik lielus, smagus un melnus.

Gribēju parādīt šīs rindas visgudrākajam no vēl dzīvajiem
libiešu gudrajiem un pajautāju, ko viņš domā par
kājgriežiem. Gudrais atbildēja, ka tas ir asmēļu
izdomājums, tā viņi cits citu ķircinājuši... Un es justos
priecīgs, ja tas būtu izdomājums, bet –

nāk nakts. Un vilnis man preti kāpj
ar klie dzienu spalgu
un žēlu,
un putas ir sirmas
kā māmuļa tā,
un klie dziens – kā vienmēr – par vėlu:
„Jel atdod, atdod man dēlu!”

Un debesis tuvāk,
nāk tuvāk aizvien,
kāds tajās izmisis atkārtu:
„Atdod! Nenodod! Nepārdod!”

Es nejutos vainīgs,
bet miera nav
un laikam jau nebūs nemūžam.
Tā saņemam vainu
un nododam tālāk
mēs dēlu un mazdēlu mūžiem.

Tulāb tōvaz jo ležgøl,
tūļ tijāld pūgōb,
nemē pūgōn un āigastsadīdi.
Tulāb tōvaz jo ležgøl,
ikš kītōb īd:
«Alā nuoand! Alā mī!»
Tulāb tōvaz jo ležgøl,
tulāb ležgøl īd
ja lougō katūkst pāl langōb...

Bet tēg –
lābūd tagān,
kus puṭkōdōks lāmpōd, –
vōi īezō tēg magāt armsō?

Vastōtūļ

Pivāstōd Pētōr Dambergōn

Nei sōidam mēg joug kūoltad vail, ja vastō
tūļ tulāb vaimiz jengkōks, āb tō laskō
pids òvvō armsō sōidō allōpēḡōn,
bet kizūb mād kādst ammō ja vel jemīņ.
Ja siz sa tuodli ūod, ūod vāldiž tikkiž
Kui pimdiz ien sa vastō lād ikšiggiņ,
ja sie set tikkiž pimdōms nāb ja tūndōb,
mis vastōjoud ja vaimi tūļ āt tātōnd.
Ja nei mēg liedam vōrōd vaistō veļļō,
Ja īdskubs lāmō kilmōm, vīmō sillō
ja vastō tūļ, tūļ nemē kūondōks tulāb –
Bet vāltō. Um eņtš kēmi mādđōn.

Nāk debesis tuvāk,
vējš niekus kuļ,
kā kūlis tos gadsimtiem ilgi.
Nāk debesis tuvāk,
kāds atkāto:
«Nenodod! Nepārdod!»
Nāk debesis tuvāk,
nāk tuvāk aizvien
un lēnām uz jumtgaliem guļas...

Bet jūs –
aiz tiem logiem,
kur spuldzes zied, –

vai naktis jūs mierīgi guļat?

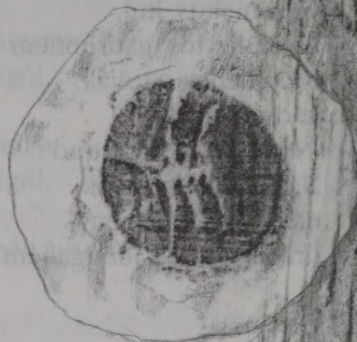
Pretvējš

Veltīts Pēterim Dambergam

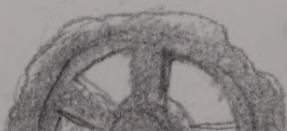
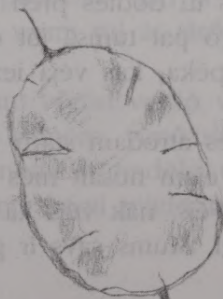
Tā peldam mēs starp diviem upes krastiem,
un pretī vējš, nāk vējš ar elpu asu,
un neļauj mierīgi pa straumei airēt,
bet prasa no mums visu. Un vēl vairāk.

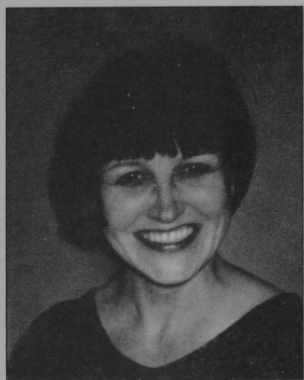
Un tad tu esi patiess, esi atklāts,
kad viens tu dodies pretī naktij aklai,
un tikai to pat tumsā jūt un redz,
kas pretspēka, kas vēja iezīmēts.

Un tā mēs atrodam starp svešiem brāli,
un kopā ejam nosalt mēs un salīt,
un pretī vējš, nāk vējš kā brīdinājums –
bet veltīgi. Mums savs ir gājums.



Vasculi

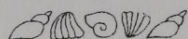




Baiba Damberg

Baiba Damberg um sindõn 1957. āigast 11. janvārs Sīkrōgs, Pētōr Damberg veļ aims. Oppōn Kūolkas, loptōn Leṭmō Kuņšt Akadēmij grafika nūodaļt. Vōttōn jaggō nāgtōmizist Leṭmōl, Ēstimōl ja Sūomōmōl. Kēratōb lūoltōkši ja humoreskidi.

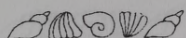
Baiba Damberga dzimusi 1957. gada 11. janvārī Sīkragā Pētera Damberga brāļa ģimenē. Mācījusies Kolkā, beigusi Latvijas Mākslas akadēmijas grafikas nodaļu. Piedalījusies izstādēs Latvijā, Igaunijā un Somijā. Raksta arī humoreskas.



Kōd kiēlkōks ma sīndiz.
Izā iz sō midēid kītō,
kui skūoliš ma opīz jōvīst
jemā andtōd leṭkiēldō
lūotšo saksā ja krievō
ja dialekt kiēlkōks.

Kuṭtš kēļ, mis āndiz min izā
Livōkēļ kālmactarā kiēlas,
virgiztō kūorad nei obbō
livōkiēls rōkāndō jōugōks,
ailōbōd pīladōks,
pizārkuodād
kivīd mier pūojsō,
kūolōnd kilād gadāgōdōks.

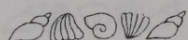
Ja ni, mer, andōksōks,
ānda ja vōida ēptšta,
izāndōd ētabōd virpōļi.
Ja alā and Jumāl
vel siedā tūoista kiēldō
kālmactarā kiellōz
tānktō.



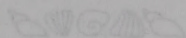
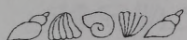
Ar divām mēlēm es piedzimu.
Tēvam bij grūti ko iebilst,
kad skolās es mācijos teicami
mātes doto latvisko mēli
locīt krieviski, vāciski
un dialektiski.

Kamēr tēva dāvātā mēlē
lībiski kapsētas zvanā,
pamodās ausis par vēl
lībiski runāt ar smiltīm,
ar ejošiem mākoņiem,
gliemežvākiem,
akmeņiem jūras dibenā,
mirušu ciemu kadiķiem.

Un nu, jūra, piedod
un turies, jūra,
kungi kauliņus met.
Un nedod Dies
vēl to otru mēli
kapsētas zvanā
iekārt.



Vaņ kui palābōd
sigžo pōddijizt liedōd
mis viriz valsō
ma pīlōb
ja vaņtlōb
kui vagāld ne laskōbōd
ikšīņ
sōdsō tūgōks
lebbōnādōb ja kievāmōks
ma pīlōb
ja vaņtlōb
kui vāgiž ne līndabōd
ikšīņ
ja kistābōd
leggiz mō pāl
ma pīlōb
ja vaņtlōb
kui vāgiž ja ikš
tuoi nai
vīms aizlāb
Kungla mōlō
Bet iļ amā sov vōŗ vel
iļlō āb lā.



Redzi kā sadeg
rudens sāpīgās lapas
kuru dzeltenā gaismā

es stāvu

un skatos

kā klusēdamas tās raisās

pa vienai

vēršoties pelnos

caurspīdīgos un vieglos

es stāvu

un skatos

kā klusēdamas tās laižas

pa vienai

un nodziest

uz dubļainās zemes

es stāvu

un skatos

kā klusēdama un viena

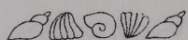
cita sieviete

lietū aiziet

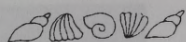
uz Kunglas zemi

Bet pāri visam dūmu ēna

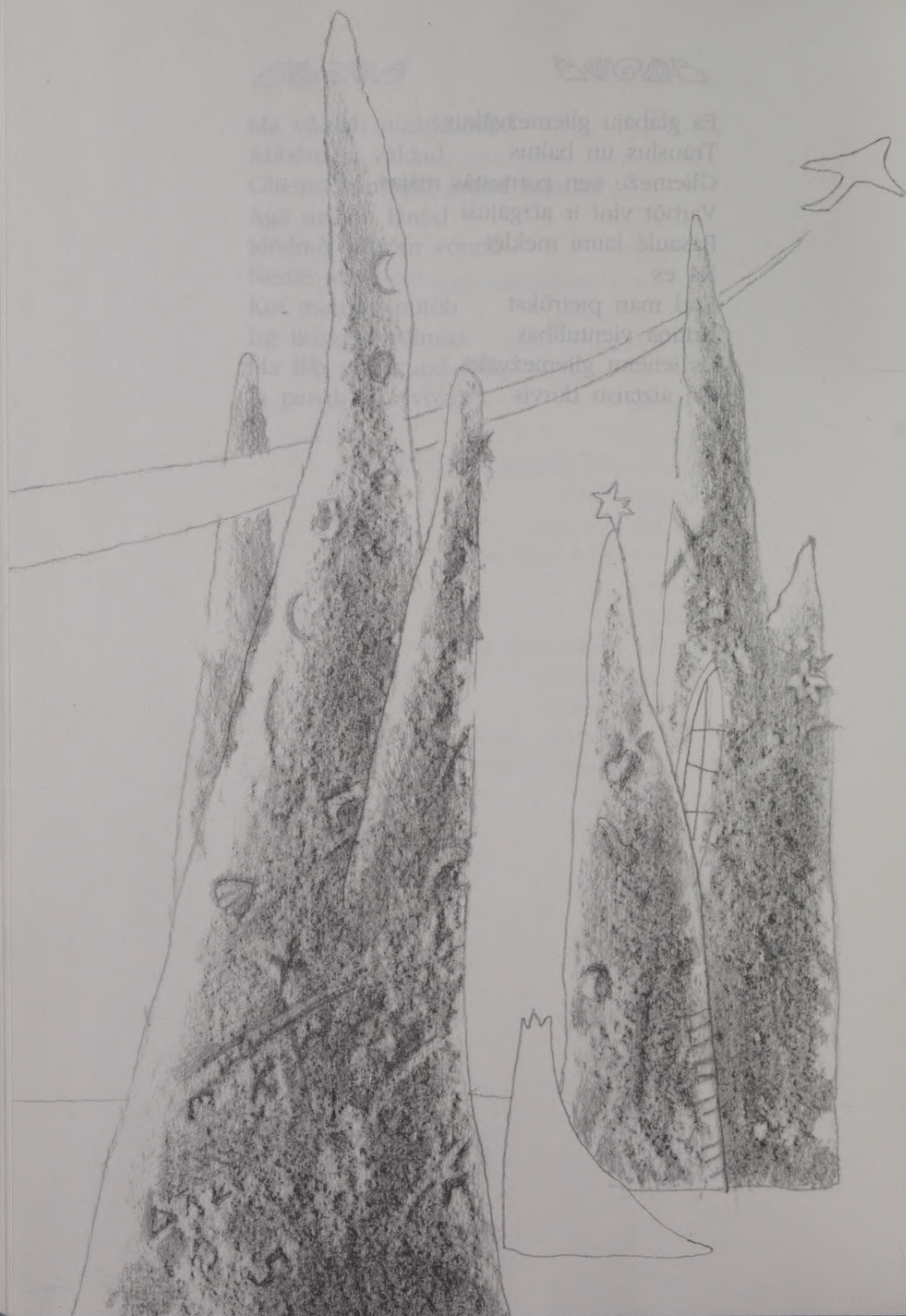
vēl nepāriet.

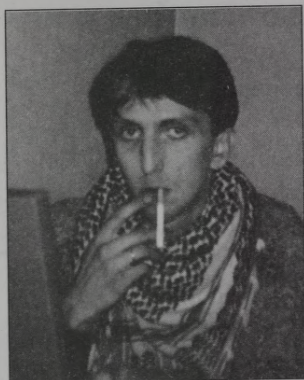


Ma võidab pizārkuodād
Abbörd ja vāldad
Glēmōd amūstiz jettōd kuodūd
Agā ne ātō lānōd
Mōilmō vōtšōm vōnnō
Nemē ma
Kui minnōn pūtōb
Irg ikšiggin vōlmizt
Ma lāb pizārkuod sillō
Ja panāb uks vizzō



Es glabāju gliemežvākus
Trauslus un baltus
Gliemežu sen pamestās mājas
Varbūt viņi ir aizgājuši
Pasaulē laimi meklēt
Kā es
Kad man pietrūkst
Briņķa vientulības
Es ielienu gliemežvākā
Un aiztaisu durvis





Valt Ernštreit

Valt Ernštreit um sindõn 1974. āigast 26. maijs, Rīgõs. Opūb Tartu Ilizskūols Vāldamīersūomõd kēļi. Võnd ikš Līvõ Kultūr Sidām pūojtijizist Rīgõs. Kēratõb lūolidi ja nižidi līvõ- ja leṭkielkõks. Um vōttõn jaggõ kuņšt nāgtimizist.

Valts Ernštreits dzimis 1974. gada 26. maijā Rīgā. Tartu universitātē studē Baltijas jūras somu valodas. Bijis viens no Lībiešu kultūras centra dibinātājiem Rīgā. Raksta dzeju un prozu lībiešu un latviešu valodā. Piedalījies mākslas izstādēs.

Älloul

Iļ kuordōd mägūd lūojōb pāva
tāmpō
um brēḑlōg
amā lālam iē
um jeds,
kui mādōltōkst pids katūks tutkām
kābōd,
ja kītōd sōnā
nēmē loptōd tie.

Ja virgsō vōlds
um irm,
ku tulāb tōla
ja saddōs pigā ammō
katāb lum,
ja sindōmōt sin lāpš
līb jōvā kūolōn,
kuņtš lougō nemē tramvaj
tulāb uņ.

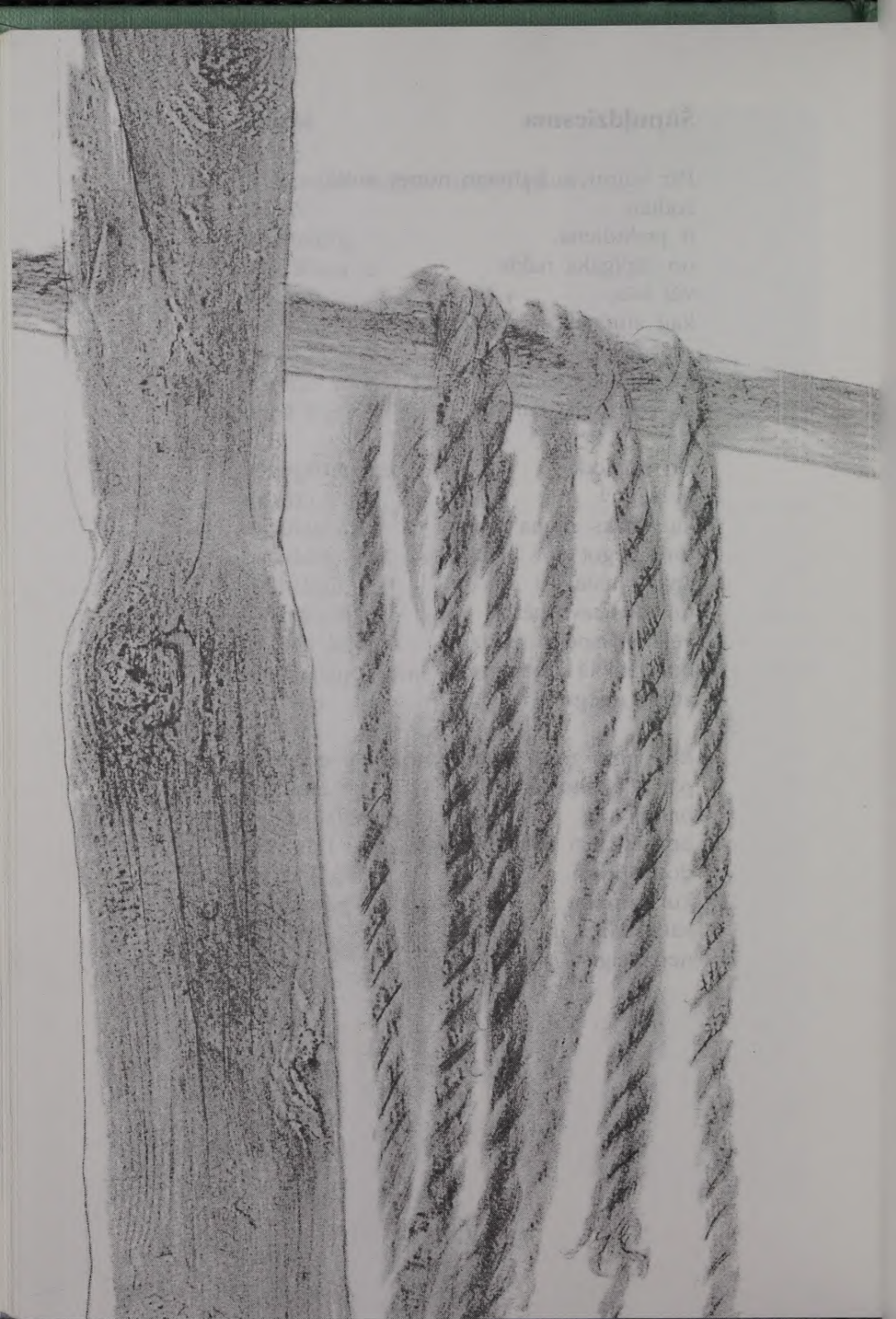
Bet unsō kuldi lōja ālōb vāgiž,
ja pūgōb tūl
iļ siņiz-vālda mier,
ja mägūd tagān pāva
vierōb tāgiž,
kus lapsōn vōldsō
loptōmōt
um tie.

Šūpuļdziesma

Pār augstiem kalniem noriet saule,
šodien
ir piektdiena,
un sāpīgākā nakts
vēl būs,
kad atmiņas pa jumtu korēm
staigā
un pateikts vārds
kā padarītais darbs.

Un nomodā
ir bail,
ka atnāks ziema
un sniegot drīz vien visu
apklās sniegs,
un mirs tavs bērns,
vēl nepaspējot piedzimt,
līdz lēni tā kā tramvajs
atnāk miegs.

Bet sapnī zelta laiva šūpo klusi,
pār zili-baltu jūru
brāžas vējš,
un aiz tiem kalniem saule
dodas klusi,
kur bērnībā
kāds darbs ir
nepabeigts.



Taggisõnā

Luggõs siedā rōntõtzt vōib sōdō arū siestō, mis tuodlistiz um livō lūol, mingi se vōl eņtš igrandōksōs ja mingizōks ta um kazzōn. Siedāviṭō laigāld ja kūoḡōn vōib oppō tundō id tādiziz jag livlizt tāmpāuviz kultūrst. Tās, siēs rōntōs ātō pandōd sizzōl livōd lūoltijizt āigišt, kunā set ōraz rištīng mūoštiz kēratō, nānt sōṇō, kis paldiņ, kuigid mōitiz, jatkōbōd kunāgid irgtōd tiedō.

Sie livō lūolkub tiemiz vōib aigō āigastkimgōniš. I| sien ulzōtulmiz um tiennōmōst lūoltijizi, kubbōsādijizi, tulkijizi, immōrlūoltijizi, konsultantidi. Se rōntōz, mis ni nāb pāva vallō, um nānt jegāid kādst midāgōst vōttōn ja jegāidōn ka midāgōst andōn. Bet lopāndōks alz um jōvā.

Sie rōntō ulzō āndamizt āb vōi mōtlō ilmō Harijs Skuja, Pētōr Damberg, Tōnu Karma ja Poulin Kļaviņa tiedō, sādōs kubbō «Livō lūol antolōgijtō» – kežkerrō, mis um vōttōd sie lūolkub pūojkōks. Siedā kežkerrō iz sō ulzō andō sellizōld, nemē se vōl kubbōsādōd 1982. āigasts, laz kil H. Skuja vōlkō tiend sūrdō tiedō. Āb set siēpierāst, ku kōdōkskimdōd āigastōd sidāms se āb vōlks sōnd druktimiz pierāst lubbō, siestō sie āiga ideolōgijōn selliz sižalizōks rōntōz āb kōlbōks (nāgtōbōks V. Plūdōnis «Loul vabān Leṭmōn» tulkōm līvō kiēlkōks jms).

Mōtkōz andō ulzō «Livō lūol antolōgijtō» sīndiz Harijs Skujan 1976. āigasts. Ta kuoriz materiālō kūz āigastō, abkōks P. Damberg, P. Kļaviņa, T. Karma ja livōd lūoltijizt. Kežkēra eḡḡisōnās kēratōb H. Skuja, ku «vōnštiz konstatierō 32 livlizt lūoltijizt ja immōr 300 livōkiēlkōks kēratōd lūoltōkst, mis, vaņtlōmōt nānt kvalitēt pāl, āt amād pandōd sie ulzōandōks sizzōl.» Nāntōn H. Skuja paņ jūrō ka livlizt rovlōlōd ja amād munt rovd lūoltijizt lūoltōkst, mis siēs āigal vōltō livō kiēlō tulktōd. Materiālōn ta paņ jūrō ka Vitauts Lūdēns ja Marta Rudzite kēratōd eḡḡisōnād.

«Līvōd lūol antolōgijtō» vōib vizāstiz nimtō tāudliz livō lūolkubbōks. Až se vōlks andtōd ulzō, vōlks andtōd ulzō amā 1982. āigast sōņō kēratōd livō lūol. Bet až se vōlks nei, antolōgijōn vōlks set istōrili agā filolōgili vārtōks, siedā vōiks kōlbatō set kiel materiālōks. Selliz rōntōn āb vōlks ka vāggi sūrd kunštiliz vārtōkst.

Tiedsō siedā lūolkubbō um kōļdōd itō kakš ažžō, il mis vōib mōtlō, ku nēdi āb sō itō – kvalitētō ja kvanitētō. Rōntō tāntōks um nei andō illōvaņtlōks kui ka virgtō interes il livō lūol. Nei iž, nemē antolōgij kežkēras, ka tāsā atō pandōd jūrō litizt biogrāfilizt tietōkst il jegā autor. Autōrd, kien tied atō pandōd lūolkub sizžōl, tulbōd lūolkubs iks tuoi tagān nānt sindimizāiga pierrō, bet lūoltōkst – nei, laz ne paššōkst eņtš vail. Id jag lūoltōkšist Uldis Krasts um tulkōn leļkielō ūdpāl.

Um mōtōltōd ka il livō kiel kōrdōlpanmiz. Kunā livō kielsō um kakš murdō – idālivōd ja lāndlīvōd – ja lūolkubsō at vōttōd ka lāndz āigastsadās kēratōd lūoltōkst, um kōļdōd lieudō kompromisō tekst maksimāliz vastimiz killimiz pūolst originālōn ja livō kērakiel pūojmōtkōd vail. Pāikiņ um kōļdōd killimizt restauriērō (nāgtōbōks, až lūoltōks jedmōl sīen ulzō āndamizt um nustōd origināliz – lāndlīvōd – murdst idālivōd murd pāl ja nei kōtōn ritmō jņj). Lūolkubbō atō pandōd ka sellizt lūoltijizt livō kielkōks kēratōd lūoltōkst, kis iž āb ūotō livlizt (Lauri Kettunen, Oskar Loorits, Laimons Rudzītis).

Nei iž nemē se um jegāid rovkōks, ka livō lūol jūri um vōtšōmōst rovviļast. Vōib kitō, ku tāmpō livlizt atō iks amā rikād rovži, až āigōm, neku siedā tiebōd rōkandōs il leļlizt rovviļa, rovviļa iditiš rīsting pāl. Jōvā 20.–30. āigastiš amā sūj livō folklōr kuorņiji, ēstli O. Loorits kēratiz, ku jegāid pāl tūontōst livlizist um kōdōks rovviļa iditō. Pierrō se lug um kazzōn kakš kōrdō, nēļa kōrdō, sadā kōrdō juo sūrōks. Paldiž vōib kitō, ku jegā livō kiel rōkandijiz pāl um pigātagā kakš tūontō rovviļa iditō. bet mitikš āb vōi nimtō livō rovlōlōd kēratijizi.

Las vōiks vōlda lūol, um vōlmōst vōimizōn kēratō siedā illō, vōidō ja andō jeddōpēdōn. Ilļōkēratimi āb tāntō set papīērō, turgō ja tintō, bet ka kēramōistimiz, se tāntōb, opātōkst. Nemē tiedam, livōkēlizt opātōkst kunāgid āb ūo vōnd. Mōtlōbōd, ku ežmizt tekstōd livō kiels atō vōnnōd jōvā 16. āigastsadās – sīes iž āigal kui leļliztōn. Livōkēli literatūr sai irgō kazzōm set idskubs kēramōistimiz ja opātōks suggimizōks, su 18.–19. āigastsadās, bet, laz lūol vōiks kazzō, siedā um amādōn ka vōimōst luggō. Siest pūolst livlizt at rōz mōitiz situātsijs āb ku leļlizt. Ežmizt livōd inteligentōd, kienta mēg tiedam, kis tulkiztō livō kielō ka ežmizt rōntōd, vōļtō Jāņ Prints vaņimi tām pūogadōks ja Nikā Polmaņ. Nānt tulktōd Matteus evangēlijd idālivōd ja lāndlīvōd murds tuļtō ulzō Londons 1863. āigasts. Jegā rōntōz sai andtōd ulzō 250 eksemplārs ja vōļ jemīņ mōtōltōd koleksionārōd, āb tuodliz luggijizt pierāst. Ežmi

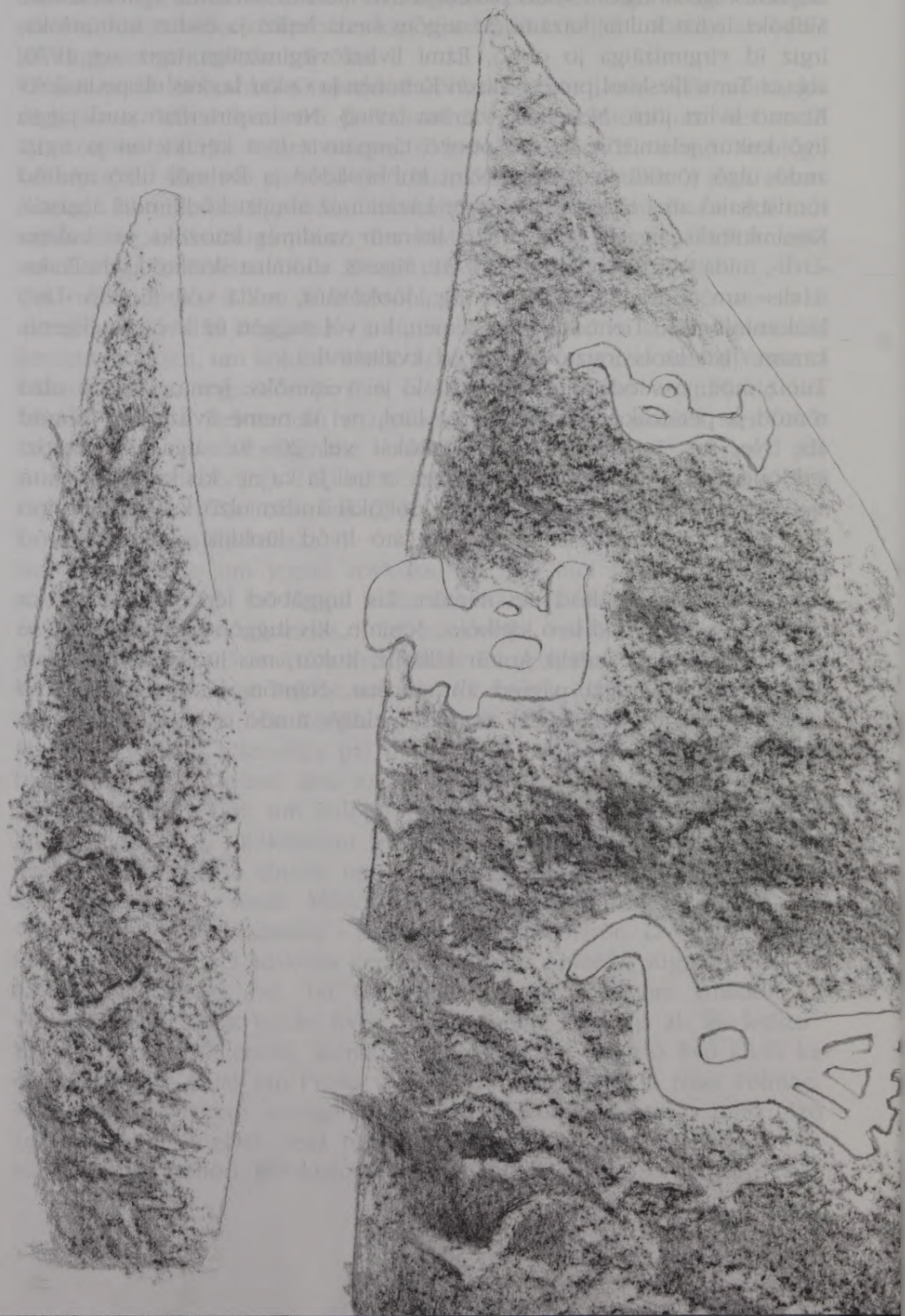
röntöz livõ kielkõks, mis pāziz livlizt jūrõ, vōļ se iz Matteus evangēlij ūds redaktsijs, mis tuļ ulzõ 1880. āigasts Pētõrburģs.

Siepierāst siedā āigastõ vōlks pidāmõst livõ literatūr kazzimiz īrgandõksõks. Sīekõks livlizt kultūr kazāmi, až aigõm siedā leļlizt ja ēstlizt kultūrdõks, īrgiz id vīrgimizāiga jo obbõ. Ežmi livlizt vīrgimizāiga īrgiz set 1920. āigasts Tartu Iljizskūol profesõr Lauri Kettunen ja Oskar Loorits ekspeditsijõks Kurmõ livlizt jūrõ. Ne paņtõ vierõm lavinõ. Ne inspirieriztõ sūrd jaggõ livõ kultūr jelāmizõst, paņtõ pūojtõ tāmpāuviz livõ kērakielõn ja īrgizt andõ ulzõ rōntidi livõ kiels. Nānt kubbõsādõd ja Ēstimõl ulzõ andtõd rōntišt saitõ amā tādizist livõ kultūr kazāntimiz ābtijizt kōdkimdiš āigastiš. Kūolmkimdiš āigastiš amā tādiziz literatūr vaidimiz kūožõks sai kūkēra «Livli», midā īrgiztõ āndam ulzõ 1931. āigasts, sūomlizt škinktõd tehnikaks. «Livlis» um andtõd ulzõ sūrimi jag lūoltõksist, midā vōib lieudõ «Livõ lūol antolōģijst». Tienū kūkēran ja sien, ku vōļ suggõn ūž livõd inteligents kazām, livõ lūols īrgiztõ suggõ ūd kvalitātõd.

Tuoiz mōilma suodā pierrõ livõ lūolõ jei veitimõks. Jemīņ iz tultõ ulzõ rōntõd ja periōdika livõ kiels. Livõ lūol, nei iz nemē livlizt, vōļ pōrand alā. Ne, kis īrgiztõ kēratõm lūoltõksi vel 20.–30. āigastiš, kēratizt jeddõpēdõn, bet ūži lūoltijizi pigātagā iz ūo. Ja ka ne, kis kēratiztõ, teitõ siedā eņtš riemõks. Seņmõd autõrd lūoltõksi āndizt ulzõ Ēstimõl. Tāmpõ livõ kielkõks kēratõb set ōraz, bet ātõ livõd lūoltijizt, kis kēratõbõd leļkielkõks.

Se rōntöz um mōtõltõd nei nāntõn, kis luggõbõd leļkielkõks, kui ka nāntõn, kis luggõbõd livõ kielkõks. Nāntõn, kis luggõbõd leļkielkõks, se um vōimi tundõ paralēliz kultūr killimiz, kultūr, mis jūokšõb jegā tuoiz leļliz viers, bet midā pāģiņd āb mūoštāt. Nāntõn, kis luggõbõd livõ kielkõks, se um vōimi kūldõ sie kiel meldijõ, tundõ ja kūlõ siedā, midā livli um kitõn livlizõn.

VALT ERNŠTREIT



Pēcvārds

Izlasot šo grāmatu, ir iespējams gūt pārskatu par to, kas īsti ir libiešu dzeja, kāda tā bija savos aizsākumos un par ko tā ir kļuvusi. Tā ir iespēja aptveroši un nepastarpināti iepazīties ar daļu no libiešu kultūras, kuras īstajai dzīvei netika iedalīts laiks. Grāmata ir kā elipse, kura ietver sevī libiešu dzejniekus no laikiem, kad tikai retais mācēja rakstīt, apkārt mānīgajam brīvības brīdim līdz tiem, kuri tagad, lai arī citādāk, turpina reiz, sen atpakaļ, aizsākt.

Libiešu dzejas izlases tapšana ir mērāma gadu desmitos. Tās iznākšanā ieguldījumu devuši dzejnieki, apkopotāji, parindeņu tulkotāji, atdzejojāji, konsultanti. Ikvienam no viņiem šī grāmata, kura beidzot ir ieraudzījusi dienas gaismu, ir kaut ko devusi un kaut ko atņēmusi. Bet beigas vienmēr ir labas. Iespējams, ka, šo grāmatu veidojot, kaut kas būtu bijis jādara citādāk. Iespējams, ka kāds ticis aizmirsts un pazaudēts, bet tas lai paliek uz nākamo reizi.

Šīs grāmatas iznākšana nav iedomājama bez Harija Skujas, Pētera Damberga, Paulīnes Kļaviņas un Tenu Karmas paveiktā, kārtojot «Libiešu dzejas antoloģiju» – krājumu, kas ņemts par pamatu dzejas izlasei. Diemžēl 1088 lappušu biezās antoloģijas iznākšana, ņemot vērā H. Skujas pūliņus, tādā veidā, kādā tā tika sakopota 1982. gadā, nebija iespējama ne tās sagatavošanas laikā, ne arī tagad. Turklāt ne tikai tāpēc, ka astoņdesmito gadu vidū to nepieļāva dzejoļu ideoloģiskais saturs (piemēram, V. Plūdoņa «Dziesma brīvai Latvijai» atdzejojums libiešu valodā).

Doma izdot «Libiešu dzejas antoloģiju» Harijam Skujam dzima 1976. gadā. Sešos gados ar P. Dambergu, P. Kļaviņu, T. Karmu un libiešu dzejnieku palīdzību izdevās apkopot materiālu, par kuru H. Skuja manuskripta ievadā saka: «Izdevās konstatēt 32 libiešu dzejniekus un ap 300 libiešu valodā rakstītu dzejoļu, kuri, neatkarīgi no to kvalitātes, visi

ievietoti šajā izdevumā.» Līdzās tiem H. Skuja manuskriptā ietilpināja arī libiešu tautasdziesmas, kā arī visus citu tautu dzejnieku darbus, kas tolaik bija atdzejoti libiešu valodā. Materiālam tika pievienoti arī dzejnieka Vitauta Ļūdēna un valodnieces Martas Rudzītes rakstītie priekšvārdi.

«Libiešu dzejas antoloģiju» pamatoti var dēvēt par pilnīgu libiešu dzejas apkopojumu. Tajā patiešām ir visi libiešu valodā rakstītie dzejoļi vai atdzejojumi. Tādējādi, to izdodot, tiktu publicēta visa līdz 1982. gadam uzrakstītā libiešu dzeja. Taču tādā gadījumā šim izdevumam būtu vien vēsturiska vai filoloģiska vērtība, to vairāk vai mazāk efektīvi varētu lietot tikai kā valodas paraugus. Īpaši tāpēc, ka atšķirības dzejoļu literārajā kvalitātē bieži vien ir tikpat grandiozas kā pats lielkrājuma apjoms.

Vēl viens no antoloģijas minusiem bija atdzejojumu pārāk vienmērīgā kvalitāte, kura, domājams, radusies no atdzejojamo darbu pārāk lielā apjoma. Harijs Skuja pats libiešu valodu nav zinājis, tāpēc atdzejojis no Pētera Damberga, Hildas Grīvas, Tenu Karmas un Paulīnes Kļaviņas sagatavotajiem parindeņiem. Bieži vien latviskais atdzejojums pārsniedz oriģināla literāro kvalitāti vai otrādi.

Veidojot šo dzejas izlasi, ir mēģināts apvienot divas šķietami nesavienojamas lietas – kvalitāti un kvantitāti. Grāmatas mērķis ir gan sniegt pārskatu, gan radīt interesi par libiešu dzeju. Tāpat kā antoloģijas manuskriptā, arī šeit ir pievienotas īsas biogrāfiskas ziņas par katru autoru. Izlasē iekļautie autori ir sakārtoti hronoloģiskā secībā pēc to dzimšanas datumiem, bet paši dzejoļi, – cenšoties panākt to savstarpējo saderību. Uldis Krasts daļu dzejoļu vēlreiz atdzejāja latviski.

Uzmanība ir pievērsta arī libiešu valodas sistematizēšanai. Tā kā libiešu valodā ir divas pamatizloksnes – austrumu un rietumu – un izlasē iekļauti arī pagājušā gadsimta dzejnieku darbi, ir mēģināts panākt kompromisu starp galīgā teksta maksimālu atbilstību pēc skanējuma oriģinālam un libiešu rakstu valodas principiem. Vietām ir mēģināts sākotnējo skanējumu restaurēt (piemēram, ja dzejolis pirms tā publikācijas ir pārcelts no oriģinālās – rietumu – izloksnes uz austrumu un tādējādi zaudējis ritmu un atskaņas utt.). Izlasē ir iekļauti arī tādu dzejnieku libiešu valodā rakstītie dzejoļi, kuri paši nav libieši (Lauri Ketunens, Oskars Loritss, Laimons Rudzītis).

Tāpat kā jebkuras tautas, arī libiešu dzejas pirmsākumi meklējami folklorā. Jāpiezīmē, ka pašlaik libieši ir viena no bagātākajām tautām, ja rēķinām, kā tas ir pieņemts, runājot par latviešu folkloru, folkloras vienībās uz cilvēku. Jau 20.–30. gadu mījā lielākais libiešu folkloras vācējs igaunis O. Loritss ziņoja, ka uz katru no tūkstoš libiešiem ir savāktas astoņas folkloras vienības. Laika gaitā šis skaitlis ir divkārtšojies, četrkārtšojies, simtkārtšojies. Tagad uz katru libiešu valodas runātāju var rēķināt gandrīz

divtūkstoš folkoras vienību. Bet neviens nevar vārdā nosaukt libiešu tautasdziesmu sacerētājus.

Lai rastos dzeja, jābūt iespējai to pierakstīt, saglabāt un nodot tālāk. Pierakstīšana nozīmē ne tikai papīru, spalvu un tinti, bet arī rakstīprasmi, tas ir, izglītību. Kā zināms, izglītības ieguve libiešu valodā nekad nav bijusi iespējama. Ir pieņēmums, ka pirmie teksti libiešu valodā parādījušies jau 16. gadsimtā – tai pašā laikā, kad latviešiem. Literatūra libiešu valodā varēja veidoties līdz ar rakstīprasmes un izglītības rašanos, t.i., 18.–19. gadsimtā, bet, lai attīstītos dzeja, tai jābūt publiski pieejamai. Šinī ziņā libieši ir nedaudz citādākā situācijā nekā latvieši.

Pirmie zināmie libiešu intelektuāļi, kas tulkoja libiešu valodā arī pirmās grāmatas, bija Jānis Princis kopā ar dēliem un Nika Polmanis. Viņu tulkotais Mateja evaņģēlijs austrumu un rietumu izloksnē iznāca Londonā 1863. gadā. Diemžēl katra grāmata iznāca 250 eksemplāru metienā un vairāk bija paredzēta kolekcionāriem, nevis reāliem lasītājiem. Pirmā grāmata libiešu valodā, kas patiešām nonāca pie libiski lasošajiem, bija tas pats Mateja evaņģēlijs, kura jaunā redakcija 1880. gadā iznāca Pēterburgā.

Tādējādi šis gads ir liekams par sākumu libiešu literatūras attīstībai. Līdz ar to libiešu kultūras attīstībā, ja salīdzina ar latviešu vai igauņu kultūru, ir nobīde par vienu atmodu. Pirmā libiešu kultūras atmoda sākās tikai 1920. gadā līdz ar Tartu universitātes profesora Lauri Ketunena un tolaik vēl studenta Oskara Loritsa ekspedīciju pie Kurzemes libiešiem. Viņi iekustināja lavīnu. Viņi abi inspirēja lielu daļu no libiešu kultūras dzīves, faktiski lika pamatus mūsdienu libiešu rakstu valodai un sāka aktīvi izdot grāmatas libiešu valodā. Viņu sastādītās un Igaunijā izdotās grāmatas kļuva par galvenajām libiešu literatūras attīstības veicinātājām.

Ši gadsimta trīsdesmitajos gados par galveno literatūras saziņas līdzekli kļuva mēnešraksts «Līvli», kuru sāka izdot 1931. gadā ar Somijas sarūpēto tehniku. Tieši «Līvli» ir publicēta lielākā daļa «Libiešu dzejas antoloģijā» iekļauto dzejoļu. Savā ziņā, pateicoties laikrakstam un tam, ka bija radusies jauna libiešu intelligences paaudze, libiešu dzejā sāka parādīties jaunas kvalitātes.

Pēc II pasaules kara libiešu dzejas plūsma apsīka. Vairs neiznāca libiešu grāmatas un periodika. Libiešu dzeja, līdzīgi kā paši libieši, atradās daļējā pagridē. Tie, kuri bija sākuši rakstīt dzejoļus vēl 20. un 30. gados, to turpināja, bet jaunu vārdu tikpat kā nebija. Un arī tie, kas rakstīja, darīja to galvenokārt savam priekam. Dažu autoru darbi tika publicēti Igaunijā. Libiešu literatūrā kopumā iestājās panīkums. Mūsdienās libiešu valodā raksta vien retais, taču ir libiešu dzejnieki, kuri raksta latviski. Šī grāmata ir paredzēta kā latviešu, tā libiešu valodā lasošajiem cilvēkiem.

Latviski lasošajiem tā ir iespēja izjust paralēlas kultūras skanējumu, kultūras, kas plūst katra otrā latvieša asinīs, bet par kuras esamību daži pat nenojauš. Libiešu valodā lasošajiem tā ir iespēja ieklausīties šīs valodas melodijā, sajust un sadzirdēt to, ko libietis teicis libietim.

VALTS ERNŠTREITS

Saturs

JĀŅ PRINTS vaņimi, PĒTÒR PRINTS	6
JĀNIS PRINCIS sen., PĒTERIS PRINCIS	6
Loul.	8
Dziesma. Atdz. H. Skuja, P.Damberga parind.	9
Se armsūdamlī rikaz.	10
Lāga bagāts vīrs. Atdz. U. Krasts, H. Skuja, P. Damberga parind.	11
JĀŅ PRINTS nūoņimi	15
JĀNIS PRINCIS jun.	15
Ūomōg loul.	16
Rīta dziesma. Atdz. U. Krasts, P. Damberga parind.	17
Žūp ja pīp joujiz kaidlimi.	20
Žūpas un pīpmaņa zūdišanās. Atdz. H. Skuja, P. Damberga parind.	21
LOT LINDENBERG	25
LOTE LINDENBERGA	25
Lōlajiz loul.	26
Dziedātāja. Atdz. U. Krasts, T. Karms parind.	27
UĻI KĪNKAMĀG	29
UĻI KĪNKAMEGS	29

«Jāmsta, jāmsta tūrskakalā...»	30
«Menca, menca, dorša, dorša...» Atdz. U. Krasts, V. Ernštreita parind.	31
Kalamied loul.	30
Zvejnieku dziesma. Atdz. H. Skuja, P. Damberga parind.	31
«Rištingõn um ārmaz kēļ...»	32
«Valodu mēs milam vienu...» Atdz. U. Krasts, V. Ernštreita parind.	33
Uļi ilzõkutsimi livlitzõn.	34
Aicinājums. Atdz. H. Skuja, P. Damberga parind.	35
Uļi Kinkamāg loul ūlõdkuodast, Vāldapā nuorizandõn sātõd.	36
Uļi Kinkamega dziesma no trako nama Valdapē jaunskungam.	
Atdz.H. Skuja, T. Karmas parind.	37
KÕRLI STALTE	39
KĀRLIS STALTE	39
Min Izāmõ.	40
Mana tēvzeme. Atdz. H. Skuja, T. Karmas parind.	41
Ežmi saksād nīn.	42
Pirmā vācu pils. Atdz. H. Skuja, P. Damberga parind.	43
Teodorik.	42
Teoderiks. Atdz. U. Krasts, P. Damberga parind.	43
Kouv.	44
Aka. Atdz. U. Krasts, P. Damberga parind.	45
Val.	46
Zvaigzne. Atdz. U. Krasts, P. Damberga parind.	47
Sinda matābõd.	48
Tevi apraks reiz. Atdz. H. Skuja, T. Karmas parind.	49
Piški touvõ tēļ.	50
Mazā zvaigzne. Atdz. H. Skuja, P. Damberga parind.	51

Kalāmie loul.	52
Zvejnieka dziesma. Atdz. U. Krasts, P. Damberga parind.	53
Rikāz rānda.	54
Bagātā jūrmala. Atdz. U. Krasts, T. Karmas parind.	55
Tød sa tundõ rištīngtõ.	56
Ja gribat kādu iepazīt. Atdz. U. Krasts, P. Damberga parind.	57
Kitõb mīez.	56
Slavējams vīrs. Atdz. H. Skuja, P. Damberga parind.	57
Plagā loul.	58
Karoga dziesma. Atdz. H. Skuja, T. Karmas parind.	59
Võrõl mōl.	60
Svešatnē. Atdz. H. Skuja, T. Karmas parind.	61
Pāva.	60
Saule. Atdz. H. Skuja, T. Karmas parind.	61
Rāndast laggõs.	62
Atvadas no jūrmalas. Atdz. U. Krasts, P. Damberga parind.	63
KLŪKŌDMĀG	65
KLŪKEDMEGS	65
Liestad.	66
Lestes. Atdz. U. Krasts, T. Karmas parind.	67
Jouгнаigas.	66
Upmalā. Atdz. U. Krasts, T. Karmas parind.	67
DIDRŌK VĀLGAMŌ	69
DIDRIĶIS VĀLGAMĀ	69
Jõņ loul.	70
Jāņu dziesma. Atdz. U. Krasts, T. Karmas parind.	71
Sõvvõn lādsõ.	72
Vasarai aizejot. Atdz. U. Krasts, T. Karmas parind.	73

KALĀMĪEZ	75
KALĀMĪEZS	75
Līvli ma ūob.	76
Vienmēr es bijis. Atdz. U. Krasts, P. Damberga parind.	77
VALKT	79
VALKTS	79
Rāndaneitsöd loul.	80
Jūrmalas meiteņu dziesma. Atdz. U. Krasts, P. Damberga parind.	81
VĀLDAPĀ	83
VĀLDAPĒ	83
Rāndanaigā.	84
Jūrmala. Atdz. H. Skuja, T. Karmas parind.	85
Mādöltōks.	84
Piemīņai. Atdz. U. Krasts, T. Karmas parind.	85
Kūoštrōgkilā himn.	86
Košraga himna. Atdz. H. Skuja, H. Grīvas parind.	87
Līvōd toutloul.	88
Libiešu tautasdziesma. Atdz. U. Krasts, T. Karmas parind.	89
PĒTÒR KĪNKAMĀG	91
PĒTERIS KĪNKAMEGS	91
Sindirānda.	92
Dzintā jūrmala. Atdz. U. Krasts, P. Damberga parind.	93
Kievad.	94
Pavasaris. Atdz. H. Skuja, T. Karmas parind.	95
Siv I.	94
Vasara I. Atdz. U. Krasts, T. Karmas parind.	95
Siv II.	96
Vasara II. Atdz. U. Krasts, T. Karmas parind.	97

Papasmò ēdròm.	96
Papardes zieds. Atdz. U. Krasts, H. Grīvas parind.	97
Vuoņ.	98
Laime. Atdz. H. Skuja, H. Grīvas parind.	99
Tie ja rikuz.	98
Darbs un pārticība. Atdz. H. Skuja, H. Grīvas parind.	99
Rouvõpūoga loul.	100
Dziesma. Atdz. U. Krasts, H. Grīvas parind.	101
„Selļi um sadaprotsentili jel...”	100
„Tāda reiz mūsu dzīvīte ir...” Atdz. H. Skuja, H. Grīvas parind.	101
„Tās, vaņklõs ila imidi...”	102
„Šeit, dabas dailē veroties...” Atdz. H. Skuja, P. Damberga parind.	103
Tēriņtimi.	102
Aicinājums. Atdz. U. Krasts, T. Karmas parind.	103
Mād skūol.	104
Mūsu skola. Atdz. H. Skuja, H. Grīvas parind.	105
AUGUST SKADIN	107
AUGUSTS SKADINŠ	107
Alā jūo.	108
Nevajag dzert. Atdz. H. Skuja, P. Damberga parind.	109
Bās ārmaztus.	108
Bez milestibas. Atdz. H. Skuja, P. Damberga parind.	109
ARTŪR BENEDIKT BERTHOLD	111
ARTŪRS BENEDIKTS BERTHOLDS	111
Kaupo loul.	112
Kaupo dziesma. Atdz. U. Krasts, P. Damberga parind.	113
JANI KĪNKAMÄG	115
JANIS KĪNKAMEGS	115

«Sīgōz, vīmba, laš...»	116
«Sīga, dorša, vīmba – kā...» Atdz. U. Krasts, T. Karmas parind.	117
LAIMONS RUDZĪTIS	119
Im ovat.	120
Brīnumavots. Atdz. H. Skuja, P. Damberga parind.	121
Kīndajiz pālandōks mūldan.	122
Arāja lūgums zemei. Atdz. U. Krasts, T. Karmas parind.	123
Kis vōltō mīed?	124
Kas bija tie par viriem? Atdz. U. Krasts, V. Ernštreita parind.	125
Armōs rāndas.	126
Mīļajā jūrmalā. Atdz. H. Skuja, T. Karmas parind.	127
Jouguz ja rāndarovz.	126
Īve. Atdz. U. Krasts, T. Karmas parind.	127
PĒTŌR DAMBERG	129
PĒTERIS DAMBERGS	129
Kust sa vōtīzt.	130
Kur tu ņēmi. Atdz. U. Krasts, V. Ernštreita parind.	131
Ālloul.	132
Šūpuldziesma. Atdz. U. Krasts, P. Damberga parind.	133
Ōdōg.	132
Vakars. Atdz. U. Krasts, P. Damberga parind.	133
Kas tūndōd mōd?	134
Vai zini zemi to? Atdz. H. Skuja, P. Damberga parind.	135
Nikā Polmaņōn.	136
Nikam Polmanim. Atdz. U. Krasts, V. Ernštreita parind.	137
Kui Kūolka nanā um suggōn.	138
Kā radies Kolkašs. Atdz. U. Krasts, P. Damberga parind.	139

Livlīzt talžpivād.	140
Libiešu Ziemassvētki. Atdz. U. Krasts, T. Karmas parind.	141
Lōlōd, algid kitōgid.	140
Dziesmas, nedziestiet! Atdz. U. Krasts, T. Karmas parind.	141
ALBERT BREINKOPF	143
ALBERTS BREINKOPFS	142
Mād lūotōks.	144
Mūsu cerība. Atdz. U. Krasts, T. Karmas parind.	145
EMĪLIJ RULLE	147
EMĪLIJA RULLE	147
Loul lapsōn.	148
Šūpuļdziesma. Atdz. U. Krasts, H. Grīvas parind.	149
Piški Jān.	150
Mazjānis. Atdz. U. Krasts, H. Grīvas parind.	151
ALFON BERTHOLD	153
ALFONS BERTHOLDS	153
Andōks.	154
Dāvana. Atdz. H. Skuja, P. Kļaviņas parind.	155
Jōņdōdōg.	156
Jāņu vakars. Atdz. H. Skuja, P. Kļaviņas parind.	157
Vaid kilā.	158
Vaides ciems. Atdz. U. Krasts, T. Karmas parind.	159
Mādōltōks.	160
Atmiņas. Atdz. H. Skuja, P. Kļaviņas parind.	161
Tām.	162
Ozols. Atdz. U. Krasts, T. Karmas parind.	163
EDGAR VĀLGAMĀ	165
EDGARS VĀLGAMĀ	165

Līvōd āman.	166
Lībiešu mātei. Atdz. H. Skuja, T. Karmas parind.	167
POULĪN KĻAVIŅA	169
PAULĪNE KĻAVIŅA	169
«Kievād ežmizt samtō astōs...»	170
«Kad no ledus ūdens vaļā...» Atdz. U. Krasts, P. Kļaviņas parind.	171
«Tēg, puskūd, knaššō ēdriksōs...»	170
«Tik jauki, puķes, ziedat jūs...» Atdz. U. Krasts, P. Kļaviņas parind.	171
«Eggiļ vōļ ōlaz...»	172
«Nesen vēl lauki...» Atdz. U. Krasts, P. Kļaviņas parind.	173
ULDIS KRASTS	175
Līvlizt motīv. Līvōkielkōks P. Damberg	176
Lībiešu motīvs.	177
Izān. Līvōkielkōks P. Damberg.	178
Tēvam.	179
Balād il sōpkōd. Līvōkielkōks V. Ernštreit	180
Balāde par zābakiem.	181
Vastōtūļ. Līvōkielkōks V. Ernštreit	184
Pretvējš.	185
BAIBA DAMBERG	187
BAIBA DAMBERGA	187
«Kōd kiēlkōks ma sīndiz...» Līvōkielkōks V. Ernštreit	188
«Ar divām mēlēm es piedzimu...»	189
«Vaņ, kui palābōd...» Līvōkielkōks V. Ernštreit	190
«Redzi kā sadeg...»	191
«Ma vōidab pizārkuodād...» Līvōkielkōks V. Ernštreit	192
«Es glabāju gliemežvākus...»	193

VALT ERNŠTREIT	195
VALTS ERNŠTREITS	195
Älloul.	196
Šūpuļdziesma. Atdz. V. Ernštreits.	197
Taggisōnā. Valt Ernštreit	199
Pēcvārds. Valts Ernštreits	203

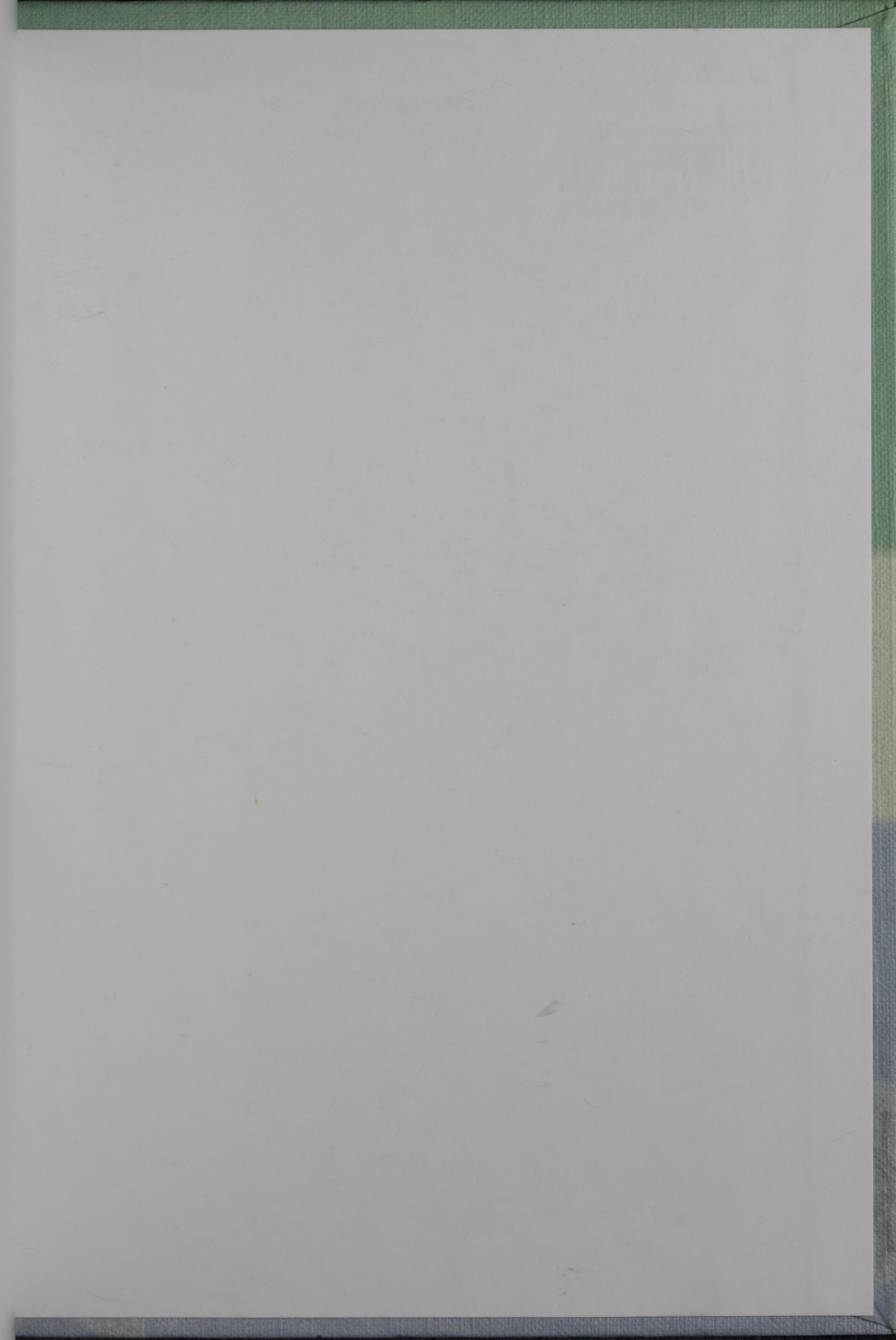
LĪVÕ LŪOLKUB
MA AKŪB SĪNDA VIZZÕ, TŪRSKA!

LĪBIEŠU DZEJAS IZLASE
ES VILTĪGĀKS PAR TEVI, MENCA!

Tehniskā redaktore DZINTRA VIMBA
Korektors GUNDEGA BLUMBERGA, RENĀTE BLUMBERGA
Datoroperators IVARS VIMBA

Galvenā redaktore MĀRA ZĀLĪTE
Izdevniecības daļas vadītāja VIJA JUGĀNE

Datorsalikums. Parakstīta iespiešanai 1.07.98. Reģistrācijas apliecība Nr. 2—0072. Formāts 62x90/16. Ofseta tehnika. 13,5 fiz. iespiedl. Metiens 1500 eks. Līgumcena. Pas. nr. 35. SIA "Karogs 3", LV 1050, Rīgā, Kr. Barona ielā 12. Iespiesta SIA tipogrāfijā "Rota", LV 1050, Rīgā, Dzirnau ielā 57.



**OBLIGĀTAIS
EKSEMLARS**

Ls. 2.20

LATVIJAS NACIONĀLA BIBLIOTĒKA



0304045279

98-4
L164